

JUSTITS MINISTERIET

Revision af dødsboskifteloven

Betænkning nr. 1519

Justitsministeriet

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1. INDLEDNING	4
1.1. UDVALGETS NEDSÆTTELSE OG KOMMISSORIUM.....	4
1.2. UDVALGETS ARBEJDE	5
1.3. RESUMÉ AF UDVALGETS FORSLAG	5
KAPITEL 2. BOBESTYRERBEHANDLING.....	9
2.1. BOBESTYRERORDNINGEN	9
2.1.1. <i>Gældende ret</i>	9
2.1.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	13
2.2. BOBESTYRERENS OPGAVER OG KOMPETENCE	18
2.2.1. <i>Gældende ret</i>	18
2.2.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	20
2.3. KLAGER OVER BOBESTYREREN MV.	24
2.3.1. <i>Gældende ret</i>	24
2.3.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	27
2.4. INSOLVENTE BOER	31
2.4.1. <i>Gældende ret</i>	31
2.4.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	35
KAPITEL 3. DE ØVRIGE SKIFTEFORMER.....	46
3.1. BOUDLÆG	46
3.1.1. <i>Gældende ret</i>	46
3.1.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	47
3.2. ÆGTEFÆLLEUDLÆG.....	49
3.2.1. <i>Gældende ret</i>	49
3.2.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	50
3.3. USKIFTET BO.....	50
3.3.1. <i>Gældende ret</i>	50
3.3.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	51
3.4. PRIVAT SKIFTE	51
3.4.1. <i>Gældende ret</i>	51
3.4.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	54
3.5. FORENKLET PRIVAT SKIFTE.....	56
3.5.1. <i>Gældende ret</i>	56
3.5.2. <i>Udvalgets overvejelser</i>	57
KAPITEL 4. MIDLERTIDIGE BOBESTYRERE	60
4.1. GÆLDENDE RET	60
4.2. UDVALGETS OVERVEJELSER	60
KAPITEL 5. SKIFTEVÆRGER.....	62
5.1. GÆLDENDE RET	62
5.2. UDVALGETS OVERVEJELSER	63
5.2.1. <i>Indledning af værgemålssag</i>	63
5.2.2. <i>Skifteværgerens vederlag</i>	64
KAPITEL 6. LEGATARER.....	65
6.1. GÆLDENDE RET	65
6.1.1. <i>Legatarbegrebet</i>	65
6.1.2. <i>Opfyldelse af legater</i>	65
6.2. UDVALGETS OVERVEJELSER	66
KAPITEL 7. DEN LÆNGSTLEVENDE ÆGTEFÆLLES RETSSTILLING	69
7.1. GÆLDENDE RET	69

7.1.1.	<i>Skifte af længstlevende ægtefælles aktiver og passiver</i>	<i>69</i>
7.1.2.	<i>Skifte af uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles live</i>	<i>70</i>
7.2.	UDVALGETS OVERVEJELSER	70
7.2.1.	<i>Terminologi.....</i>	<i>71</i>
7.2.2.	<i>Pengeinstitutternes spærring af konti mv.</i>	<i>71</i>
7.2.3.	<i>Oplysninger om den længstlevende ægtefælles bodel</i>	<i>72</i>
7.2.4.	<i>Materielle delingsregler.....</i>	<i>73</i>
7.2.5.	<i>Beregningen af frister ved skifte af uskiftet bo i længstlevendes live</i>	<i>73</i>
KAPITEL 8.	PROKLAMA OG PRÆKLUSION	75
8.1.	GÆLDENDE RET	75
8.1.1.	<i>Proklama.....</i>	<i>75</i>
8.1.2.	<i>Prækclusion</i>	<i>76</i>
8.2.	UDVALGETS OVERVEJELSER	77
8.2.1.	<i>Foreløbige anmeldelser.....</i>	<i>77</i>
8.2.2.	<i>Krav, hvorom der er anlagt retssag mod afdøde inden dødsfaldet</i>	<i>79</i>
KAPITEL 9.	BOETS SLUTNING.....	80
9.1.	GÆLDENDE RET	80
9.1.1.	<i>Revision.....</i>	<i>80</i>
9.1.2.	<i>Beregning af boafgift mv.</i>	<i>81</i>
9.1.3.	<i>Udlodning.....</i>	<i>82</i>
9.2.	UDVALGETS OVERVEJELSER	82
9.2.1.	<i>Revision.....</i>	<i>82</i>
9.2.2.	<i>Beregning og opkrævning af boafgift mv.</i>	<i>83</i>
KAPITEL 10.	ANDRE SPØRGSMÅL.....	84
10.1.	<i>OPLYSNING OM CPR-NR. PÅ SKIFTERETSATTESTEN.....</i>	<i>84</i>
10.2.	<i>REGISTRERING AF POTENTIELLE ARVINGER</i>	<i>85</i>
KAPITEL 11.	LOVUDKAST MED BEMÆRKNINGER.....	87
11.1.	LOVUDKAST	87
11.2.	BEMÆRKNINGER TIL LOVUDKASTETS ENKELTE BESTEMMELSER	95

Kapitel 1. Indledning

1.1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium

Udvalget til revision af arveloven og lov om skifte af fællesboer blev nedsat af justitsministeren den 22. november 2000. Efter afgivelsen af betænkning om revision af arvelovgivningen mv. (nr. 1473) har udvalget, som nu benævnes ”Ægtefælleskifteudvalget”, arbejdet med kommissoriets anden del om loven om skifte af fællesboer.

Ved brev af 22. februar 2007 har Justitsministeriet anmodet Ægtefælleskifteudvalget om at behandle følgende tillægskommissorium:

”Med virkning fra den 1. januar 1997 blev der indført helt nye regler om skifte af dødsboer, jf. lov nr. 383 af 22. maj 1996 om skifte af dødsboer (som senest er ændret ved lov nr. 538 af 8. juni 2006). Dødsboskifteloven afløste skifteloven af 1874 (med senere ændringer), der hidtil havde dannet grundlag for dødsboskiftebehandlingen. Loven bygger på betænkning nr. 1270/1994 om skifte af dødsboer.

Med dødsboskifteloven skete der en gennemgribende revision af dansk rets regler om skifte af dødsboer med henblik på at forenkle og modernisere dødsbobehandlingen. Loven har nu virket i omkring 10 år, og der er indhøstet en lang række erfaringer med anvendelsen af lovens regler i praksis.

Justitsministeriet skal anmode Ægtefælleskifteudvalget om nærmere at overveje, i hvilket omfang der i lyset af erfaringerne med dødsboskiftelovens anvendelse i praksis bør ske ændringer eller justeringer af loven.

Udvalget kan bl.a. inddrage vedlagte rapport fra 2006 fra en arbejdsgruppe nedsat af Advokatrådet med forslag til ændringer af dødsboskiftelovens regler.”

Ægtefælleskifteudvalget nedsatte i den anledning et underudvalg bestående af følgende medlemmer af ægtefælleskifteudvalget:

Dommer Kirsten Mathiesen (formand)

Retsassessor Flemming Sorth

Advokat Jørgen U. Grønborg

Afdelingsleder Anne Marie Olsen

Afdelingsleder Else Dankau

Kontorchef Christina Toftegaard Nielsen, Justitsministeriet

Sekretær: Fuldmægtig Rebecca Blomqvist Lund, Justitsministeriet

1.2. Udvalgets arbejde

Med denne delbetænkning afslutter Ægtefælleskifteudvalget sit arbejde med at gennemgå dødsboskifteloven. Udvalgets underudvalg har afholdt 15 møder i perioden januar 2008 til februar 2010. Betænkningen er udarbejdet af underudvalget og godkendt af Ægtefælleskifteudvalget.

Udvalget har foretaget en gennemgang af dødsboskiftelovens bestemmelser. Det bemærkes i den forbindelse, at delbetænkningen ikke slavisk indeholder beskrivelse af gældende ret, idet afsnit om gældende ret alene er medtaget på de områder, hvor udvalget har fundet anledning til at drøfte ændringer af reglerne.

I udvalgets arbejde har indgået rapporten ”Forslag til ændringer af dødsboskiftelovens regler”, fra januar 2006.¹ Rapporten er udarbejdet af en arbejdsgruppe, som blev nedsat i 2003 af Advokatrådet, Dommerforeningen og Dommerfuldmægtigforeningen (i det følgende benævnt ”arbejdsgruppen”).

I perioden fra dødsboskiftelovens ikrafttræden og indtil nu har Justitsministeriet løbende modtaget henvendelser fra private borgere, organisationer mv. om dødsboskifteloven. En række af disse henvendelser har indgået i udvalgets overvejelser.

1.3. Resumé af udvalgets forslag

Dødsboskifteloven har på nuværende tidspunkt været gældende i 13 år. Loven, der på flere områder var en nyskabelse i forhold til tidligere gældende ret, har efter udvalgets opfattelse medført en klar forbedring af retstilstanden. Udvalget har efter sin gennemgang af loven konkluderet, at dødsboskifteloven også i praksis generelt fungerer godt og efter hen-

¹www.advokatsamfundet.dk/Files/Filer/Publikationer/Rapporter/Forslag_til_aendring_af_dødsboskifteloven.pdf.

sigten. En tilsvarende opfattelse indtager arbejdsgruppen i rapporten ”Forslag til ændringer af dødsboskiftelovens regler” fra 2006.

Efter Ægtefælleskifteudvalgets opfattelse er der dog behov for enkelte, mindre justeringer og præciseringer. En række af arbejdsgruppens forslag i rapporten fra 2006 har dannet grundlag for ægtefælleskifteudvalgets forslag.

Ægtefælleskifteudvalget anbefaler navnlig følgende ændringer:

- Flere af dødsboskiftelovens bestemmelser foreslås præciseret og justeret, således at lovens ordlyd bringes i overensstemmelse med den retspraksis, der foreligger fra perioden efter dødsboskiftelovens vedtagelse.
- Det foreslås at opretholde den gældende ordning med autoriserede bobestyrere, som efter udvalgets opfattelse generelt fungerer tilfredsstillende. Som noget nyt foreslås det dog, at skifteretten kan udpege en bobestyrer, der *ikke* er autoriseret, hvis særlige grunde taler for det, og samtlige arvinger, herunder den længstlevende ægtefælle, er enige om at ønske den pågældende som bobestyrer. Forslaget lægger således op til en mindre fravigelse af det ellers klare udgangspunkt om, at bobestyrerboer kun kan behandles af autoriserede bobestyrere, medmindre afdøde i sit testamente har valgt en ikke-autoriseret bobestyrer, eller den længstlevende ægtefælle vælger en sådan. Forslaget indebærer samtidig, at den længstlevende ægtefælle ikke i samme omfang som efter gældende ret frit kan vælge en ikke-autoriseret bobestyrer, idet de øvrige arvinger efter forslaget skal være enige med den længstlevende ægtefælle.
- Der foreslås en forenkling af en række af dødsboskiftelovens frister, bl.a. for indlevering af åbningsstatus og boopgørelse, særligt af hensyn til de privatskiftende arvinger.
- For at sikre en bedre retsstilling for legatarer foreslår udvalget, at arvingerne forpligtes til at opfylde eventuelle legater, når proklamafristen er udløbet, og boet utvivlsomt må antages at være solvent og have tilstrækkeligt med likvide midler. Hensigten med forslaget er at undgå, at arvingerne udskyder delingen af boet - og dermed udlodningen af legaterne - med henblik på at opnå, at eventuelle renter og indtægter af legatet indgår i boet på bekostning af legataren. Seneste opfyldelsestidspunkt vil dog fortsat væ-

re, når arvingerne deler boet mellem sig. Det foreslås endvidere, at skifteretten fremover skal orientere om udleveringen af et bo til privat skifte for bedre at sikre legatarernes mulighed for at varetage egne interesser.

- På den anden side foreslår udvalget, at testamentsbestemmelser om legater ikke nødvendigvis skal være til hinder for, at et bo bliver udleveret til forenklet privat skifte, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.
- Udvalget foreslår en række justeringer og redaktionelle ændringer af dødsboskiftelovens regler om insolvente boer (§§ 69-73). De foreslåede ændringer har primært til formål at præcisere den gældende retstilstand. Det foreslås f.eks., at det anføres direkte i lovteksten, hvilke bestemmelser i dødsboskiftelovens kapitel om bobestyrerbehandling som ikke finder anvendelse ved insolvensbehandling af et dødsbo. I dag henviser dødsboskiftelovens regler udtrykkeligt til de bestemmelser i konkursloven, der finder anvendelse, hvorimod det ikke fremgår klart, hvilke dødsboskifteretlige regler der finder anvendelse. Herudover foreslås en række justeringer af henvisningerne til konkursloven.
- Som noget nyt foreslår udvalget, at et eventuelt rekvirentsalær, som indgår i boet, hvis en bobestyrer begærer tvangsauktion over afdødes faste ejendom, skal gå forlods til betaling af bobestyrerens arbejde med tvangsauktionen og først derefter til dækning af begravelsesomkostningerne.
- Derudover foreslås det som noget nyt, at bobestyreren i insolvente boer skal udlevere indbo og personlige effekter uden reel økonomisk værdi til arvingerne. Forslaget skal sikre, at afdødes nærmeste også i insolvente boer får mulighed for at bevare genstande, som alene har affektionsmæssig værdi.
- I forlængelse af udvalgets forslag til en ny ægtefælleskiftelov foreslås en række ændringer af dødsboskifteloven, dels af konsekvensmæssig karakter, dels for at sikre en vis parallelitet mellem de to regelsæt, der bygger på nogle af de samme principper. Dødsboskiftelovens bobestyrerregler har f.eks. givet inspiration til udvalgets forslag om en bobehandlerordning inden for ægtefælleskiftelovgivningen. Det foreslås i den forbindelse, at der for både bobehandlere efter ægtefælleskifteloven og for bobestyrere efter dødsboskifteloven kommer til at gælde en bestemmelse om,

at bobestyreren skal oplyse arvingerne om bobehandlingens forventede omkostninger, herunder bobestyrerens salær.

- Endelig foreslås det at ensrette reglerne for, hvornår en begæring om skifte af uskiftet bo får retsvirkning, således at alle retsvirkninger er knyttet til det tidspunkt, hvor skifteretten modtager begæringen. Forslaget indebærer navnlig, at det vil være modtagelsesdagen – og ikke imødekommelsesdagen – der træder i stedet for dødsdagen i relation til beregningen af fristen for f.eks. skæringsdagen.

Kapitel 2. Bobestyrerbehandling

2.1. Bobestyrerordningen

2.1.1. Gældende ret

De gældende regler om bobestyrerordningen findes i dødsboskiftelovens § 11 om autorisation og virksomhed som bobestyrer og i dødsboskiftelovens §§ 37-41 om udpegning af bobestyrer. Derudover har justitsministeren i medfør af § 11, stk. 3 og 4, udstedt nærmere regler om autorisation af bobestyrere og disses virksomhed, jf. bekendtgørelse nr. 884 af 3. marts 1996. En ny bobestyrerbekendtgørelse er på tidspunktet for denne betæknings afgivelse under udarbejdelse.

Den gældende bobestyrerordning bygger dels på en autorisationsordning, hvorefter en relativt begrænset kreds af advokater i hver retskreds beskikkes til at forestå behandlingen af de dødsboer, der skal behandles ved bobestyrer, dels på en ordning, hvorefter afdødes testamentariske bestemmelse om en bestemt bobestyrer som udgangspunkt skal respekteres. For så vidt angår udpegning af bobestyrer i insolvente dødsboer, se pkt. 2.4.

2.1.1.1. Autoriserede bobestyrere

Det følger af dødsboskiftelovens § 11, at justitsministeren for hver retskreds skal autorisere et passende antal advokater som bobestyrere. Efter reglerne i bobestyrerbekendtgørelsen sker autorisationen efter indstilling fra retskredsens byretspræsident og vedkommende landsretspræsident.

Autorisation kan meddeles advokater, som udøver advokatvirksomhed, og som ikke er fyldt 70 år, og kan eventuelt betinges af, at indehaveren inden en nærmere fastsat frist gennemfører en efteruddannelse i dødsbo-behandling. Ophører bobestyrerens ret til at drive advokatvirksomhed, bortfalder samtidig autorisationen som bobestyrer.

Autorisation som bobestyrer medfører som udgangspunkt en pligt til at behandle boer, som udleveres af skifteretten i den retskreds, hvor bobestyreren er autoriseret. Autorisation meddeles indtil videre, medmindre særlige grunde gør sig gældende. Autorisation som bobestyrer er personlig og kan ikke overdrages.

Udpegning af en autoriseret bobestyrer i forhold til det enkelte bo foretages af skifteretten efter reglerne i dødsboskiftelovens § 37. Ønsker arvin-

gerne en bestemt autoriseret bobestyrer, udpeger skifteretten i almindelighed denne, jf. § 37, stk. 2. Er arvingerne uenige om valget af en autoriseret bobestyrer, bør skifteretten være særligt opmærksom på risikoen for interessekonflikter, idet bobestyreren så vidt muligt bør nyde alle arvingernes tillid, jf. bemærkningerne til § 37 i lovforslag nr. L 120, Folketingsåret 1995/96.

Ønsker arvingerne en anden bobestyrer under boets behandling, kan skifteretten udpege en ny autoriseret bobestyrer, såfremt væsentlige hensyn taler derfor, jf. § 37, stk. 3. Derudover kan skifteretten under særlige omstændigheder bestemme, at boet skal behandles af flere bobestyrere, hvoraf mindst en skal være autoriseret, jf. § 37, stk. 4.

Den længstlevende ægtefælle har efter ordlyden af § 37 ikke nogen særlig ret til at vælge en bobestyrer, men kan fremsætte ønske om en bestemt autoriseret bobestyrer på samme måde som de øvrige arvinger. Skiftelovsudvalgets betænkning, s. 213, indeholder imidlertid følgende bemærkninger til bestemmelsen i § 37:

”Efter nugældende praksis har en efterlevende ægtefælle, der begærer et uskiftet bo skiftet, samme ret til at udpege eksekutor til skiftet af det uskiftede bo, som en arvelader efter udkastets § 35 [senere dødsboskiftelovens § 38] har til at udpege en bobestyrer.

Udvalget forudsætter, at denne praksis opretholdes, jf. forudsætningsvist udkastets § 35, stk. 1, nr. 6.”

I bemærkningerne til § 38, stk. 1, nr. 6, (§ 35, stk. 1, nr. 6, i skiftelovsudvalgets lovudkast), betænkningen s. 218, anføres videre:

”Den efterlevende kan ændre indsættelsen i den førstafdøde ægtefælles testamente eller i ægtefællernes fællestestamente ved en ny testamentarisk bestemmelse med henblik på skifte efter den længstlevendes død, eller ved en tilkendegivelse til skifteretten, når skiftet skal finde sted i den efterlevendes live, hvad enten dette sker straks ved den førstafdødes død, jf. udkastets §§ 70 og 72, stk. 3, eller senere ved et skifte af uskiftet bo, jf. udkastets § 74, stk. 1 og 3.”

Bl.a. på baggrund af disse bemærkninger er det flere steder i litteraturen antaget, at den længstlevende ægtefælle kan bestemme, hvem der skal behandle boet som bobestyrer, også når afdøde ikke har truffet bestemmelse om bobestyrerbehandling (Taksøe-Jensen, Skifte af dødsboer, 1. udgave (1998), side 346, og Mogens Kjærgaard Møller m.fl., Dødsboskifteloven med kommentarer, 1. udgave (1998), side 243).

Fra retspraksis kan nævnes Vestre Landsrets kendelse, offentliggjort i Tidsskrift for Familie- og Arveret 2000, s. 98, hvor den længstlevende ægtefælle ønskede en bestemt (autoriseret) bobestyrer, hvilket den anden arving i boet modsatte sig. Afdøde havde ikke valgt en bobestyrer i sit testamente. Vestre Landsret udtalte følgende:

”På baggrund af bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 38, stk. 1, nr. 6, forarbejderne til denne bestemmelse og den tidligere retstilstand må det antages, at en efterlevende ægtefælle - også uden testamentsbestemmelse herom - kan træffe bestemmelse om bobestyrerbehandling af fællesboet og tilkendegive, hvem der som bobestyrer skal behandle boet.”

Landsretten foretog herefter en konkret vurdering af de grunde, som arvingen havde anført for at modsætte sig den længstlevende ægtefælles bobestyrerønske, men fandt, at der ikke forelå afgørende grunde imod at udpege denne.

Det må således antages, at den længstlevende ægtefælle - uanset om afdøde har udpeget en bobestyrer i sit testamente eller ej - har en særlig ret til at ønske en bobestyrer, og at denne ikke behøver at være autoriseret.

2.1.1.2. Testamentsindsatte bobestyrere

Udpegning af en testamentsindsat bobestyrer sker efter dødsboskiftelovens § 38. Har afdøde ved testamente truffet bestemmelse om, at boet skal behandles ved en bestemt bobestyrer, udleverer skifteretten således som udgangspunkt boet til behandling ved denne.

Testators valg af bobestyrer er som udgangspunkt frit, idet der ikke stilles krav om, at den pågældende er advokat eller i øvrigt besidder bestemte faglige kvalifikationer. Efter dødsboskiftelovens § 11, stk. 2, kan en testamentsindsat bobestyrer, der ikke er autoriseret, imidlertid ikke virke som bobestyrer, hvis den pågældende er umyndig eller under værgemål, har anmeldt betalingsstandsning eller er under konkurs eller er dømt for et strafbart forhold, som på tidspunktet for boets behandling begrundet en nærliggende fare for misbrug af hvervet eller gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af virksomhed som bobestyrer. Opfylder den testamentsindsatte bobestyrer ikke disse betingelser, kan boet ikke udleveres til denne, jf. § 38, stk. 1, nr. 1. I stedet udpeger skifteretten en autoriseret bobestyrer efter reglerne i dødsboskiftelovens § 37, jf. § 38, stk. 4. Skifteretten skal på tilsvarende måde tilsidesætte en bobestyrerindsættelse, hvis det må anses for uforsvarligt, at boet behandles af den indsatte bobestyrer, jf. § 38, stk. 1, nr. 2, eller

hvis den indsatte bobestyrer er forhindret i eller ikke ønsker at påtage sig hvervet, jf. § 38, stk. 1, nr. 3.

Herudover har arvingerne og den længstlevende ægtefælle efter § 38, stk. 1, nr. 4-6, mulighed for at få tilsidesat afdødes valg af bobestyrer. For det første kan skifteretten, hvis arvingerne er enige om, at boet skal behandles privat, tilsidesætte afdødes bestemmelse om bobestyrerbehandling, hvis der efter boets karakter ikke er rimelig grund til at opretholde afdødes bestemmelse, og der heller ikke længere er grundlag for at tillægge afdødes ønsker væsentlig betydning (nr. 4). Tilsidesættelse kan også ske, hvis arvingerne ønsker en anden autoriseret bobestyrer end den indsatte, og afgørende grunde taler imod at lade boet behandle ved den indsatte bobestyrer (nr. 5). Endelig kan den længstlevende ægtefælle bestemme, at den del af boet, som måtte være ægtefællernes fællesbo og/eller tidligere skilsmissesæreje, skal behandles af en anden bobestyrer (nr. 6).

Efter dødsboskiftelovens § 38, stk. 3, kan en egentlig tilsidesættelse af afdødes bobestyrerbestemmelse undgås ved, at skifteretten i stedet bestemmer, at boet behandles af den indsatte bobestyrer i forening med en autoriseret bobestyrer.

2.1.1.3. Forsikringsforhold

Dødsboskiftelovens § 39 fastsætter kravene til en bobestyrers forsikringsforhold. Bestemmelsen gælder både autoriserede og testamentsindsatte bobestyrere.

Efter bestemmelsens stk. 1 skal bobestyreren for det første, inden boets udlevering, tegne en sædvanlig kautionsforsikring eller på anden lignende måde sikre boet mod tab. Udgiften til kautionsforsikring afholdes som boudgift.

Bobestyreren skal derudover efter § 39, stk. 2, have en ansvarsforsikring, som skal dække tab på grund af fejl og forsømmelser ved bobehandlingen. Har bobestyreren ikke i forvejen en sådan ansvarsforsikring, skal den tegnes, inden boet kan udleveres, og størrelsen skal endvidere godkendes af skifteretten. Skifteretten skal ikke godkende den ansvarsforsikring, som advokater i medfør af vedtægterne for Det Danske Advokatsamfund har pligt til at have, men kan i medfør af reglerne i bobestyrerbekendtgørelsen forlange at få oplysninger om ansvarsforsikringen. Skifteretten kan under hensyn til boets karakter stille krav om, at der tegnes en individuel ansvarsforsikring, jf. bobestyrerbekendtgørelsens § 12.

Efter § 39, stk. 3, kan skifteretten i øvrigt til enhver tid stille krav om ændring af forsikringsdækningen efter stk. 1 og 2.

2.1.2. Udvalgets overvejelser

2.1.2.1. Autorisationsordningen

I Skiftelovsudvalgets betænkning nr. 1270/1994, s. 30, fremgår følgende om baggrunden for den eksisterende ordning med autoriserede bobestyrere:

”For at opnå at en så højt kvalificeret stab af bobestyrere som muligt kommer til at skifte disse boer, foreslår udvalget en ordning, ved hvilken en relativt begrænset kreds af advokater i hver retskreds efter ansøgning kan opnå fast autorisation som bobestyrere. Et advokatkontor, der kommer til at behandle mange bobestyrerboer, vil oparbejde en betydelig ekspertise, og sagsbehandlingen vil endvidere kunne gøres hurtigere og billigere, ved at en række rutiner delegeres til bobestyrerens kontorphersonale.”

Udvalget finder, at hensynet til at sikre kvalitet og effektivitet i behandlingen af de boer, som behandles ved bobestyrer, fortsat kræver, at bobestyrerhvervet som udgangspunkt varetages af en relativt begrænset kreds af autoriserede bobestyrer, der ved en regelmæssig tilgang af boer kan oparbejde en betydelig ekspertise.

Efter udvalgets opfattelse må det endvidere antages, at den eksisterende autorisationsordning i det væsentligste fungerer hensigtsmæssigt.

Ægtefælleskifteudvalget foreslår i udkastet til ny ægtefælleskiftelov, at der etableres en ordning med autoriserede bobehandlere svarende til ordningen med autoriserede bobestyrere. I den forbindelse foreslår Ægtefælleskifteudvalget, at det overvejes at gøre autorisationen tidsbegrænset, f.eks. til 10 år, med mulighed for genautorisation. I forlængelse heraf er det udvalgets opfattelse, at det tillige bør overvejes at gøre autorisationen af bobestyrere tidsbegrænset.

2.1.2.2. Arvingernes indflydelse på valg af bobestyrer

Efter gældende ret kan arvingerne ikke vælge en bobestyrer, der ikke er autoriseret, og de har således alene mulighed for at pege på en bestemt autoriseret bobestyrer. For så vidt angår fælleseje/skilsmissesæreje har den længstlevende ægtefælle imidlertid en særlig mulighed for at vælge en bobestyrer, der ikke er autoriseret. Udvalget har overvejet, dels om arvingerne bør have mulighed for at vælge en bobestyrer, der ikke er au-

toriseret, dels om den længstlevende ægtefælles særlige adgang til at vælge en bobestyrer bør opretholdes.

Skiftelovsudvalget anfører, s. 213 i betænkning nr. 1270/1994, følgende om baggrunden for ikke at give arvingerne adgang til at vælge en ikke-autoriseret bobestyrer:

”Udvalget har afstået fra at fremsætte forslag om, at der efter arvingernes ønske skal kunne udpeges en bobestyrer, der ikke er autoriseret, idet hensynet til at opretholde det højest mulige kvalitetsniveau for de bobestyrere, som kommer til at behandle boerne, bør gå forud for arvingernes ønske”.

Ægtefælleskifteudvalget er som udgangspunkt enig i denne hensynsafvejning, idet udvalget som nævnt finder, at det gældende system med en gruppe af autoriserede bobestyrere fungerer hensigtsmæssigt, og at ordningen sikrer, at boerne generelt bliver behandlet på en god og effektiv måde.

På den anden side anerkender udvalget, at der i særlige situationer kan være gode grunde til at efterkomme arvingernes ønske om en bestemt ikke-autoriseret bobestyrer. For eksempel er det en væsentlig fordel for bobehandlingen, hvis boet behandles af en bobestyrer, der ikke skal bruge tid og kræfter på først at sætte sig ind i boets forhold. Dette gælder navnlig i den situation, hvor en advokat har behandlet et bo under privat skifte, men hvor boet på et fremskredent tidspunkt i bobehandlingen må overgå til bobestyrerbehandling, blot fordi det ikke er lykkedes at sælge en fast ejendom inden for 1-årsfristen, jf. dødsboskiftelovens § 31. Som reglerne er udformet i dag, har skifteretten kun mulighed for at udpege en sådan advokat som bobestyrer, når den pågældende er autoriseret bobestyrer.

Da bobehandlingen i særlige tilfælde vil kunne drage væsentlige fordele af, at der udpeges en ikke-autoriseret bobestyrer, finder udvalget, at skifteretten efter ønske fra en enig arvingsgruppe i begrænset omfang bør kunne udlevere boet til en ikke-autoriseret bobestyrer.

Det bør dog fortsat være den altovervejende hovedregel, at boer, der skal behandles ved bobestyrer, bliver udleveret til en autoriseret bobestyrer, medmindre afdøde selv har indsat testamentarisk bestemmelse om en bestemt ikke-autoriseret bobestyrer. Udvalget lægger herved vægt på de grundlæggende hensyn bag den gældende autorisationsordning - hvor et forholdsvist begrænset antal advokater autoriseres - om at sikre dels den

fornødne ekspertise hos bobestyrerne, dels en effektivisering af bobehandlingen. Udvalget bemærker i den forbindelse, at bobestyreren er tillagt en betydelig handlekraft og kompetence til at afgøre spørgsmål om boets forhold, og at det derfor bør sikres, at boet behandles af en erfaren bobestyrer.

Derudover skal en bobestyrer ikke alene varetage arvingernes interesser, men i et vist omfang også legatarernes, kreditorernes og det offentliges interesser. En bobestyrer er således ikke arvingernes repræsentant, sådan som en advokat i traditionel forstand er det. I den forbindelse bemærkes det, at arvinger, der er enige herom, i langt de fleste tilfælde vil kunne vælge at skifte boet privat, hvor de frit kan vælge en advokat til at forestå behandlingen af boet.

På den baggrund er det udvalgets opfattelse, at arvingernes ønske om en bestemt ikke-autoriseret bobestyrer kun bør efterkommes, hvor bobestyreren har en særlig indsigt i boet eller de særlige spørgsmål som bobehandlingen rejser, og hvor denne indsigt vil udgøre en væsentlig fordel for behandlingen af boet. Herudover bør det være et krav, at alle arvinger er enige om valget af denne bobestyrer, idet bobestyreren så vidt muligt bør nyde samtlige arvingers tillid.

I forlængelse heraf har udvalget overvejet, om det er hensigtsmæssigt at opretholde den gældende retstilstand, hvorefter den længstlevende ægtefælle som nævnt har mulighed for at vælge en bobestyrer til behandling af fællesejet og/eller skilsmissesæret - uden nødvendigvis at inddrage de øvrige arvinger i dette valg.

I praksis giver det ofte anledning til problemer, at den længstlevende ægtefælle suverænt vælger, hvem der skal være bobestyrer. Vælger den længstlevende ægtefælle f.eks. en advokat, som tidligere har repræsenteret denne i andre anliggender, fremstår det måske for de øvrige arvinger, som om advokaten varetager den længstlevende ægtefælles interesser og ikke boets.

Er der egentlig tvivl om bobestyrerens upartiskhed, f.eks. fordi den pågældende advokat tidligere har rådgivet ægtefællen om arveforholdene, vil skifteretten allerede efter de gældende regler kunne afvise at udpege bobestyreren, jf. habilitetsreglerne i dødsboskiftelovens § 115, stk. 1. Uanset om bobestyreren må anses for habil, vil det imidlertid være van-

skeligt at gennemføre en bobehandling, hvis arvingerne grundlæggende ikke ønsker den bobestyrer, som den længstlevende ægtefælle har valgt.

At den længstlevende ægtefælle efter tidligere skiftelovgivning havde mulighed for frit at vælge en eksekutor, bør efter udvalgets opfattelse ikke uden videre føre til, at den længstlevende ægtefælle frit skal kunne vælge en bobestyrer, idet en bobestyrer i modsætning til de tidligere eksekutorer er tillagt en mere selvstændig og handlekraftig rolle, hvorfor skifteretten kun i meget begrænset omfang inddrages i bobehandlingen.

Hensynet til den længstlevende ægtefælle, hvis hjem og ejendom er en del af bobehandlingen, anser udvalget herudover for tilstrækkeligt varetaget i reglerne om testamente. Den længstlevende ægtefælle har mulighed for at præge valget af bobestyrer i et fælles testamente og har derudover mulighed for at ændre i testamentets bestemmelse om bobestyrer for så vidt angår fællesboet.

På den baggrund er det udvalgets opfattelse, at den længstlevende ægtefælle ikke frit bør kunne vælge en ikke-autoriseret bobestyrer mod de øvrige arvingers ønske. Dette gælder for så vidt også i den situation, hvor den længstlevende ægtefælle ønsker at tilsidesætte afdødes bobestyrerindsættelse og vælge en anden i stedet, jf. den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 38, stk. 1, nr. 6. Udvalget finder, at den længstlevende ægtefælle, særligt i den situation hvor afdøde har indsat en ikke-autoriseret bobestyrer, fortsat bør have forholdsvis let adgang til at tilsidesætte afdødes valg og ønske en anden bobestyrer i stedet. I den forbindelse mener udvalget dog, at den længstlevende ægtefælle alene bør have adgang til at vælge en bobestyrer, der ikke er autoriseret, hvis særlige grunde taler for det, og de øvrige arvinger i øvrigt er enige i at vælge den pågældende som bobestyrer.

Vælger den længstlevende ægtefælle derimod en anden autoriseret bobestyrer, må det som hidtil være udgangspunktet, at skifteretten udpeger den pågældende, uanset at de øvrige arvinger måtte foretrække en anden. Dette er i øvrigt i overensstemmelse med den praksis, der synes at foreligge i forhold til valget af autoriseret bobestyrer, når afdøde ikke har valgt en bobestyrer i sit testamente, jf. § 37, stk. 2. Ønsker den længstlevende ægtefælle i denne situation en bestemt autoriseret bobestyrer, bliver denne som regel udpeget som bobestyrer.

Udvalget foreslår derfor at ændre § 37 og § 38, således at arvingerne, herunder den længstlevende ægtefælle, i enighed kan ønske en bestemt bobestyrer, der *ikke* er autoriseret, hvis særlige grunde taler for det. Herudover foreslår udvalget at opretholde den praksis, hvorefter den længstlevende ægtefælles ønske om en bestemt *autoriseret* bobestyrer som udgangspunkt må respekteres.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 18-20 og 23 (§ 37, stk. 1-3, og § 38, stk. 1, nr. 5 og 6), samt bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.1.2.3. Forsikringsforhold

Udvalget har ikke fundet anledning til at foreslå ændring af de gældende krav til bobestyrerens forsikringsforhold. Udvalget har i den forbindelse noteret sig, at Justitsministeriet har oplyst udvalget om, at der for tiden arbejdes på en revision af bobestyrerbekendtgørelsen, og at man bl.a. overvejer at præcisere bobestyrerbekendtgørelsens § 11, stk. 2, der vedrører størrelsen af kautionsforsikringer.

Derimod har reglerne om forsikringernes stilling som boudgift været drøftet nærmere i udvalget.

Det følger som nævnt udtrykkeligt af § 39, stk. 1, at udgiften til kautionsforsikringen afholdes som boudgift. Udgiften til ansvarsforsikring er ikke omtalt i loven, men det er fast antaget i praksis, at udgiften ikke kan dækkes af boet som boudgift.

I de boer, hvor bobestyrerens sædvanlige ansvarsforsikring er fuldt tilstrækkelig, må udgiften hertil naturligvis holdes helt uden for boet. Udvalget finder derfor, at det fortsat må være hovedreglen, at udgiften til ansvarsforsikring ikke er en boudgift.

I større og komplicerede boer kan arvingerne imidlertid have en interesse i, at bobestyreren tegner en særskilt ansvarsforsikring, der overstiger det beløb, der dækkes af den sædvanlige forsikring, eller det beløb, som skifteretten har krævet forsikret. I disse tilfælde er det efter udvalgets opfattelse rimeligt, at udgiften til en sådan ekstra ansvarsforsikring dækkes af boet. Udvalget foreslår derfor, at der indsættes en bestemmelse i § 39, stk. 2, hvorefter skifteretten kan beslutte, at udgiften til ansvarsforsikring skal afholdes som boudgift.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 25 (§ 39, stk. 2, 2. pkt.), samt bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.2. Bobestyrerens opgaver og kompetence

2.2.1. Gældende ret

Ved udlevering af et bo til bobestyrerbehandling udsteder skifteretten efter de gældende regler i dødsboskiftelovens § 42 en skifteretsattest, der udgør bobestyrerens legitimation til at tegne boet og repræsentere dette i retssager, jf. dødsboskiftelovens § 49. Bobestyreren udarbejder snarest herefter en åbningsstatus, der indeholder en fortegnelse over samtlige aktiver og passiver med værdiangivelser pr. dødsdagen, boets forventede indtægter og øvrige udgifter, jf. § 52, stk. 1. Bobestyreren skal i den forbindelse tilkendegive, hvorvidt boet må antages at være solvent. Indtil denne tilkendegivelse foreligger, skal bobestyreren så vidt muligt afholde sig fra at foretage dispositioner, der kan foregribe den senere bobehandling, jf. § 49, stk. 2.

Bobestyreren er herudover pålagt en lang række opgaver, der bl.a. omfatter sikring af boets aktiver mod uberettigede dispositioner (§ 44), orientering af arvinger og evt. andre lodtagere om væsentlige forhandlinger og beslutninger i boet (§ 45), afklaring af arveforholdene (§ 48), prøvelse af fordringer og andre krav mod boet (§ 56) samt realisering af boets aktiver (§ 58). Det nærmere indhold af de opgaver, en bobestyrer skal varetage, afhænger imidlertid af det enkelte bos forhold.

Efter dødsboskiftelovens § 54, stk. 1, fremmer bobestyreren boets behandling mest muligt og orienterer arvingerne om bobehandlingens forløb og forventede afslutning.

Beslutningskompetencen i bobestyrerboer er reguleret i dødsboskiftelovens § 53. Det følger heraf, at bobestyreren træffer bestemmelse i boets anliggender, men at væsentlige spørgsmål forinden skal forelægges for arvingerne. Er arvingerne ikke enige om afgørelsen af et væsentligt spørgsmål, skal dette drøftes på et bomøde, hvortil alle arvinger skal indkaldes. Kan der ikke opnås enighed, og forlanges en afstemning, stemmer de mødte arvinger efter deres ret til at tage arv og boslod. I tvivlstilfælde afgør bobestyreren omfanget af arvingernes stemmeret. Står stemmerne lige, afgøres spørgsmålet af bobestyreren, jf. § 53, stk. 2. Efter § 53, stk. 3, kan bobestyreren tilsidesætte arvingernes beslutning og afgøre et spørgsmål, såfremt arvingernes beslutning er åbenbart uhensigtsmæssig eller strider mod nogens ret.

Bobestyrerens kompetence efter § 53 er dog væsentligt begrænset af

dødsboskiftelovens § 89, som angiver en række områder, hvor skifteretten har enekompetence til at afgøre eventuelle tvister mellem arvingerne eller andre interessenter i boet. Efter denne bestemmelse skal skifteretten således behandle alle tvister om retten til at arve (nr. 1), om krav mod boet, bobestyreren, skifteretten eller lodtagere i boet (nr. 2), om krav på tilbagelevering eller -betaling til boet (nr. 3), om livsforsikrings tilhør (nr. 4) og eventuelt om boets fordringer og krav mod andre (nr. 5).

Udover at afholde bomøder ved uenighed mellem arvingerne skal bobestyreren afholde bomøde, hvis skifteretten bestemmer det, jf. § 55, stk. 1. Bobestyreren indkalder herudover til bomøder, når der i øvrigt er behov herfor. I almindelighed bør indkaldelse ske, hvis en arving forlanger det. Bobestyreren beslutter, hvordan indkaldelse skal ske og med hvilket varsel, og fastsætter tid, sted og dagsorden for mødet, jf. § 55, stk. 2.

Bobestyreren behandler som udgangspunkt boet, uden at skifteretten inddrages i beslutningsprocessen. Af retssikkerhedsmæssige grunde skal enkelte dispositioner i boet dog tiltrædes af skifteretten. Dette gælder antagelse af forretningskyndig medhjælp for boets regning (§ 50), afgørelse om insolvensbehandling (§ 69, stk. 1, jf. § 43 og § 52, stk. 3 og 4), udbetaling af a conto salær til bobestyreren (§ 57, stk. 2), udskydelse af skæringsdagen udover 2-årsdagen for dødsfaldet (§ 66, stk. 2), afsættelse af arv efter reglerne i borteblevneloven (§ 67, stk. 1) og undladelse af at udlodde ubetydelige arvelodder (§ 67, stk. 2).

Herudover vil skifteretten endvidere kunne blive inddraget nærmere i bobehandlingen, hvis skifteretten enten på egen hånd eller via arvingerne bliver opmærksom på forhold, der nødvendiggør en øget kontrol med bobestyrerens behandling af boet. Skifterettens reaktionsmuligheder over for bobestyreren er behandlet nærmere nedenfor i afsnit 2.3.

Bobestyrerens rolle i boet slutter med udarbejdelse og godkendelse af en boopgørelse efter reglerne i dødsboskiftelovens §§ 66-68. Boopgørelsen skal indeholde en redegørelse for boets behandling og arveforholdene, opgørelse over aktiver og passiver, indtægter og udgifter og angive fordelingen mellem arvinger og legatarer og beregningen af bo- og tillægsboafgift, jf. § 66, stk. 1. Den seneste skæringsdag, der kan anvendes i opgørelsen, er 2-års-dagen for dødsfaldet. Dog har skifteretten mulighed for at dispensere fra denne frist og udskyde skæringsdagen, jf. § 66, stk. 2.

Bobestyreren skal fremlægge boopgørelsen til godkendelse på et afsluttende bomøde, der som udgangspunkt skal afholdes senest 2 måneder efter skæringsdagen, jf. § 68, stk. 1. Uanset valg af skæringsdag har bobestyreren dog altid 9 måneder fra dødsdagen til at fremlægge boopgørelsen. Alle boets arvinger skal indkaldes med mindst 2 ugers varsel og samtidig have tilsendt boopgørelsen.

En arving, der ikke kan godkende boopgørelsen, må klage til bobestyreren inden for en frist på 4 uger fra det afsluttende bomøde, jf. dødsboskiftelovens § 68, stk. 2. Kan bobestyreren og arvingerne ikke selv nå til enighed, indbringer bobestyreren snarest muligt klagen til skifteretten, der træffer afgørelse efter klagereglerne i dødsboskiftelovens § 97, stk. 4 og 5. Klagereglerne behandles nærmere under pkt. 2.3.

Kan arvingerne derimod godkende boopgørelsen på det afsluttende møde, og/eller indgives der ikke klage inden udløbet af den nævnte klagefrist, betragtes boopgørelsen som endelig, jf. § 68, stk. 2, 4. pkt. Herefter skal bobestyreren inden 2 uger indsende et eksemplar til både skifteretten og told- og skatteforvaltningen, jf. § 68, stk. 3.

2.2.2. Udvalgets overvejelser

Overordnet set er det udvalgets vurdering, at dødsboskiftelovens gældende bestemmelser også i praksis har vist sig at udgøre en fin balance mellem på den ene side bobestyrerens beslutningskompetence og opgaver og på den anden side inddragelsen af henholdsvis arvinger, skifteret og kreditorer, hvilket medvirker til, at bobestyrerboerne generelt behandles effektivt og til alle involverede parter tilfredshed.

Udvalget finder således kun anledning til at foreslå enkelte ændringer af reglerne i dødsboskiftelovens kapitel 16, jf. nedenfor afsnit 2.2.2.1 - 2.2.2.3.

2.2.2.1. Bobestyrerens kompetence ved tvister

Undertiden opstår der under bobehandlingen tvister mellem arvingerne om spørgsmål, som efter dødsboskiftelovens § 89 skal afgøres af skifteretten. Det drejer sig navnlig om tvister om arveforholdene. I praksis forekommer det imidlertid ofte, at arvingerne ikke anlægger sag om tvisten, hvilket giver bobestyrerne problemer med den videre bobehandling.

Efter gældende ret kan bobestyreren mægle forlig og, hvis det ikke lykkes, opfordre arvingerne til at anlægge sag. Hverken bobestyreren eller

skifteretten kan imidlertid gennemtvunge et søgsmål fra arvingernes side f.eks. ved at fastsætte frister for anlæggelse af søgsmål, jf. Vestre Landsrets kendelse, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2009, s. 328. I den pågældende sag indgav en arving stævning til skifteretten efter udløbet af en af bobestyreren fastsat frist. Skifteretten afviste på den baggrund sagen. Da bobestyreren ikke har hjemmel til at fastsætte sådanne frister, ophævede landsretten skifterettens afgørelse og hjemviste sagen til fortsat behandling ved skifteretten.

Bobestyreren er ikke udelukket fra på boets vegne at anlægge et negativt anerkendelsessøgsmål mod dem, der hævder at være arvinger eller legatarer, men som efter bobestyrerens opfattelse ikke er det. I praksis er bobestyrerne imidlertid meget tilbageholdende med at anlægge et sådan søgsmål, da det uvægerligt vil ændre på nogle arvingers tillid til bobestyreren. Dertil kommer, at et søgsmål vil kunne belaste boet økonomisk og dermed mindske arvebeholdningen til skade for alle arvingerne.

I praksis står bobestyreren derfor med det problem, at bobehandlingen trækker ud. Da bobestyreren har pligt til at fremme boet mest muligt, jf. § 54, stk. 1, kan bobestyreren imidlertid ikke blot lade boet ligge, men må opgøre boet på et usikkert grundlag.

Udvalget har på den baggrund overvejet, om bobestyrerens muligheder for at få afklaret de spørgsmål, der er tvist om, kan forbedres. I udvalgets drøftelser har bl.a. indgået et forslag fra arbejdsgruppen (s. 14 i rapporten fra 2006) om, at bobestyreren skal kunne udarbejde en skriftlig, begrundet indstilling om fastlæggelsen af arveforholdene, som skal betragtes som endelig, medmindre en eller flere arvinger anlægger retssag inden 3 måneder fra forelæggelse af indstillingen.

Udvalget finder, at der ved dette spørgsmål må tages hensyn til de mulige arvinger og legatarer, som ikke i almindelighed har særlige forudsætninger for at varetage egne interesser under boet. En eventuel ordning med bindende frister for arvingerne ville derfor kræve, at arvingerne samtidig sikres behørig vejledning om deres retsstilling.

Vigtigst er det dog, at en ordning, hvor bobestyrerens indstilling kan få virkning som en retlig afgørelse, vil stride mod grundlæggende retsprincipper, hvorefter tvister i almindelighed afgøres af domstolene efter retsplejelovens processuelle regler med de deri indbyggede retssikkerhedsmæssige garantier.

På den baggrund finder udvalget, at bobestyreren ikke bør tillægges kompetence til at afgøre tvister om arveforholdene mv., men at bobestyreren må henvise de pågældende til at anlægge sag, hvis bobestyrerens vurdering ikke ønskes lagt til grund for boopgørelsen. Konstaterer bobestyreren således, at der er en tvist mellem arvingerne, bør bobestyreren indkalde til bomøde og forsøge at mægle forlig, og ellers opfordre til sagsanlæg. Sker dette imidlertid ikke, må bobestyreren efter udvalgets opfattelse være forpligtet til selv at tage stilling til tvisten. Bobestyreren må herefter tilkendegive sin opfattelse af retsstillingen over for arvingerne og samtidig på ny opfordre arvingerne til at anlægge sag, hvis de ikke ønsker bobestyrerens indstilling lagt til grund for den videre bobehandling.

Herudover vil almindelige passivitetsbetragtninger kunne medføre, at en arving helt fortaber adgangen til at anlægge retssag, jf. f.eks. Højesterets dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1999, side 60.

En håndtering af tvister, som skitseret ovenfor, kan i vidt omfang ske i henhold til det gældende regelsæt. Udvalget finder dog, at der bør indsættes en udtrykkelig bestemmelse om, at bobestyreren ved uenighed skal redegøre for sin bedømmelse af tvisten.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 33 (§ 54, stk. 2), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.2.2.2. Antagelse af sagkyndig bistand

Efter de gældende regler skal bobestyreren som nævnt have skifterettens samtykke til at antage forretningskyndig medhjælp eller revisor, medmindre afdøde selv var bogførings- eller regnskabspligtig og selv gjorde brug af revisorbistand. Bag dette samtykkekrav ligger et retssikkerhedsmæssigt hensyn til arvingerne og de øvrige lodtager i boet, idet honoraret til sådan medhjælp nedbringer det overskud, der i sidste ende kan udloddes til arvingerne mv.

Siden dødsboskiftelovens vedtagelse i maj 1996 er Advokatsamfundets vejledende salærtakster for bl.a. dødsboer blevet ophævet. Dette indebærer bl.a., at der ved beregningen af bobestyrerens salær i dag tages højde for, hvis bobestyreren har antaget f.eks. en revisor til at udføre en del af arbejdet, således at bobestyreren ikke også honoreres herfor.

Efter udvalgets opfattelse gør hensynet til arvingerne sig også gældende ved antagelse af anden sagkyndig bistand, men som det er forudsat i forarbejderne til den gældende dødsboskiftelov, kan bobestyreren helt på egen hånd antage ejendomsmægler, vurderingsmænd og tilsvarende sædvanlig bistand, som kutymemæssigt kunne antages af eksekutor efter reglerne i den tidligere skiftelov, jf. bemærkningerne til § 50 i lovforslag nr. L 120, Folketingssamling 1995/96.

Da bobestyreren således allerede i et vist omfang er overladt ansvaret for antagelse af sagkyndig bistand, og da bobestyrerens dispositioner i øvrigt altid vil kunne påklages til skifteretten efter reglerne i §§ 96-97, mener udvalget, at også antagelse af forretningskyndig medhjælp og revisor bør kunne overlades til bobestyreren.

Udvalget forslår derfor at ændre bestemmelsen i § 50, således at antagelse af revisor eller forretningskyndig bistand ikke længere kræver skifterettens samtykke. Efter udvalgets forslag skal der fortsat være særlige forhold, der taler for en sådan antagelse, og den pågældendes arbejde skal som hidtil afgrænses til nærmere fastsatte opgaver. Det forudsættes i øvrigt, at gældende praksis for, hvornår forretningskyndig bistand og revisor kan antages, opretholdes.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 30 (§ 50), samt bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.2.2.3. Prisoplysning

For så vidt angår ægtefælleskifterne har Ægtefælleskifteudvalget foreslået at etablere en bobehandlerordning til behandling af offentlige skifter. I den forbindelse foreslår udvalget, at de almindelige retningslinjer for advokaters salærfastsættelse, herunder pligten til prisoplysning, finder anvendelse.

Under et privat skifte vil en privat antaget advokat efter de advokatetiske regler have pligt til at give sin klient oplysning om de vigtigste elementer i den påregnede bistand og om størrelsen af det vederlag, advokaten agter at beregne sig. Er det ikke muligt at oplyse et fast vederlag, skal advokaten enten angive den måde, hvorpå vederlaget vil blive beregnet eller give et begrundet overslag. Advokaten skal desuden oplyse om de forventede udlæg, herunder afgifter til det offentlige.

Dette gælder ikke umiddelbart ved behandlingen af bobestyrerboer, hvor

der ikke består et sædvanligt klientforhold mellem bobestyreren og arvingerne. Udvalget finder imidlertid, at såvel arvinger som ægtefæller, der skifter offentligt, i mange henseender har behov for at få de samme oplysninger om forventede udgifter mv., som hvis de skiftede privat.

Det forhold, at arvingerne tidligt i forløbet bliver gjort opmærksom på omkostningerne ved bobestyrerbehandling, kan dels modvirke, at der senere rejses klager over salæret, dels anstifte arvingerne til så vidt muligt at opnå enighed for at undgå en forlængelse af bobehandlingen med en dertil svarende forøgelse af bobestyrerens salær.

Endelig vil arvingerne med prisoplysningen have bedre grundlag for at vurdere, om de bør anmode skifteretten om at udpege en ny bobestyrer efter dødsboskiftelovens § 37, stk. 4, eller om der bør klages over bobestyrerens beregning af salær, jf. dødsboskiftelovens § 68, stk. 2.

Udvalget foreslår derfor, at der i dødsboskifteloven indsættes en bestemmelse om prisoplysning svarende til udvalgets udkast til bestemmelse om prisoplysning i en ny ægtefælleskiftelov.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 29 (§ 47, stk. 2), samt bemærkninger hertil i kapitel 11.

2.3. Klager over bobestyreren mv.

2.3.1. Gældende ret

Reglerne om klage over bobestyrere findes primært i dødsboskiftelovens kapitel 27 (§§ 96-97). Som nævnt ovenfor findes der herudover regler om klage over boopgørelsen, herunder bobestyrerens salær, i dødsboskiftelovens § 68.

Efter dødsboskiftelovens § 96 skal klage over en bobestyrer, herunder klage over, at en bobestyrer ikke fremmer behandlingen af et bo uden unødigt ophold, indgives skriftligt til skifteretten. Tilsvarende gælder for klage over bobestyrerens egentlige afgørelser. For sidstnævnte klage type gælder som udgangspunkt en klagefrist på 2 uger regnet fra det tidspunkt, klageren fik kendskab til afgørelsen, jf. § 96, stk. 2. Skifteretten kan dog undtagelsesvist tillade, at en klage tages under behandling indtil 6 måneder efter afgørelsen.

Klagesagens behandling er fastsat i dødsboskiftelovens § 97. Skifteretten skal som det første forelægge klagen for bobestyreren, der snarest muligt og senest 2 uger efter modtagelsen skal besvare klagen. Er der tale om klage over en afgørelse, skal bobestyreren meddele skifteretten og klageren, om den påklagede afgørelse ophæves, omgøres eller fastholdes.

Skifteretten kan efter § 97, stk. 2, pålægge bobestyreren at fremkomme med en supplerende redegørelse inden for en fastsat frist, som kan forlænges efter § 97, stk. 3. Bobestyreren skal sørge for at sende en genpart af den supplerende redegørelse til klageren samtidig med, at redegørelsen indleveres til skifteretten. Taler forholdene derfor, kan skifteretten give klageren eller bobestyreren lejlighed til inden for en fastsat frist at indgive yderligere skriftlige indlæg, jf. § 97, stk. 4.

Behandlingen af en klage foregår som udgangspunkt på skriftligt grundlag, men skifteretten kan efter § 97, stk. 4, på et hvilket som helst tidspunkt indkalde klageren og bobestyreren til et retsmøde. Efterkommer klageren eller bobestyreren ikke rettidigt skifterettens opfordring eller indkaldelse, kan klagen afgøres på det foreliggende grundlag.

Efter dødsboskiftelovens § 97, stk. 5, afsluttes klagesagen med, at skifteretten træffer afgørelse enten ved beslutning eller ved kendelse, jf. dødsboskiftelovens § 102, stk. 1. Afgørelser vedrørende en bobestyrers salær træffes dog altid ved kendelse, jf. § 97, stk. 5, 2. pkt.

Skifteretten skal i klagesager være opmærksom på, at ikke alle spørgsmål kan prøves under en klagesag. I dødsboskiftelovens § 89, stk. 1, nr. 1-5, og § 106, stk. 1, er opregnet en række spørgsmål, som skal behandles ved en egentlig retssag, hvor der afsiges dom. Opstår sådanne spørgsmål i forbindelse med en klage over bobestyreren eller boopgørelsen, må skifteretten således henvise de pågældende til at anlægge retssag.

Klagesagen kan give anledning til, at skifteretten benytter sig af en eller flere af de reaktionsmuligheder, som skifteretten er tillagt over for bobestyreren. Skifteretten kan f.eks. give bobestyreren pålæg om inden en eventuel frist at foretage, hvad der findes fornødent, eller at indgive løbende indberetninger om bobehandlingens forløb, jf. § 54, stk. 2. Herudover kan skifteretten sætte en frist for boets afslutning, jf. § 66, stk. 4, eller afsætte en bobestyrer, der ikke behandler et bo forsvarligt, jf. § 41.

Skifteretten har derimod ikke mulighed for at udtale kritik, jf. bl.a. Vestre Landsrets kendelse refereret i Tidsskrift for Familie- og Arveret 2005, s. 502. Af bemærkningerne til § 97 i lovforslag nr. L 120, Folketingssamling 1995/96, fremgår følgende:

”Er bobestyreren advokat, og finder skifteretten bobestyrerens forhold så graverende, at anvendelse af sanktionerne i retsplejelovens § 147 c bør komme på tale, kan sagen indsendes til Advokatnævnet.”

Efter forarbejderne kan skifteretten således videresende en klage over en bobestyrer til Advokatnævnet. Reglerne om klage over advokater findes i retsplejelovens kapitel 15 a og b. Det følger heraf, at klage over, at en advokat har handlet i strid med god advokatskik, kan indbringes for Advokatnævnet, jf. retsplejelovens § 147 b. Klager skal indgives inden 1 år efter, at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Nævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet, jf. retsplejelovens § 147 b, stk. 2.

Advokatnævnets behandling af klager over advokater er reguleret nærmere i bekendtgørelse nr. 20 af 17. januar 2008. Heraf fremgår bl.a., at Advokatnævnet kan afvise en klage, der efter dennes beskaffenhed ikke kan påkendes af nævnet, jf. § 17, stk. 1, 2. pkt.

Advokatnævnets praksis med hensyn til klager over bobestyrere er som udgangspunkt, at nævnet afviser klagen med hjemmel i den nævnte bekendtgørelses § 17, da klage over bobestyrere skal ske til skifteretten efter reglerne i dødsboskifteloven.

Af en artikel i Advokaten 11/2003 (s. 299) fremgår det, at Advokatnævnet begrunder denne praksis med henvisning til de nævnte forarbejder til dødsboskifteloven, hvorefter skifteretten kan rette henvendelse til Advokatnævnet, hvis skifteretten skønner, at en klage over en bobestyrer er af en sådan karakter, at der bør pålægges advokaten en disciplinær sanktion.

I 2006 tog Advokatnævnet imidlertid en klage over en bobestyrer under realitetsbehandling og afsagde kendelse af 13. marts 2006. I denne sag havde klageren først indgivet klage til Advokatnævnet, der afviste klagen med udgangspunkt i ovennævnte praksis. Klagen blev efter Advokatnævnets henvisning herefter indgivet til skifteretten, der imidlertid afviste sagen, da boet var afsluttet. Klageren indgav på ny klage til Advokatnævnet, der nu besluttede at behandle klagen med den begrundelse, at klagen – da boet var afsluttet – ikke længere henhørte under skifteretten.

Efter den gældende retstilstand kan skifteretten sende en klage over en bobestyrer videre til Advokatnævnet, når skifteretten finder, at der bør reageres med en sanktion. Derudover kan arvinger mv. klage, når skiftesagen er afsluttet, men derimod normalt ikke under sagens behandling i skifteretten.

Skifteretten kan ikke selv udtale kritik af bobestyreren, men så længe boet ikke er afsluttet, kan skifteretten som nævnt indgive klage til Advokatnævnet, hvis retten skønner, at der er tale om graverende forhold, hvor sanktionerne efter retsplejelovens disciplinærregler bør komme på tale.

2.3.2. Udvalgets overvejelser

2.3.2.1. Disciplinærklager mv.

I rapporten fra 2006, s. 27, foreslår arbejdsgruppen, at skifteretten får adgang til at kritisere en bobestyrers behandling af et bo. Som begrundelse herfor anfører arbejdsgruppen bl.a. følgende:

” I de tilfælde, hvor bobehandlingen har været på et så fremskredent stade, at afsættelse og pålæg savner mening, men hvor bobehandling alligevel har været kritisabel, bør der være adgang for skifteretten til at kunne meddele bobestyrer dette. I nogle tilfælde er det forekommet urimeligt over for boets lodtagere, at skifteretten blot har måttet afvise en – berettiget – klage, fordi de ovennævnte sanktionsmuligheder ikke – længere – var anvendelige.”

Domstolene er ikke i den øvrige lovgivning tillagt kompetence til at udtale kritik af advokater. Advokatnævnets kompetence til at behandle klager over advokater indebærer endvidere, at begrebet ”god advokatskik” i retsplejelovens § 126 udvikles og defineres via nævnets praksis. Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at skifteretterne ikke bør tillægges en tilsvarende kompetence til at behandle klager over disciplinære forhold, der vedrører den gruppe af advokater, som også er bobestyrere. Udvalget finder derfor, at skifteretterne ikke bør have adgang til at udtale egentlig kritik over for en bobestyrer (udover den indirekte kritik, der eventuelt kan udledes af f.eks. et pålæg efter dødsboskiftelovens § 54, stk. 2).

Som nævnt ovenfor kan arvinger mv. klage over en bobestyrer til Advokatnævnet, når skiftesagen er afsluttet, men ikke under sagens behandling i skifteretten. En sådan klage forudsætter i øvrigt, at 1-årsfristen for at indbringe klage til Advokatnævnet ikke er overskredet. Udvalget har derfor overvejet, om der er behov for, at arvinger mv. kan klage til Advokatnævnet, før skiftesagen er afsluttet.

Udvalget finder, at der ved afgrænsningen af Advokatnævnets kompetence i forhold til bobestyrere bør lægges afgørende vægt på, hvordan det af hensyn til arvingerne og de øvrige involverede bedst sikres, at bobehandlingen gennemføres på en tilfredsstillende måde.

Skifteretten har den umiddelbare tilsynsforpligtelse i forhold til bobestyreren og dennes behandling af et konkret bo, og skifteretten har i forlængelse heraf mulighed for at benytte sig af en række reaktionsmuligheder for at sikre, at bobehandlingen gennemføres på en ordentlig og korrekt måde. Advokatnævnet har i modsætning hertil alene mulighed for at give bobestyreren en irettesættelse eller en bøde, men har ingen muligheder for at påvirke den konkrete skiftesag. Det er derfor udvalgets vurdering, at det gavner den enkelte sag bedst, hvis eventuelle uregelmæssigheder i bobestyrerens sagsbehandling altid indbringes for skifteretten, der på den måde får mulighed for at overveje, om en eller flere af reaktionsmulighederne i dødsboskifteloven kan og skal bringes i anvendelse.

I nogle tilfælde vil der imidlertid ikke være grundlag for, at skifteretten anvender dødsboskiftelovens reaktionsmuligheder. Som eksempel kan nævnes den situation, hvor arvingerne har klaget over manglende åbningsstatus, og hvor bobestyreren sender denne ind sammen med sit svar på klagen herover. Et andet eksempel kan være, hvor skifteretten beder bobestyreren foretage et sagsbehandlingsskridt, og hvor bobestyreren opfylder dette, men for sent. Endelig kan det forekomme, at en bobestyrer taler groft til arvingerne.

Har skifteretten behandlet en klage og fundet, at der ikke er grundlag for at foretage nogle af de tiltag, som findes i dødsboskifteloven, er hensynet til skiftes behandling efter udvalgets opfattelse ikke til hinder for, at klagen efterfølgende behandles af Advokatnævnet. Kan klageren således dokumentere over for Advokatnævnet, at klagen har været indbragt for skifteretten, finder udvalget, at det vil være en hensigtsmæssig forbedring af retsstillingen, hvis Advokatnævnet behandler klagen, uanset om bobehandlingen er afsluttet eller ej.

Udvalget har overvejet, om skifteretten bør fremsende klagen direkte til Advokatnævnet, men har afstået fra at stille et sådan forslag, da det må være klagerens egen beslutning, om klagen skal indbringes for Advokatnævnet. Derudover vil skifterettens beslutning om at videresende en klage let kunne fremstå som en forhåndsgodkendelse af klagen. Skifteretten

bør derfor alene vejlede klageren om muligheden for at indbringe klagen for Advokatnævnet.

På den baggrund finder udvalget, at der på dette punkt ikke er behov for ændringer af dødsboskiftelovens klageregler.

2.3.2.2. Klagesagsbehandlingen

Der er udvalgets generelle opfattelse, at de gældende regler i dødsboskiftelovens §§ 96-97 om klagesagens behandling, herunder at behandlingen primært foregår på skriftligt grundlag, fungerer hensigtsmæssigt. Udvalget finder dog, at der er behov for enkelte justeringer af bestemmelserne, jf. nærmere nedenfor.

Klagefristen

Klager over bobestyrerens afgørelser skal indgives til skifteretten inden 2 uger, jf. § 96, stk. 2. Klager over boopgørelsen skal derimod indgives til bobestyreren inden 4 uger, jf. § 68, stk. 2. For arvingerne og andre, der ikke beskæftiger sig med dødsboskifte til hverdag, kan det være vanskeligt at afgøre, hvilken type klage der er tale om og dermed, hvem klagen skal sendes til og inden for hvilken frist.

Udvalget finder ikke anledning til at ændre på, hvem der skal behandle de forskellige typer af klager. Derimod finder udvalget, at indgivelse af klage inden udløbet af klagefristen bør anses som rettidig, uanset om den modtages i skifteretten eller af bobestyreren. At en arving har misforstået, hvilken klage type der er tale om, og derfor f.eks. sender en klage over en boopgørelse til skifteretten, bør ikke afskære klageren fra at få klagen prøvet. Udvalget foreslår derfor, at henholdsvis § 68, stk. 2, og § 96, stk. 1, ændres, således at klage, der modtages inden udløbet af den pågældende frist er rettidig, uanset om den modtages i skifteretten eller af bobestyreren.

Derudover finder udvalget, at tidsfristerne bør ensrettes, og at fristerne passende kan fastsættes til 4 uger.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 37, 51 og 52 (§ 68, stk. 2, 1. pkt., og § 96, stk. 1 og 2), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Obligatorisk fremsendelse af bobestyrerens svar til klageren

Bobestyreren skal som nævnt besvare en klage inden 2 uger, jf. § 97, stk. 1, 1. pkt. Det fremgår ikke klart af denne bestemmelses ordlyd, om bobestyrerens svar skal sendes både til skifteretten og til klageren. Er der tale om klage over en afgørelse, følger det imidlertid udtrykkeligt af § 97, stk. 1, 2. pkt., at bobestyreren skal meddele både skifteretten og klageren, om afgørelsen ophæves, omgøres eller fastholdes.

Ved både afgørelsesklager og andre klager kan skifteretten, jf. § 97, stk. 2, pålægge bobestyreren at fremkomme med en supplerende redegørelse. Bobestyreren skal sende en genpart af redegørelsen til klageren senest samtidig med, at redegørelsen indleveres til skifteretten.

Efter de gældende regler har bobestyreren således kun en udtrykkelig pligt til at sende kopi af sit svar på klagen, når der er tale om klage over en afgørelse, jf. § 97, stk. 1, 3. pkt., eller når skifteretten har pålagt bobestyreren at fremkomme med en supplerende redegørelse, jf. § 97, stk. 2.

Efter de almindelige principper om partsoffentlighed og kontradiktion skal en part have adgang til at gøre sig bekendt med og udtale sig om det, der fremlægges i sagen. Bobestyrerens svar på klage udgør i øvrigt efter udvalget opfattelse et væsentligt bidrag til klagerens vurdering af, om en skifteretsafgørelse, der ikke imødekommer klagerens krav, bør kæres til landsretten. Selv om bobestyreren eller skifteretten i langt de fleste tilfælde i praksis må antages at sørge for, at klageren får en kopi af bobestyrerens svar, foreslår udvalget at tilføje en udtrykkelig pligt for bobestyreren til at sende kopi af svaret til klageren samtidig med, at svaret sendes til skifteretten.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 53 (§ 97, stk. 1), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Klagesagens omkostninger

I praksis har en stor del af de rejste klager vist sig at være ubeføjede. En klagesag kan belaste bobehandlingen både økonomisk og tidsmæssigt, og udvalget har derfor drøftet muligheden for at pålægge klageren klagesagens omkostninger, når det viser sig, at klagen er grundløs. En sådan mulighed eksisterer ikke efter gældende ret, se bl.a. Vestre Landsrets kendelse, Ugeskrift for Retsvæsen 2001, s. 228.

At arvingerne har en let og omkostningsfri klageadgang er en væsentlig forudsætning for et system, hvor bobestyreren i vidt omfang er overladt ansvaret for boets behandling. Det altovervejende udgangspunkt bør derfor fortsat være, at klagesagens omkostninger ikke pålægges klageren. Der forekommer imidlertid klagesager, hvor klagen er grundløs og bærer præg af chikane, og hvor bobestyreren må bruge uforholdsmæssige ressourcer på at besvare klagen til skade for de øvrige arvinger. Udvalget foreslår derfor, at skifteretten får mulighed for at pålægge klageren sagsomkostningerne, hvis særlige grunde taler derfor.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 54 (§ 97, stk. 6), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.3.2.3. Skifterettens reaktionsmuligheder

Udvalget finder ikke anledning til at foretage ændringer af de reaktionsmuligheder, som skifteretten har i forhold til bobestyrerne. Udvalgets overvejelser om, hvorvidt skifteretten bør kunne udtale kritik over for en bobestyrer, er behandlet ovenfor under pkt. 2.3.2.1 om behandlingen af klager over disciplinære forhold.

For overskuelighedens skyld foreslår udvalget dog at samle de gældende regler om reaktionsmulighederne (pålæg om løbende indberetning mv., frist for boets afslutning og afsættelse af bobestyreren) i én bestemmelse.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 34 (§ 54 a), og bemærkninger hertil i kapitel 11.

2.4. Insolvente boer

2.4.1. Gældende ret

De gældende regler om insolvente dødsboer findes i dødsboskiftelovens §§ 69-73. Et insolvent dødsbo behandles ikke blot efter de almindelige regler om bobestyrerbehandling, idet en række særlige hensyn til kreditorerne gør sig gældende. En lang række af konkurslovens regler er derfor gjort anvendelige i forhold til de insolvente dødsboer. Da insolvente dødsboer for det meste afvikles stiftfærdigt, finder de fleste af dødsboskiftelovens behandlingsregler dog samtidigt anvendelse, blot således at kreditorerne - og ikke arvingerne - har bestemmelsesretten i boet. Reglerne bygger således på en kombination af dødsboskiftelovens regler om bobestyrerbehandling og konkurslovens materielle regler om bl.a. omstødelse og konkursorden.

2.4.1.1. *Afgørelse om insolvensbehandling*

Dødsboskiftelovens insolvensbegreb hviler på et sufficiensprincip, hvilket betyder, at et dødsbo er insolvent, hvis boets aktiver ikke er tilstrækkelige til at dække boets passiver. Dødsboskiftelovens insolvensbegreb adskiller sig fra konkurslovens insolvensbegreb, der hviler på et illikviditetsprincip. Efter konkurslovens § 17, stk. 2, er en skyldner således insolvent, hvis han ikke kan opfylde sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder.

Efter dødsboskiftelovens § 36, nr. 2, udleveres et bo til bobestyrerbehandling, hvis boet må antages at være insolvent. Et bo overgår imidlertid først til insolvensbehandling, når skifteretten ved afgørelse erklærer boet for insolvent, jf. § 69, stk. 1. Så længe skifteretten ikke har truffet en sådan afgørelse, behandles boet således som solvent efter dødsboskiftelovens almindelige regler.

Foreligger der allerede ved udleveringen af boet oplysninger, hvorefter boet klart må antages at være insolvent, skal bobestyreren efter § 43 straks anmode skifteretten om at fastslå dette. I de fleste tilfælde vil boets insolvens dog først blive konstateret ved udarbejdelse af åbningsstatus. Bobestyreren skal i så fald straks indstille til skifteretten, at der træffes afgørelse om insolvensbehandling, jf. § 52, stk. 3. Tilsvarende gælder, hvis det først på et senere tidspunkt viser sig, at boet er insolvent, jf. § 52, stk. 4.

Konstateres et bos insolvens først efter, at det er udleveret til uskiftet bo, ægtefælleudlæg eller privat skifte, har ægtefællen/arvingerne mulighed for at anmode skifteretten om at lade boet overgå til bobestyrerbehandling. Ægtefællen/arvingerne frigøres i så fald for en eventuel hæftelse ved at tilbagelevere det modtagne eller værdien heraf efter reglerne i dødsboskiftelovens § 104, jf. henholdsvis arvelovens § 25, stk. 2, og dødsboskiftelovens § 23 og § 29.

Bobestyreren skal efter § 69, stk. 2, snarest muligt give boets arvinger, legatarer og kendte kreditorer, samt told- og skatteforvaltningen meddelelse om skifterettens afgørelse om insolvensbehandling.

Skulle det undervejs i bobehandlingen vise sig, at boet bliver solvent, følger det af dødsboskiftelovens § 73, at boet fra det tidspunkt, hvor kreditorerne er dækket eller sikret dækning, overgår til behandling efter reg-

lerne om solvente boer, uden at dette behøver at blive fastslået af skifteretten ved en afgørelse.

2.4.1.2. Bobehandlingen

Insolvente boer behandles efter de fleste af dødsboskiftelovens regler om bobestyrerbehandling. Denne retstilstand er klart forudsat i dødsboskiftelovens forarbejder, men følger alene forudsætningsvist af lovteksten.

I dødsboskiftelovens § 70, stk. 1, 1. pkt., er det opregnet, hvilke regler i konkursloven der finder anvendelse ved insolvensbehandling af dødsboer. Heraf følger, at konkurslovens § 1 om fristdag, § 2 om nærstående, §§ 38-81 om krav mod boet, gensidigt bebyrdende aftaler og omstødelse, §§ 93-99 om konkursordenen, § 109, stk. 1, 1. pkt., om indkaldelse i Statstidende, § 110, stk. 4, om økonomisk kriminalitet, §§ 119-122 og § 123, stk. 2 og 3, om skiftesamlinger og afstemning, § 143, stk. 1, §§ 145-150, stk. 1, § 151, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, § 153, § 154, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2 og 3, samt § 155, stk. 1, om slutning og udlodning finder anvendelse med de nødvendige ændringer.

I forlængelse heraf er det nærmere angivet i dødsboskiftelovens § 70, stk. 1, 2. og 3. pkt., hvordan enkelte af de nævnte bestemmelser fra konkursloven skal anvendes på insolvente dødsboer. Ved anvendelse af bestemmelserne træder tidspunktet for skifterettens afgørelse om insolvensbehandling således i stedet for tidspunktet for konkursdekretets afsigelse, og bobestyreren varetager skifterettens funktioner efter konkurslovens § 109, stk. 1, 1. pkt., § 119, stk. 3, § 120, § 122, § 150, stk. 1, § 151, stk. 2, og § 155, stk. 1, samt kurators funktioner.

I dødsboskiftelovens § 70, stk. 1, 4.-8. pkt., er det præciseret, hvordan enkelte af dødsboskiftelovens almindelige bestemmelser om bobestyrerbehandling skal finde anvendelse på de insolvente boer. Prøvelse af fordringer skal således finde sted efter reglerne i dødsboskiftelovens § 56, idet forelæggelse sker for boets kreditorer, jf. § 70, stk. 1, 4.-7. pkt. Derudover angives det i § 70, stk. 1, 8. pkt., at kreditorerne træder i stedet for arvingerne ved anvendelse af dødsboskiftelovens § 45, § 53, stk. 1, 3 og 4, samt § 55, stk. 1, 2. pkt.

Konkurslovens bestemmelser om konkursordenen, dvs. reglerne om den rækkefølge kreditorerne skal have dækket deres krav i, finder anvendelse i insolvente boer, jf. § 70, stk. 1. Dødsboskiftelovens § 71 indeholder dog en modifikation hertil, idet der i insolvente dødsboer forud for anden

gæld skal betales rimelige begravelsesudgifter og visse tilbagebetalingskrav vedrørende for meget udbetalt pension.

Konkurslovens kapitel 7 om gensidigt bebyrdende aftaler finder anvendelse i insolvente dødsboer, jf. § 70, stk. 1, men først fra det tidspunkt boet overgår til insolvensbehandling. I dødsboskiftelovens § 72 er der derfor taget stilling til retsstillingen for visse krav, der stammer fra gensidigt bebyrdende aftaler fra perioden fra dødsfaldet til boets berigtigelse. Bestemmelsen angiver 4 typer af sådanne krav, der dækkes som massekrav, jf. konkurslovens § 93, nr. 3.

Efter § 72, nr. 1, er løn til en arbejdstager, som efter anmodning fra boet har udført arbejde for dette, dækket som massekrav. Tilsvarende gælder betalingskrav, der vedrører en periode, hvor boet faktisk har benyttet en af afdøde lejet eller forpagtet fast ejendom, jf. § 72, nr. 2. Har boet endvidere rådet således over en ydelse, der er overgivet efter dødsfaldet, og for hvilken der skal svares vederlag, at ydelsen ikke kan tilbageleveres i væsentligt uforandret stand, er krav for betaling af ydelsen ligeledes dækket som massekrav, jf. § 72, nr. 3. Endelig er fordringer eller krav, som er godkendt af en midlertidig bobestyrer, dækket som massekrav, jf. § 72, nr. 4.

2.4.1.3. Udvidet bostyre

Efter dødsboskiftelovens § 70, stk. 2, kan skifteretten, hvis omstændighederne undtagelsesvis taler for det, efter anmodning fra en fordringshaver bestemme, at konkurslovens bestemmelser om udvidet bostyre skal finde anvendelse. I så fald finder konkurslovens §§ 107-109, § 110, stk. 1-3, og §§ 111-117 om boets administration samt valg af og afsættelse af bostyre, § 118, § 123, stk. 1, og §§ 124-127 om skiftesamlinger samt kreditorinformation og tilsyn, § 144, § 150, stk. 2, § 152 og § 154, stk. 1, 2. pkt., om slutning og udlodning samt § 238 og § 239 om inhabilitet og vederlag anvendelse med de nødvendige ændringer. Reglerne om udvidet bostyre udgør en overbygning til de øvrige regler om insolvente boer i § 70, stk. 1, der således også finder anvendelse i tilfælde af udvidet bostyre.

Da et udvidet bostyre vil kunne tynde boets afvikling, er det forudsat i lovforslagets bemærkninger, at bestemmelsen i § 70, stk. 2, kun bringes i anvendelse i undtagelsestilfælde. Der foreligger ikke trykt praksis, hvor bestemmelsen har været bragt i anvendelse.

2.4.2. Udvalgets overvejelser

I rapporten fra 2006 kritiserer arbejdsgruppen reglerne om insolvente boer og anbefaler en gennemgribende redigering heraf. Bl.a. mener arbejdsgruppen, at det i højere grad bør fremgå af bestemmelserne, hvilke af reglerne for solvente dødsboer der også finder anvendelse ved insolvente boer.

Udvalget er for så vidt enig med arbejdsgruppen i, at reglerne ikke er hensigtsmæssigt udformet, men reglerne har udvalget bekendt ikke givet anledning til væsentlige problemer i praksis. Dertil kommer, at gennemgribende ændringer af det eksisterende regelsæt kræver inddragelse af Konkursrådet eller anden konkursretlig ekspertise. Udvalget har derfor afstået fra at foreslå gennemgribende ændringer af de gældende regler om insolvente boer.

Udvalget foreslår imidlertid enkelte ændringer og justeringer af de gældende regler navnlig med henblik på at klargøre og uddybe reglerne, ligesom udvalget foreslår nogle ændringer af mere redaktionel karakter.

I den forbindelse har udvalget særligt overvejet spørgsmålet om håndteringen af indbo af beskeden værdi (pkt. 2.4.2.7), om der bør indføres en frist for afslutningen af de insolvente boer (pkt. 2.4.2.6), og spørgsmålet om hvad et eventuelt rekvirentsalær bør dække forlods (pkt. 2.4.2.5).

2.4.2.1. Reglernes overskuelighed mv.

Den gældende bestemmelse i § 70 angiver, hvilke bestemmelser i konkursloven der finder anvendelse på de insolvente dødsboer. Udvalget finder, at opbygningen af reglerne i dødsboskiftelovens § 70 er noget uoverskuelig, dels på grund af de mange henvisninger til konkursloven, dels på grund af lovtekstens manglende stillingtagen til, hvilke af dødsboskiftelovens regler der finder anvendelse.

Med henvisningerne til konkurslovens regler undgår man imidlertid en lang gengivelse af disse regler, og det er derfor udvalgets vurdering, at henvisningssystemet er det mest hensigtsmæssige.

Alle henvisningerne er i dag indeholdt i én bestemmelse, hvilket medvirker til, at reglerne fremstår uoverskuelige. Udvalget foreslår derfor at dele den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 70 op i to, således at almindelig insolvensbehandling (den gældende § 70, stk. 1) reguleres i

én bestemmelse, og udvidet bostyre (den gældende § 70, stk. 2) reguleres i en anden bestemmelse.

Udover visse regler i konkursloven finder også dødsboskiftelovens kapitel 16 anvendelse i de insolvente boer med undtagelse af de bestemmelser, hvor konkurslovens bestemmelser i stedet finder anvendelse. Det fremgår imidlertid ikke klart af lovteksten, hvilke af dødsboskiftelovens regler om bobestyrerbehandling der finder anvendelse på insolvente boer. Med henblik på at klargøre retstilstanden foreslår udvalget derfor, at det både for de almindelige insolvente boer og de boer, der behandles efter reglerne om udvidet bostyre, angives direkte i lovteksten, hvilke regler i dødsboskiftelovens kapitel 16 om bobestyrerbehandling, der *ikke* finder anvendelse ved insolvensbehandling.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 38 og 39 (§ 70 og § 70 a), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.4.2.2. Henvisningerne til konkurslovens bestemmelser mv.

Udvalget har gennemgået henvisningerne i § 70 til konkurslovens bestemmelser og finder, at der bør foretages enkelte tilpasninger heraf.

For så vidt angår fordringsprøvelse fremgår det af den gældende § 70, stk. 1, 5.-7. pkt., at fordringsprøvelsen skal ske efter dødsboskiftelovens § 56, men således at forelæggelse sker for kreditorerne. I den forbindelse angives det i 5. pkt., at forelæggelse kan ske ved en meddelelse om, at indstillingerne ligger til eftersyn på bobestyrerens kontor, jf. konkurslovens § 131, stk. 2. Udvalget finder selve henvisningen til konkursloven overflødig og foreslår derfor at udelade denne del af bestemmelsen. Den efterfølgende bestemmelse i 6. pkt. om, at forelæggelse tillige kan ske for arvingerne er for så vidt uden selvstændig retlig betydning, men dog ikke helt uden informationsmæssig værdi, hvorfor udvalget ikke foreslår den ændret.

Efter dødsboskiftelovens § 56, stk. 6, skal fordringsprøvelsen i boer, hvor der er tvivl om boets solvens, også omfatte fordringernes plads i konkursordenen. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i reglerne om insolvente boer, og det fremgår ikke klart af henvisningen til konkurslovens §§ 93-96, at fordringsprøvelsen også omfatter konkursordenen. Udvalget finder, at det udtrykkeligt bør fremgå af lovteksten, at fordringsprøvelsen naturligvis også i de insolvente boer omfatter en prøvelse af konkursordenen. Dette er i overensstemmelse med praksis. Udvalget fo-

reslår at indsætte en udtrykkelig bestemmelse herom i forslaget til § 70, stk. 3. Udvalget foreslår i den forbindelse, at der skabes hjemmel til at undlade prøvelse af fordringer, som på grund af deres stilling i konkursordenen ikke kan forventes at kunne opnå dividende. En tilsvarende bestemmelse kendes fra konkurslovens § 130, stk. 3.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 38 (§ 70, stk. 3), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 70, stk. 1, indeholder en henvisning til konkurslovens § 150, stk. 1, hvorefter indkaldelse til afsluttende skiftesamling skal ske ved annoncering i Statstidende med mindst 2 ugers varsel.

I praksis sender de fleste bobestyrere særskilt indkaldelse til alle kendte kreditorer, samtidig med at der indrykkes meddelelse i Statstidende. På denne baggrund har udvalget overvejet, om der er behov for at opretholde kravet om indkaldelse via Statstidende.

I modsætning til konkursboerne skal der altid udstedes præklusivt proklama i dødsboer. Har en kreditor ikke anmeldt sit krav inden det afsluttende bomøde, er kravet således prækluderet, og annonceringen i Statstidende er derfor uden betydning for en sådan kreditor, jf. Bromann, Fuldmægtigen 1998, s. 155. Når alle kendte kreditorer får en særskilt indkaldelse, er en regel om obligatorisk indkaldelse i Statstidende efter udvalgets opfattelse overflødig, og annonceringen i Statstidende påfører derfor mange boer en unødigt udgift.

På den baggrund foreslår udvalget at erstatte henvisningen til konkurslovens § 150, stk. 1, med en ny bestemmelse i dødsboskiftelovens § 70, stk. 6, om indkaldelse til afsluttende bomøde. Efter forslaget skal kreditorerne fortsat indkaldes med 2 ugers varsel, men det overlades til bobestyreren at vurdere, om indkaldelse bør ske ved bekendtgørelse i Statstidende, eller om der skal sendes særskilt indkaldelse til de kendte kreditorer, hvis krav ikke er prækluderet.

I forlængelse heraf foreslår udvalget endvidere at fjerne henvisningen til konkurslovens § 155, stk. 1, idet selvstændig bekendtgørelse om boets slutning i Statstidende må anses for overflødig i de insolvente dødsboer.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 38 (§ 70, stk. 6), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

For så vidt angår bestemmelsen i den gældende § 70, stk. 1, 8. pkt., der angiver en række bestemmelser i dødsboskifteloven, hvor ”arving” skal læses som ”kreditor”, finder udvalget, at bestemmelsen også bør indeholde en henvisning til dødsboskiftelovens § 54, stk. 1. Bestemmelsen vedrører bobestyrerens pligt til efter anmodning at orientere arvingerne om bobehandlingens forløb og forventede afslutning. I Skiftelovsudvalgets udkast til insolvensregler (udkastets § 67) var medtaget en henvisning til denne bestemmelse om orienteringspligt (udkastets § 51, stk. 1) således, at bobestyreren skulle orientere kreditorerne og ikke arvingerne. I det senere fremsatte lovforslag findes imidlertid ikke en tilsvarende henvisning, og forslagets bemærkninger er tavse om begrundelsen herfor. Da kreditorerne har bestemmelsesretten i insolvente boer, finder udvalget det hensigtsmæssigt, at kreditorerne træder i stedet for arvingerne i relation til orienteringspligten. Det foreslås derfor at tilføje en henvisning til § 54, stk. 1, i forslaget til § 70, stk. 2. Det bemærkes, at arvingerne kan forlange at blive gjort bekendt med væsentlige forhandlinger og beslutninger i boet efter dødsboskiftelovens § 45, 2. pkt.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 38 (§ 70, stk. 2), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Arbejdsgruppen foreslår i rapporten fra 2006, at der indsættes en henvisning til forsikringsaftalelovens § 117 og pensionsopsparingslovens § 12, der i dag kun gælder for konkursboer. Efter disse to enslydende bestemmelser kan et konkursbo kræve uforholdsmæssigt store indbetalinger på livsforsikringer eller pensionsopsparinger, som skyldneren har indbetalt i de sidste 3 år før fristdagen, indbetalt i boet. Udvalget er enig i, at de to bestemmelser også bør finde anvendelse i de insolvente dødsboer, og foreslår derfor at indsætte henvisninger hertil i en ny bestemmelse i § 70, stk. 5.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 38 (§ 70, stk. 5), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Den gældende bestemmelse i § 70, stk. 1, 4. pkt., angiver, at bobestyrerens salærberegning skal godkendes af skifteretten. Ved lov nr. 396 af 30. april 2007 (Hurtigere behandling af konkursboer) ændredes konkurslovens § 239 om skifterettens fastsættelse af kurators salær. Ved lovænd-

ringen indsættes en bestemmelse om, hvilke kriterier der skal indgå i vurderingen af salærets størrelse.

Udvalget foreslår, at en lignende bestemmelse indsættes i dødsboskifteloven i tilknytning til bestemmelsen om skifterettens godkendelse af bobestyrerens salær.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 38 (§ 70, stk. 7), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Endelig har udvalget overvejet den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 70, stk. 2, om udvidet bostyre. Der foreligger ikke oplysninger om bestemmelsens anvendelse i praksis. Udvalget finder imidlertid, at dette forhold ikke nødvendigvis bør føre til, at bestemmelsen ophæves, således som det foreslås af arbejdsgruppen i rapporten fra 2006, idet det ikke kan afvises, at der fremover vil kunne blive behov for anvendelse af bestemmelsen i betragtning af den økonomiske udvikling. Udvalget har derfor begrænset sine overvejelser til at omhandle de mere tekniske spørgsmål, som bestemmelsen kan give anledning til, herunder om der er behov for justering af henvisningerne til konkursloven.

Bestemmelsen henviser i dag til konkurslovens § 111, der vedrører tegning af kautions- og ansvarsforsikring. En stort set tilsvarende bestemmelse findes i dødsboskiftelovens § 39, som udvalget foreslår ændret, således at der indsættes en bestemmelse, hvorefter skifteretten kan beslutte, at udgiften til en yderligere ansvarsforsikring skal afholdes som boudgift, jf. pkt. 2.1.1.3. Dette bør efter udvalgets opfattelse også gælde for de insolvente boer. Det foreslås derfor at fjerne henvisningen til konkurslovens § 111, således at forsikringsforholdene i stedet reguleres af dødsboskiftelovens § 39, således som denne foreslås udformet af udvalget.

Udvalget har overvejet, om henvisningen til konkurslovens § 112 i den gældende bestemmelse i § 70, stk. 2, bør opretholdes. Konkurslovens § 112, stk. 1, giver skifteretten mulighed for at skaffe kurator adgang til ejendomme og andre aktiver, som er i skyldnerens besiddelse, og er derfor for så vidt uden betydning i dødsboer. Efter § 112, stk. 2, kan skifteretten imidlertid også sætte kurator i besiddelse af aktiver mv., som er i en række andre personers besiddelse, f.eks. en eventuel tidligere kurator i boet, som er fratrådt eller afsat, jf. § 114 stk. 3. Det kan ikke afvises, at stk. 2 i konkurslovens § 112 kan være relevant i forhold til et dødsbo,

navnlig med hensyn til en tidligere kurator (bobestyrer), jf. konkurslovens § 114, stk. 3. Da konkurslovens § 112, stk. 2, henviser til bestemmelsens stk. 1, finder udvalget derfor, at henvisningen til § 112 bør bevarer.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 39 (§ 70 a), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.4.2.3. Udsendelse af åbningsstatus

Efter den gældende bestemmelse i § 52, stk. 3, 2. pkt., kan bobestyreren undlade at sende åbningsstatus ud til henholdsvis arvingerne, skifteretten og told- og skatteforvaltningen, hvis bobestyrerens indstilling om insolvensbehandling tages til følge af skifteretten.

Åbningsstatus danner grundlaget for skattemyndighedernes vurdering af, om der eventuelt skal rejses krav om restskat for tidligere indkomstår, jf. dødsboskattelovens § 87, stk. 2. I praksis indsendes åbningsstatus derfor altid til told- og skatteforvaltningen, også selvom boet undergives insolvensbehandling. Udvalget foreslår, at en pligt til indsendelse til told- og skatteforvaltningen lovfæstes.

Udvalget finder det herudover hensigtsmæssigt, hvis bobestyreren også forpligtes til at sende åbningsstatus til skifteretten. Efter gældende ret gælder der ingen formkrav til bobestyrerens indstilling om insolvensbehandling, men Skiftelovsudvalget forudsatte, at indstillingen blev ledsaget af en åbningsstatus, jf. betænkning nr. 1270/1994, side 230. Bobestyrerens udarbejdelse af åbningsstatus må antages at udgøre grundlaget for en eventuel indstilling til skifteretten om insolvensbehandling, og det synes derfor naturligt, at skifteretten til brug for sin afgørelse herom får kendskab til indholdet af åbningsstatus.

På den baggrund foreslår udvalget, at bobestyreren skal have pligt til at sende en åbningsstatus til arvingerne, skifteretten og told- og skatteforvaltningen både i solvente og insolvente boer.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 32 (§ 52, stk. 3, 2. pkt.), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.4.2.4. Afgørelse om insolvensbehandling

Efter den gældende § 69, stk. 1, træffer skifteretten afgørelse om insolvensbehandling, når boet er insolvent.

Arbejdsgruppen foreslår i rapporten fra 2006 at ændre § 69, stk. 1, således at afgørelse om insolvensbehandling træffes, allerede når det må *antages*, at boet er insolvent. Begrundelsen for forslaget er, at retsstillingen i forhold til konkursordenen for krav stiftet i solvensperioden er usikker, og at det derfor findes mest hensigtsmæssigt, at reglerne om insolvensbehandling finder anvendelse, allerede når boet må antages at være insolvent, og ikke kun når boet *er* insolvent.

I Skiftelovsudvalgets betænkning nr. 1270/1994, side 206, anføres følgende:

”I de relativt få boer, hvor det, indtil realisationer er foretaget m.v., er uvist, om boet er solvent eller insolvent, kan boet bedst behandles efter solvensreglerne, idet bobestyreren i medfør af bestemmelsen i udkastets § 50, stk. 4, [dødsboskiftelovens § 53, stk. 4] skal tilsidesætte arvingernes beslutninger, såfremt disse strider imod kreditorernes ret.”

Skiftelovsudvalget indtog i det hele taget den betragtning, at solvensreglerne var at foretrække for behandlingen af et bo uanset tvivl om dets solvens. Først når boet med rimelig sikkerhed vurderedes at være insolvent, skulle boet efter Skiftelovsudvalgets opfattelse behandles efter insolvensreglerne.

Udvalget er enig i det tidligere Skiftelovsudvalgs generelle betragtning om, at et bo, hvor det er uvist, om boet er solvent eller insolvent, af hensyn til arvingerne bør behandles efter solvensreglerne. Da ordlyden af den gældende § 69, stk. 1, stemmer overens med konkurslovens § 17, stk. 1, om indtræden af konkurs, finder udvalget, at der ikke bør foretages en ændring som foreslået af arbejdsgruppen.

2.4.2.5. *Foranstillede krav – dødsboskiftelovens §§ 71 og 72*

Kreditorernes krav dækkes som udgangspunkt i overensstemmelse med konkursordenen, jf. konkurslovens §§ 93-97. Dødsboskiftelovens §§ 71 og 72 udgør imidlertid en modifikation hertil.

I rapporten fra 2006 foreslår arbejdsgruppen, at krav, der er godkendt af en bobestyrer i en periode, hvor boet blev behandlet efter solvensreglerne, skal dækkes som massekrav, jf. konkurslovens § 93, ved en senere insolvensbehandling. En sådan bestemmelse gælder efter gældende ret alene for krav, der er godkendt af en midlertidig bobestyrer, jf. § 72, nr. 4.

Forslaget forudsætter en gennemgang af insolvensreglerne, herunder forholdet til konkursordenen. Som anført ovenfor vil gennemgribende ændringer af det eksisterende regelsæt kræve inddragelse af Konkursrådet eller anden konkursretlig ekspertise. Udvalget har derfor afstået fra en nærmere stillingtagen til dette forslag.

I rapporten fra 2006 foreslår arbejdsgruppen endvidere at ændre § 71, således at et rekvirentsalær, der indgår i boet i forbindelse med en tvangsauktion, går forlods til betaling af bobestyrerens salær. Baggrunden for forslaget er, at et eventuelt rekvirentsalær i dag går forlods til dækning af rimelige begravelsesudgifter og visse tilbagebetalingskrav af udbetalt pension i medfør af § 71. I de boer, hvor der ikke er andre aktiver end rekvirentsalæret, vil der derfor ofte ikke være dækning for bobestyrerens salær, hvorfor dette i stedet må afholdes af staten, jf. dødsboskiftelovens § 69, stk. 4.

Rekvirentsalæret er en del af de omkostninger, som en tvangsauktionskøber skal betale udover auktionsbuddet, jf. pkt. 6 i Justitsministeriets tvangsauktionsvilkår (fast ejendom). Anmoder en bobestyrer om, at afdødes faste ejendom sælges på tvangsauktion, betragtes boet som rekvirent, og rekvirentsalæret indgår derfor i bomassen.

Dødsboskiftelovens § 71 angiver, at rimelige begravelsesudgifter skal dækkes først. Efter praksis er ganske høje beløb blevet anerkendt som rimelige begravelsesudgifter, jf. f.eks. Østre Landsrets kendelse, refereret i Tidsskrift for Familie- Arveret 2008, s. 459, hvor et samlet beløb på næsten 59.000 kr. blev anerkendt som rimelige begravelsesudgifter. I den situation, hvor rekvirentsalæret er boets eneste aktiv, vil der derfor typisk ikke være dækning for salæret til bobestyreren for dennes arbejde med tvangsauktionen. Salæret vil derfor i stedet skulle afholdes af staten, jf. dødsboskiftelovens § 69, stk. 4.

Udvalget er enig med arbejdsgruppen i, at dødsboskiftelovens § 71 ikke er hensigtsmæssig i den netop beskrevne situation. At der indgår et aktiv i form af rekvirentsalæret i boet, er alene en følge af, at boets faste ejendom sælges på tvangsauktion på bobestyrerens anmodning. Hvis anmodningen om tvangsauktion derimod fremsættes af en pantthaver, vil rekvirentsalæret gå til pantthaveren og ikke til boet. Rekvirentsalæret er således ikke en del af afdødes opsparede midler, og udvalget finder det derfor ikke rimeligt, at hele rekvirentsalæret uden videre går til dækning af

begravelsesudgifter med den konsekvens, at staten skal afholde bobestyrerens salær.

Hertil kommer, at arvingerne i et tilsvarende ubemidlet bo, hvor afdøde boede til leje, og hvor der derfor ikke kan indgå et rekvirentsalær i boet, alene vil kunne få dækket begravelsesudgifterne i det omfang, den offentlige begraveshjælp rækker. I de boer, hvor der indgår et rekvirentsalær, vil arvingerne derimod efter retspraksis kunne få dækket betydeligt større beløb som ”rimelige begravelsesomkostninger”.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der indsættes en bestemmelse om, at omkostningsbeløb, der indgår i boet som følge af en tvangsauktion over fast ejendom, skal gå forlods til betaling af bobestyreren for det arbejde, som bobestyreren har haft med tvangsauktionen.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 40 (§ 71, 2. pkt.), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

2.4.2.6. Frist for afslutning af insolvente boer

Efter de gældende regler gælder der ingen absolut frist for afslutning af et insolvent dødsbo. For så vidt angår de solvente dødsboer, der behandles ved bobestyrer, er der derimod fastsat en frist i § 66, stk. 2, hvorefter behandlingstiden som udgangspunkt ikke må overstige 2 år. Arbejdsgruppen nævner i rapporten fra 2006, at det bør overvejes, om 2-årsfristen også bør gælde for de insolvente dødsboer.

Ved lov nr. 396 af 30. april 2007 blev der gennemført en række ændringer af konkursloven med henblik på at sikre en hurtigere og mere effektiv behandling af konkursboer. Ved denne ændring blev fristerne for anmeldelse af krav og anlæggelse af sag nedsat væsentligt. Af Konkursrådets betænkning om hurtigere behandling af konkursboer nr. 1484/2006, der lå til grund for lovforslaget, fremgår det på s. 62-64, at det bl.a. blev overvejet at indføre en absolut frist for behandlingen af konkursboer som den, der findes i dødsboskiftelovens § 66, stk. 2. I betænkningen fraråder Konkursrådet imidlertid en sådan frist og lægger navnlig vægt på, at konkursboernes forskellighed gør det vanskeligt at pege på en bestemt frist, der som udgangspunkt vil være rimelig og forsvarlig at operere med som en ydre grænse for behandlingen af de fleste konkursboer. Konkursrådet bemærker i den forbindelse, at de enkelte konkursboer må antages at frembyde flere indbyrdes forskelle end de solvente dødsboer, som i almindelighed vil være mere ordnede.

Udvalget finder, at der på dette område bør være parallelitet mellem konkurslovens regler og dødsboskiftelovens regler om insolvente dødsboer. Udvalget stiller derfor ikke forslag om en frist for behandlingen af insolvente dødsboer.

2.4.2.7. Indbo og personlige effekter af beskeden værdi

De gældende regler om realisation af dødsboets aktiver findes i dødsboskiftelovens §§ 58-62 og finder anvendelse i solvente såvel som insolvente boer. Udgangspunktet er, at salg af boets aktiver skal ske på den måde, der tjener boets interesser bedst, jf. § 58, 1. pkt.

Realisation kan finde anvendelse enten ved underhåndssalg eller ved auktion, og afgørelsen heraf må som en væsentlig beslutning træffes efter reglerne om bostyre, jf. § 53. Generelt må det imidlertid antages, at underhåndssalg er at foretrække, da denne metode typisk indbringer mest.

I forbindelse med realisation af boets aktiver er der i praksis opstået usikkerhed om, hvad der skal ske med indbo, som ikke kan realiseres gennem underhåndssalg, og som er af så ringe økonomisk værdi, at det ikke kan betale sig for boet at realisere det ved en auktion. Da kreditorernes interesse alene er af økonomisk karakter, må det antages at være uden betydning for kreditorerne, hvad der sker med sådanne aktiver. Kreditorerne kan tværtimod have en interesse i at undgå, at boet gennemfører et salg med underskud. I modsætning til kreditorerne kan arvingerne have en mere personlig interesse i indboet, som f.eks. i gamle fotoalbums eller aktiver med en lignende affektionsværdi.

Der er næppe en entydig praksis med hensyn til håndteringen af sådant indbo, men det forekommer formentlig ofte, at bobestyreren forærer indboet væk til arvingerne.

Udvalget finder, at det af hensyn til arvingerne bør sikres, at bobestyrerne generelt giver arvingerne mulighed for at få udleveret personlige effekter mv. Udleveringen vil endvidere udgøre en fordel for bobehandlingen, idet bobestyreren undgår at bruge tid på et eventuelt tvangssalg. Udvalget foreslår på den baggrund at indsætte en bestemmelse i dødsboskifteloven, hvorefter indbo og personlige effekter af beskeden værdi skal udleveres til arvingerne. Om den nærmere afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde henvises til bemærkningerne til lovudkastets § 1, nr. 39 (§ 70 b), i kapitel 11.

Udvalget foreslår i den forbindelse, at bobestyreren skal kunne betinge udleveringen af, at afdødes bolig ryddes. En tilsvarende bestemmelse kendes fra den gældende § 19, stk. 2, hvorefter modtagelse af boudlæg kan betinges af ryddeliggørelse af boligen. Baggrunden for forslaget er, at arvingerne efter udvalgets opfattelse ikke blot bør kunne hente de ”gode” aktiver og lade resten blive og dermed efterlade boet og kreditorerne med regningen til rydning og rengøring af boligen.

På den anden side bør kreditorerne ikke ”tjene” på, at arvingerne ønsker at få udleveret indbo med affektionsværdi. Det er derfor udvalgets vurdering, at bobestyreren i den konkrete situation må vurdere, om der er behov for at betinge udleveringen af, at boligen ryddes.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 39 (§ 70 b), og bemærkninger hertil i kapitel 11.

Kapitel 3. De øvrige skifteformer

3.1. Boudlæg

3.1.1. Gældende ret

Efter dødsboskiftelovens kapitel 12 kan et dødsbo sluttet som et såkaldt boudlæg, hvilket vil sige, at boet udleveres uden en egentlig skiftebehandling.

Reglerne finder anvendelse på boer, hvor værdien af boets aktiver efter fradrag af en række nærmere angivet udgifter samt pantesikret gæld ikke overstiger 38.000 kr. (2010-niveau), jf. § 18, stk. 1. Denne beløbsgrænse, der reguleres årligt, jf. § 20, kan kun fraviges under ganske særlige omstændigheder, jf. § 18, stk. 2.

De udgifter, som kan fratrækkes i værdien af aktiverne, er begravelsesudgifter samt udgifter til boets behandling, der efter bestemmelsens forarbejder bl.a. omfatter eventuelt gebyr for boets berigtigelse samt eventuelle udgifter til vurderinger, jf. bemærkningerne til § 18 i lovforslag nr. L 120, folketingsåret 1995/96.

Boudlæg sker som udgangspunkt til den eller dem, som efter skifterettens skøn er den afdødes nærmeste efterladte, jf. § 19. Ved afgørelsen heraf lægges vægten på, hvem der socialt set stod afdøde nærmest og ikke nødvendigvis, hvem der efter arvelovgivningen er afdødes arvinger, jf. bemærkningerne til § 19 i lovforslag nr. L 120, folketingsåret 1995/96. Om oplysningsgrundlaget for skifterettens afgørelse angives følgende i Skiftelovsudvalgets betænkning 1270/1994, s. 181:

”Ved undersøgelse af, hvem der socialt stod afdøde nær, skal skifteretten normalt bygge på oplysninger i dødsanmeldelsen, oplysninger fra den eller de, der giver møde, eller fra pleje-, alderdomshjem eller hospital og på afdødes eventuelle testamentariske bestemmelser, hvorimod der ikke skal foretages videregående undersøgelser.”

Efter dødsboskiftelovens § 7 skal skifteretten således indkalde den eller dem, der efter det oplyste er afdødes nærmeste pårørende, til et førstegangsmøde og indhente oplysninger om arveforholdene i CPR-registeret og Centralregisteret for Testamenter. De pårørende har i øvrigt pligt til at give de oplysninger om arveforholdene, som de er bekendt med, jf. § 7, stk. 4.

Findes der efter det oplyste ingen nærstående slægtninge eller testamenterisk indsatte arvinger, kan udlæg også ske til en institution, f.eks. et plejehjem, som den afdøde havde tilknytning til, eller til den, der betaler for begravelsen. Endelig kan boudlæg ske til en kommune eller til statskassen. Ønsker ingen at få afdødes aktiver udleveret, må statskassen tage boudlægget, idet ingen andre kan påtvinges et boudlæg.

Udlægsmodtageren hæfter ikke for afdødes gæld, men bliver ved udlægget forpligtet til at dække udgifterne ved begravelsen og boets behandling, jf. dødsboskiftelovens § 19, stk. 2. Derudover kan skifteretten efter dødsboskiftelovens § 19, stk. 2, 2. pkt., betinge udlæg af et overskud af, at udlægsmodtageren ryddeliggør afdødes bolig. Kreditorer, der har pant i de udlagte aktiver, kan søge sig fyldestgjort i aktivet, men ikke i modtagerens formue i øvrigt. Kreditorer uden pant i afdødes aktiver mister dermed helt deres krav mod afdøde ved boudlæg.

3.1.2. Udvalgets overvejelser

Ægtefælleskifteudvalget finder generelt, at de gældende regler om boudlæg fungerer godt, og at der ikke er behov for indholdsmæssige ændringer i reglerne i kapitel 12. Udvalget har i den forbindelse drøftet grundlaget for skifterettens afgørelse om boudlæg, jf. nærmere pkt. 3.1.2.1. På baggrund af bestemmelseernes anvendelse i praksis har udvalget fundet anledning til at præcisere ordlyden af bestemmelserne på et par punkter, jf. nærmere pkt. 3.1.2.2 og 3.1.2.3.

3.1.2.1. Grundlaget for afgørelsen om boudlæg

Udvalget har bl.a. på baggrund af en række henvendelser til Justitsministeriet overvejet, om skifteretten bør undersøge formue- og arveforholdene i videre omfang end i dag, inden et bo sluttet som boudlæg, og om det kan og bør sikres, at arvingerne får besked om skifterettens afgørelse om boudlæg.

Formålet med boudlægsreglerne er at fastlægge en enkel metode til at slutte de boer, som er af så ringe værdi, at der ikke vil være et overskud tilbage til arvingerne eller kreditorerne efter en egentlig bobehandling. Som beskrevet ovenfor skal der derfor ikke foretages en nøjagtig fastlæggelse af boets formue- og arveforhold inden en afgørelse om boudlæg. Grundlaget for skifterettens afgørelse er derimod blot de oplysninger, der umiddelbart foreligger eller er let tilgængelige at indhente, dvs. bl.a. oplysningerne i CPR-registeret og Centralregisteret for Testamenter og afdødes personlige skatteoplysninger.

De oplysninger, som skifteretten allerede efter gældende ret kan og skal indhente i forbindelse med boets berigtigelse, indeholder – bortset fra indbo og kontanter – information om afdødes formueforhold, dvs. fast ejendom, motorkøretøjer, værdipapirer, indeståender på bankkonti osv. Det er udvalgets opfattelse, at disse oplysninger i langt de fleste tilfælde udgør et tilstrækkeligt grundlag for skifterettens vurdering af, om boet kan udleveres som boudlæg.

Udvalget finder endvidere, at en udvidelse af den undersøgelse, som skifteretten skal foretage forud for en afgørelse om boudlæg, ikke vil være i overensstemmelse med reglernes formål.

Endelig bemærker udvalget, at en arving, der mener, at boet ikke skulle have været udleveret som boudlæg, har mulighed for at bede skifteretten om genoptagelse af boet efter reglerne i dødsboskiftelovens § 103.

På den baggrund finder udvalget ikke grundlag for at foreslå ændringer med hensyn til grundlaget for skifterettens afgørelse om boudlæg. Det tilsvarende gør sig gældende i forhold til at give arvingerne meddelelse om udleveringen af boet som boudlæg, idet det bemærkes, at skifteretten ikke uden en egentlig bobehandling vil være i stand til at afgøre, hvem der er arvinger, og dermed hvem der skal have tilsendt en meddelelse.

3.1.2.2. Udgifter til boets behandling ved senere udlevering til boudlæg

At et bo udleveres som boudlæg betyder som nævnt, at boet ikke undergives en egentlig bobehandling, idet skifteretten typisk allerede i berigtigelsesfasen kan konstatere, om et bo opfylder betingelserne for boudlæg.

Boudlæg kan imidlertid også ske på et senere stadie, dvs. efter boet er blevet udleveret til egentlig bobehandling. Er et bo f.eks. udleveret til bobestyrerbehandling, kan boet på et senere tidspunkt udlægges som boudlæg, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, jf. dødsboskiftelovens § 65, stk. 1 En tilsvarende mulighed gælder i forhold til boer, der er udleveret til privat skifte, jf. dødsboskiftelovens § 30, stk. 2.

Efter retspraksis skal de omkostninger, der har været til boets behandling som privat skifte eller bobestyrerbehandling, ikke fratrækkes ved beregningen af, om boet ligger under beløbsgrænsen i § 18, jf. Østre Landsrets kendelse, refereret i Tidsskrift for Familie- og Arveret 2004, side 51. Sagen drejede sig om et bo, der var udleveret til bobestyrerbehandling,

men hvor man senere anmodede om at få boet udlagt som boudlæg. Både skifteretten og Østre Landsret udtalte, at det ikke fandtes at være i overensstemmelse med formålet med dødsboskiftelovens § 65, at et bo udlægges som boudlæg efter en næsten afsluttet bobestyrerbehandling. Skifteretten lagde i den forbindelse vægt på, at boets aktiver ved udleveringen til bobestyrerbehandling langt havde oversteget grænsen for boudlæg, og at aktivmassen primært var nedbragt ved udgifterne til bobehandlingen, herunder et honorar til den pågældende bobestyrer. Hermed er det fastslået, at udgifter til bobehandling i dødsboskiftelovens § 18's forstand ikke omfatter honorar til bobestyrer eller advokat, og at det således ikke er muligt at "bobehandle" sig til et boudlæg.

Udvalget finder, at det på baggrund af den omtalte praksis bør præciseres i lovteksten, hvilke udgifter til boets behandling der kan fratrækkes i beregningen.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 8 (§ 18, stk.1), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

3.1.2.3. Udlægsmottagerens hæftelsesansvar

Som nævnt er mottageren af et boudlæg forpligtet til at betale for begravelsesudgifter og udgifter til boets behandling, dvs. de udgifter, der fradrages ved beregningen i § 18. Udlægsmottageren har således pligt til at sørge for betalingen af begravelsesudgifterne, også selvom begravelsen er bestilt og eventuelt også betalt af andre. I forarbejderne til dødsboskifteloven bemærkes det, at udlægsmottageren alene hæfter for begravelsesomkostningerne med nettoværdien af det modtagne over for den, der bestilte og betalte begravelsen, jf. bemærkningerne til § 19 i lovforslag nr. L 120, Folketingssamling 1995/96. Udvalget foreslår, at dette præciseres direkte i lovteksten.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 9 (§ 19, stk. 2), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

3.2. Ægtefælleudlæg

3.2.1. Gældende ret

Reglerne om ægtefælleudlæg, som senest er ændret i forbindelse med den nye arvelov ved lov nr. 516 af 6. juni 2007 om ændring af forsikringsaftaleloven og forskellige andre love, findes i dødsboskiftelovens

kapitel 13 (§§ 22-23). At boet sluttet ved ægtefælleudlæg betyder, at hele boet udleveres til ægtefællen uden en egentlig skiftebehandling.

Betingelsen for at få ægtefælleudlæg er først og fremmest, at den længstlevende ægtefælle efter arvelovens § 11, stk. 1-3, eller retsvirkningslovens § 23 har ret til at udtage hele boet, og at der således ikke bliver noget til overs til andre arvinger, jf. § 22, stk. 1, nr. 1. Ægtefælleudlæg er derudover betinget af, at ægtefællen påtager sig ansvaret for den afdødes gældsforpligtelser, jf. § 22, stk. 1, nr. 2.

Uanset at betingelserne er opfyldt, kan skifteretten efter dødsboskiftelovens § 22, stk. 2, bestemme, at et bo i stedet skal behandles efter lovens øvrige regler, hvis værdien af boets aktiver er betydelig, og afgørende hensyn til boets kreditorer taler derfor.

Udleveres boet som ægtefælleudlæg, har ægtefællen pligt til senest ved udleveringen at udstede præklusivt proklama efter reglerne i dødsboskiftelovens kapitel 20, jf. dødsboskiftelovens § 22, stk. 4.

3.2.2. Udvalgets overvejelser

Under hensyn til at reglerne om ægtefælleskifteudlæg senest er revideret i forbindelse med vedtagelsen af den nye arvelov, finder udvalget ikke anledning til at foreslå yderligere ændringer af reglerne i dødsboskiftelovens kapitel 13.

3.3. Uskiftet bo

3.3.1. Gældende ret

Dødsboskiftelovens kapitel 14 indeholder en enkelt bestemmelse i § 24 om uskiftet bo, idet de fleste regler om uskiftet bo er placeret i arvelovens kapitel 4. Bestemmelsen blev oprindeligt kun indsat i dødsboskifteloven for at skabe overblik over de forskellige berigtigelsesmuligheder. Dødsboskiftelovens § 24, stk. 1, angiver således blot, at et bo efter anmodning udleveres til uskiftet bo efter reglerne i arvelovens kapitel 4.

Bestemmelsen i § 24, stk. 2, fastslår dernæst, at arrest, som har tabt sin virkning i medfør af § 10, stk. 4 – på samme måde som ved privat skifte – træder i kraft ved udleveringen, som om arresten ikke havde været afbrudt. I øvrigt fastslår § 24, stk. 3, at reglerne i dødsboskifteloven finder anvendelse i sager om udlevering af uskiftet bo med de fornødne ændringer.

Reglerne om uskiftet bo er senest revideret i forbindelse med vedtagelsen af en ny arvelov, jf. lov nr. 515 af 6. juni 2007. I den forbindelse præciseredes det blandt andet i arvelovens § 26, stk. 1, at den længstlevende ægtefælle, som sidder i uskiftet bo, kan vælge et partielt skifte, hvilket betyder, at den længstlevende ægtefælle alene skifter med nogle af arvingerne, samtidig med at det uskiftede bo opretholdes i forhold til de resterende arvinger. Et partielt skifte omfatter alene den længstlevende ægtefælle (som repræsentant for det uskiftede bo) og de arvinger, der skiftes med.

Med lovændringen gennemførtes derudover en ændring af dødsboskiftelovens § 24, stk. 4, således at den længstlevende ægtefælle nu skal udstede proklama i forbindelse med udleveringen af det uskiftede bo.

3.3.2. Udvalgets overvejelser

Under hensyn til at reglerne om uskiftet bo senest er revideret i forbindelse med vedtagelsen af den nye arvelov, finder udvalget ikke anledning til at foreslå yderligere ændringer af reglerne i dødsboskiftelovens kapitel 14.

Reglerne om skifte af det uskiftede bo i den længstlevende ægtefælles levende live er behandlet nedenfor i kapitel 7.

3.4. Privat skifte

3.4.1. Gældende ret

Ved privat skifte bliver boet udleveret til arvingerne, der selv har ansvaret og rådigheden over boet. Med vedtagelsen af dødsboskifteloven i 1996 gennemførtes en forenkling af reglerne om privat skifte med det primære formål at etablere en ordning, hvorefter arvingerne kan skifte privat, men uden at vedgå arv og gæld.

Efter dødsboskiftelovens § 25 er betingelserne for privat skifte, at alle arvinger anmoder derom, at boet må antages at være solvent, at der er mindst en myndig og solvent arving, at afdøde ikke ved testamente har udelukket privat skifte, og endelig at afgørende hensyn ikke taler imod privat skifte.

Er betingelserne opfyldt, udleveres boet til arvingerne, der skal angive en person, til hvem henvendelser vedrørende boet kan finde sted, jf. § 25, stk. 6. Taler forholdene for det, kan skifteretten, jf. § 25, stk. 3, bestem-

me, at legatarer i forbindelse med udleveringen af boet skal have meddelelse om deres ret. Arvingerne skal i øvrigt senest i forbindelse med boets udlevering udstede præklusivt proklama, jf. § 25, stk. 4.

Efter boets udlevering råder arvingerne i forening over boets aktiver og træffer bestemmelse i boets anliggender, jf. § 26. Arvingerne må således være enige om de dispositioner, der foretages under bobehandlingen. Kan arvingerne ikke blive enige, kan enhver arving kræve, at boet overgår til bobestyrerbehandling, jf. § 30, stk. 1, nr. 1.

Efter dødsboskiftelovens § 25, stk. 5, skal arvingerne senest 6 måneder efter boets udlevering indgive en åbningsstatus, dvs. en opgørelse over boets aktiver og passiver pr. dødsdagen til skifteretten. Opgørelsen indgives i to eksemplarer, der begge skal være underskrevet af samtlige arvinger.

Efter dødsboskiftelovens § 31, stk. 1, skal arvingerne derudover udarbejde en boopgørelse over boets aktiver, passiver, indtægter og udgifter med angivelse af fordelingen mellem legatarer og arvinger. Den seneste skæringsdag, der kan anvendes i opgørelsen, er 1-års-dagen for dødsfaldet. Skifteretten kan dog efter § 31, stk. 2, tillade, at endelig opgørelse vedrørende en endnu ikke oppebåret indtægt, et betinget eller omtvistet krav eller andre nærmere afgrænsede dele af boet henskydes til tiden efter boets slutning. I så fald skal der udarbejdes en tillægsboopgørelse, som skal indleveres snarest muligt efter hindringens bortfald eller eventuelt inden en af skifteretten fastsat frist.

Arvingerne har som udgangspunkt 3 måneder fra den valgte skæringsdag til at indsende boopgørelsen til skifteretten, jf. § 32. Bobehandlingen i et privatskiftet bo kan således maksimalt vare i 15 måneder. Uanset arvingernes valg af skæringsdato har arvingerne dog altid minimum en frist på 9 måneder fra dødsdagen til indsendelse af opgørelsen. Dette indebærer, at 3-månedersfristen for indsendelse af boopgørelse ikke gælder for de boer, hvor arvingerne vælger en meget tidlig skæringsdato, dvs. i perioden mellem dødsfaldet og op til 6 måneder herefter.

Boopgørelsen skal indsendes i to eksemplarer, der er underskrevet af samtlige arvinger, til skifteretten, som videresender et eksemplar af opgørelsen til told- og skatteforvaltningen.

Arvingerne hæfter ikke personligt for afdødes gæld, men skal sørge for at dække alle anmeldte og godkendte krav af boets midler. Sørger arvingerne ikke herfor, inden de deler boet imellem sig, indtræder der imidlertid en personlig og solidarisk hæftelse for arvingerne, jf. dødsboskiftelovens § 27, stk. 1. Hæftelsen indtræder både ved hel og ved delvis deling af boet, dog ikke når arvingerne alene deler sædvanligt indbo og personlige effekter.

For arvinger, der ved boets udlevering er repræsenteret ved værge eller skifteværge, eller som var under konkurs, er hæftelsen dog begrænset, jf. § 27, stk. 2. Begrænsningen er dobbelt, idet disse arvinger alene hæfter med værdien af det, de eller konkursboet har modtaget, samt i det forhold, i hvilket arvingerne er berettigede til at modtage bos- og arvelod (pro rata).

Hæftelsesreglerne i § 27 gælder på tilsvarende måde i forhold til legatarers krav, som ikke er blevet dækket før delingen af boet, jf. dødsboskiftelovens § 28.

Da arvingerne således efter dødsboskiftelovens §§ 27 og 28 kan risikere at komme til at hæfte personligt for udækkede krav ved en deling af boet, kan enhver arving efter dødsboskiftelovens § 26, stk. 4, forlange, at boets aktiver bortset fra sædvanligt indbo og personlige effekter ikke bliver delt, før boets gæld er betalt eller behørigt sikret.

Skulle det vise sig, at boet er insolvent, følger det af dødsboskiftelovens § 29, at en arving uanset reglerne i § 27 ikke hæfter for den afdødes forpligtelser. Betingelserne for at undgå hæftelse er dog, at boet i medfør af § 30 overgår til behandling ved bobestyrer, og at arvingen opfylder forpligtelsen i § 104 til at tilbagelevere det, han har modtaget.

Indtil alle arvinger har tilbageleveret, hvad de har modtaget, jf. § 104, hæfter hver arving med den begrænsning, der følger af § 27, stk. 2, for det samlede krav, som boet har mod arvingerne efter § 104.

Enhver arving kan efter dødsboskiftelovens § 30 anmode om, at boet overgår til bobestyrerbehandling (nr. 1). Derudover skal skifteretten træffe bestemmelse om overgang til bobestyrerbehandling, hvis en kreditor eller legatar anmoder derom, og der er nærliggende risiko for, at en fortsættelse af den private skiftebehandling vil udsætte vedkommende for tab (nr. 2). Endelig kan skifteretten af egen drift beslutte, at boet skal overgå

til bobestyrerbehandling, hvis fristen for indlevering af boopgørelsen ikke overholdes (nr. 3), eller boet i øvrigt ikke behandles forsvarligt (nr. 4).

Efter dødsboskiftelovens § 30, stk. 2, jf. § 65, kan skifteretten endvidere på et hvilket som helst tidspunkt efter anmodning udlevere boet til en anden skifteform, f.eks. boudlæg eller ægtefælleskifteudlæg, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

3.4.2. Udvalgets overvejelser

Det er udvalgets opfattelse, at reglerne har vist sig at fungere godt i praksis, og at der er almindelig tilfredshed med ordningen for privat skifte. Udvalget har derfor kun på få punkter fundet anledning til at forslå en justering af reglerne, jf. nærmere nedenfor.

3.4.2.1. Manglende indlevering af åbningsstatus

Arvingerne skal efter dødsboskiftelovens § 25, stk. 5, indlevere en åbningsstatus til skifteretten inden 6 måneder fra udleveringen af boet. Overholder arvingerne ikke fristen for indsendelse af åbningsstatus, beslutter skifteretterne i praksis – og i overensstemmelse med, hvad der er forudsat i dødsboskiftelovens forarbejder – at boet skal overgå til bobestyrerbehandling. Hjemlen hertil er efter gældende ret dødsboskiftelovens § 30, stk. 1, nr. 4, hvorefter et bo skal overgå til bobestyrerbehandling, hvis boet ikke behandles forsvarligt. For så vidt angår overskridelse af fristen for indlevering af boopgørelse, fremgår det udtrykkeligt af § 30, stk. 1, nr. 3, at konsekvensen er overgang til bobestyrerbehandling.

Der kan være flere grunde til, at fristen overskrides, men da indsendelse af åbningsstatus blandt andet har til formål at afklare, om der er krav på efterbeskatning, er det ikke mindst af hensyn til arvingerne væsentligt, at fristen overholdes. For at understøtte overholdelse af fristen, og da det af hensyn til arvingerne bør fremgå klart af loven, hvilke konsekvenser en manglende indlevering af åbningsstatus kan have, foreslår udvalget en ændring af § 30, stk. 1, nr. 3, således at det udtrykkeligt fremgår, at også for sen indlevering af åbningsstatus kan medføre overgang til bobestyrerbehandling. Det forudsættes, at skifteretten ser bort fra mindre, undskyldelige fristoverskridelser.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 12 (§ 30, stk. 1, nr. 3), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

3.4.2.2. Fristen for indlevering af boopgørelse og åbningsstatus

Med henblik på en forenkling af regelsættet foreslår arbejdsgruppen i sin rapport fra 2006 at ændre fristerne for indsendelse af henholdsvis åbningsstatus (§ 25, stk. 5) og boopgørelse (§ 32).

For så vidt angår åbningsstatus foreslår arbejdsgruppen, at 6-månedersfristen skal regnes fra dødsdagen - og ikke som efter gældende ret fra udleveringen af boet. Efter forslaget skal arvingerne dog altid have 2 måneder fra udleveringen af boet, til åbningsstatus skal indleveres.

Forslaget svarer i store træk til, hvad der gjaldt før dødsboskiftlovens gennemførelse, idet kildeskattelovens § 14, stk. 3, tidligere indeholdt en næsten tilsvarende bestemmelse.

Forslaget vil indebære den forenkling, at fristen for indlevering som udgangspunkt skal regnes fra dødsdagen, hvilket svarer til, hvad der gælder for en række andre frister i dødsboskiftelovgivningen og arvelovgivningen. Forslaget har derudover til hensigt at anspore arvingerne til at gå hurtigere i gang med bobehandling.

Derudover har det i praksis vist sig u hensigtsmæssigt, at arvingerne i alle tilfælde har 6 måneder til at udarbejde åbningsstatus. Udarbejdelse af åbningsstatus har bl.a. til formål at hjælpe arvingerne med så hurtigt som muligt at klargøre boets gældsforhold, herunder eventuelle skattemæssige krav. Udleveres et bo f.eks. først 6 måneder efter dødsdagen, skal åbningsstatus efter gældende ret senest indleveres på 1-årsdagen, hvilket ofte indebærer, at arvingerne først udarbejder åbningsstatus samtidig med udarbejdelse af boopgørelsen. Udarbejdelsen af åbningsstatus mister her ved noget af sin betydning, og navnlig derfor kan Ægtefælleskifteudvalget støtte arbejdsgruppens forslag.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 11 (§ 25, stk. 5, 1. pkt.), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Med hensyn til boopgørelsen foreslår arbejdsgruppen i rapporten fra 2006 at ændre den gældende bestemmelse i § 32, således at arvingerne altid - uanset hvornår skæringsdagen placeres - har 15 måneder til at indlevere boopgørelsen.

Forslaget har til formål at forenkle fristberegningen, idet forslaget navnlig medfører, at den gældende undtagelsesbestemmelse om, at arvingerne

altid har 9 måneder til at indlevere boopgørelsen, kan undværes. At fristen for indlevering regnes fra dødsdagen, vil derudover bringe reglen i overensstemmelse med, hvad der gælder for en række andre frister i dødsbolovgivningen.

Herudover vil forslaget medføre en begrænset udvidelse af arvingernes valgmulighed for placering af skæringsdagen, idet arvingerne frit kan placere skæringsdagen i perioden fra dødsdagen til og med 1-årsdagen, også når boopgørelsen først kan indsendes senere end 9 måneder fra dødsfaldet.

Efter udvalgets opfattelse er der ikke dødsboskifteretlige betænkeligheder ved forslaget, og lovudkastet indeholder derfor et forslag svarende til arbejdsgruppens, idet udvalget dog bemærker, at forslaget kan have konsekvenser af skattemæssig karakter.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 13 (§ 32), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

De ovenstående forslag om at lade en række frister løbe fra dødsdagen giver anledning til at overveje behovet for ændringer i forhold til henvisningsboerne, jf. dødsboskiftelovens § 2.

Som det allerede fremgår af den gældende bestemmelse i § 31, stk. 1, 3. pkt., beregnes skæringsdagen i disse boer fra henvisningsdagen i stedet for fra dødsdagen. En naturlig konsekvens af ovennævnte forslag om, at boopgørelsen skal indsendes senest 15 måneder fra dødsdagen, er, at denne frist i henvisningsboerne må regnes fra henvisningsdagen. Derimod finder udvalget ikke anledning til at foreslå en tilsvarende regel, om at henvisningsdagen skal træde i stedet for dødsdagen, i relation til fristen for indlevering af åbningsstatus, idet arvingerne efter udvalgets forslag altid vil have 2 måneder fra udleveringen til at indsende åbningsstatus.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 13 (§ 32), og bemærkninger hertil i kapitel 11.

3.5. Forenklet privat skifte

3.5.1. Gældende ret

Efter dødsboskiftelovens §§ 33 og 34 kan visse boer, der i øvrigt opfylder de almindelige betingelser for privat skifte, blive udleveret til forenk-

let privat skifte. Forenklingen består i, at arvingerne kun skal udarbejde én opgørelse - en åbningsstatus - der skal sendes til skifteretten i forbindelse med udleveringen af boet. Muligheden for at få udleveret et bo til forenklet privat skifte blev som noget helt nyt indført med dødsboskiftelovens vedtagelse i 1996.

Reglerne retter sig mod de boer, hvor der dels på grund af afgiftsreglerne, dels på grund af arvingernes forhold ikke er behov for en særlig offentlig kontrol eller tilsyn med bobehandlingen. Dødsboskiftelovens § 33 opstiller derfor 6 betingelser for, at en anmodning om forenklet privat skifte kan imødekommes.

For det første må der ikke skulle betales bo- eller tillægsboafgift, jf. § 33, stk. 1, nr. 1. Efter boafgiftsloven skal nærtbeslægtede til afdøde ikke betale tillægsboafgift, men alene boafgift. Overstiger arvebeholdningen ikke 264.100 kr. (2010-niveau), skal der imidlertid heller ikke betales boafgift. Med betingelsen i dødsboskiftelovens § 33, stk. 1, nr. 1, er forenklet privat skifte således kun muligt for små boer, hvor alle arvinger er nærtbeslægtede med afdøde.

Derudover må der hverken være legatarer eller umyndige arvinger i boet, jf. § 33, stk. 1, nr. 2 og 3. Boet må endvidere ikke være skattepligtigt, ligesom der ikke må være aktiver i boet, der er skattemæssigt af- eller nedskrivningsmæssigt berettigede, jf. § 33, stk. 1, nr. 4 og 6. Endelig er forenklet privat skifte udelukket, hvis afdøde drev selvstændig virksomhed ved dødsfaldet eller inden for indkomståret, jf. § 33, stk. 1, nr. 5.

Er den længstlevende ægtefælle enearving, udvider dødsboskiftelovens § 34 muligheden for at få boet udleveret til forenklet privat skifte, idet ægtefæller som udgangspunkt er helt fritaget for at betale boafgift. Udover de almindelige betingelser for privat skifte er betingelserne for forenklet privat skifte efter § 34 således begrænset til, at der ikke må være legatarer i boet, jf. stk. 1, nr. 2, at ægtefællerne ikke var separeret, jf. stk. 1, nr. 3, og endelig at den længstlevende ægtefælle indtræder i afdødes skattemæssige stilling, jf. stk. 1, nr. 4.

3.5.2. Udvalgets overvejelser

Det er udvalgets vurdering, at reglerne om forenklet privat skifte i det væsentligste fungerer hensigtsmæssigt.

Efter de gældende regler er en af betingelserne for udlevering til forenklet privat skifte, at der ikke er legatarer i boet, jf. § 33, stk. 1, nr. 3, og § 34, stk. 1, nr. 2. I arbejdsgruppens rapport fra 2006 kritiseres det, at reglerne udelukker forenklet privat skifte selv ved legater af meget beskeden værdi. Har afdøde f.eks. blot testamenteret en enkelt genstand, der alene har affektionsværdi, til en ven, kan boet ikke behandles ved forenklet privat skifte, uanset at alle andre betingelser herfor er opfyldt. Udvalget har på den baggrund overvejet, i hvilket omfang betingelsen bør opretholdes.

Betingelsen om, at der ikke må være legatarer i boet er indsat for at sikre, at arvingerne ikke tilsidesætter legatarernes interesser, jf. bemærkningerne til dødsboskifteloven, pkt. 8.2.6 i lovforslag nr. L 120, Folketingssamling 1995/96.

Legatarer vil i almindelighed skulle betale både bo- og tillægsboafgift efter boafgiftslovens § 1, og allerede af den grund vil tilstedeværelsen af legater i langt de fleste tilfælde udelukke forenklet privat skifte i medfør af betingelsen i dødsboskiftelovens § 33, stk. 1, nr. 1. I disse tilfælde har det offentlige således en afgiftsmæssig interesse, og allerede af den grund må det opretholdes, at sådanne legater udelukker forenklet privat skifte

Den særskilte betingelse om, at der ikke må være legatarer i boet, skyldes imidlertid, at legatarer ikke i alle tilfælde er forpligtet til at betale tillægsboafgift. Efter boafgiftslovens § 6, stk. 3, 2. pkt., gælder således en minimumsgrænse, hvorefter der ikke skal betales tillægsboafgift, når den del af arvebeholdningen, hvoraf der skal betales tillægsboafgift, ikke overstiger 2.000 kr. Derudover er legater til fonde, stiftelser, foreninger mv. helt fritaget for at betale bo- og tillægsboafgift, jf. boafgiftslovens § 3, stk. 1, litra g.

Udvalget foreslår nedenfor en ændring af dødsboskiftelovens § 25, stk. 3, hvorefter skifteretten i forbindelse med udlevering til privat skifte fremover skal have pligt til at give legatarer meddelelse om deres ret, se nærmere herom pkt. 6.2. Denne forpligtelse foreslår udvalget også skal gælde ved udlevering til forenklet privat skifte. Hermed sikres det, at eventuelle legatarer får mulighed for at varetage deres interesser over for arvingerne, som forestår bobehandlingen.

Legatarer vil altid i medfør af § 30, stk. 1, nr. 2, kunne anmode om bobestyrerbehandling, hvis der er nærliggende fare for, at en fortsættelse af

det forenkledede private skifte vil udsætte vedkommende for tab, jf. henvisningen i henholdsvis § 33, stk. 2, og § 34, stk. 2.

Endelig har skifteretten – uanset at alle betingelser efter § 33 eller § 34 er opfyldt – mulighed for at afvise en anmodning om forenklet privat skifte, jf. ”kan”. Skønner skifteretten således, at forenklet privat skifte på grund af den sparsomme offentlige kontrol er betænkeligt af hensyn til en legatar, kan skifteretten nægte at udlevere boet til forenklet privat skifte.

På den baggrund finder udvalget, at det vil være forsvarligt at give mulighed for forenklet privat skifte, også selvom boet måtte omfatte legater, når blot der ikke skal betales afgift heraf.

Udvalget finder dog, at der i boer med umyndige legatarer, f.eks. et mindreårigt barn, fortsat er et vist behov for, at skifteretten udøver tilsyn med legatets opfyldelse.

På den baggrund foreslår udvalget at ændre betingelsen om, at der ikke må være legatarer i boet, til at der blot ikke må være legatarer, der er repræsenteret ved værge eller skifteværge. For så vidt angår dødsboskiftelovens § 34 foreslås det endvidere tilføjet, at der ikke må være afgiftspligtige legatarer i boet, idet betingelsen om, at der ikke skal svares bo- eller tillægsboafgift, i dag er indeholdt dels i § 34, stk. 1, nr. 2, dels i bestemmelsen om at den længstlevende ægtefælle skal være enearving.

Det forudsættes, at skifteretten i forbindelse med anmodninger om forenklet privat skifte er særligt opmærksom på, om der i medfør af dødsboskiftelovens § 17 skal beskikkes en skifteværge.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 14-17 (§ 33, stk. 1, nr. 2, og § 34, stk. 1, nr. 2, og stk. 2), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Kapitel 4. Midlertidige bobestyrere

4.1. Gældende ret

De gældende regler i dødsboskiftelovens kapitel 9 omhandler skifterettens mulighed for at træffe midlertidige foranstaltninger i perioden fra dødsfaldet, og indtil berigtigelse af boet kan ske. Efter disse regler kan skifteretten således om nødvendigt udpege en autoriseret bobestyrer til som midlertidig bobestyrer at varetage boets anliggender eller udføre nærmere angivne opgaver, jf. § 12, stk. 1. Skifterettens beslutning om at udpege eller ikke at udpege en midlertidig bobestyrer kan ikke appelleres, jf. dødsboskiftelovens § 105, stk. 2.

Den midlertidige bobestyrer må alene træffe beslutninger, der ikke tåler udsættelse, og skal så vidt muligt afholde sig fra at foretage skridt, der vil kunne foregribe den senere bobehandling, jf. stk. 2. Ifølge bemærkningerne til § 12 i lovforslag nr. L 120, folketingsåret 1995/1996, er det ved afgørelsen af, hvilke opgaver en midlertidig bobestyrer skal og kan varetage, navnlig afgørende, om der er risiko for, at boet vil lide tab, hvis der ikke straks gribes ind. Udpegning af en midlertidig bobestyrer kan f.eks. være særligt relevant i boer med en igangværende virksomhed. Her vil der udover et behov for sikring af ledelsesforholdene og virksomhedens aktiver ofte være nødvendigt, at der hurtigt tages stilling til eventuelle gensidigt bebyrdende aftaler med ansatte, leverandører eller udlejere af lokaler mv.

Efter § 12, stk. 3, udsteder skifteretten straks skifteretsattest om, at boet er udleveret til behandling ved den midlertidige bobestyrer. Skifteretten kan i den forbindelse træffe bestemmelse om sikkerhedsstillelse, jf. § 39.

4.2. Udvalgets overvejelser

I tilknytning til overvejelserne om bobestyrerordningen og muligheden for at udpege en bobestyrer, der ikke er autoriseret, (jf. pkt. 2.1.2) har udvalget overvejet, om der fortsat er behov for, at midlertidige bobestyrere, som udpeges efter dødsboskiftelovens § 12, altid er autoriserede bobestyrere, eller om der i et vist omfang bør være mulighed for at udpege f.eks. en testamentsindsat bobestyrer, som ikke er autoriseret.

Behovet for at udpege en midlertidig bobestyrer opstår som nævnt i de situationer, hvor det er nødvendigt at foretage dispositioner, som ikke tåler udsættelse. I disse situationer er der således ofte behov for hurtigt at

få udpeget en midlertidig bobestyrer. Dette lader sig i langt de fleste tilfælde bedst gøre ved at benytte en af retskredsens autoriserede bobestyrere, idet man i så fald ikke behøver at afvente, at forsikringsforhold mv. falder på plads. I nogle tilfælde vil der endvidere være et så akut behov for udpegning af en midlertidig bobestyrer, at man end ikke kan nå at undersøge, om der faktisk er indsat en bobestyrer ved testamente.

Dertil kommer, at en midlertidig bobestyrer i berigtigelsesperioden skal handle meget forsigtigt, idet der alene må foretages, hvad der ikke tåler udsættelse uden så vidt muligt at foregribe den senere bobehandling, jf. dødsboskiftelovens § 12. Efter udvalgets opfattelse er det i den forbindelse af stor betydning, at den midlertidige bobestyrer har en vis erfaring med dødsbobehandling og dermed indsigt i insolvensbehandling og tvangsfuldbyrdsret. Udvalgets vurdering er derfor, at det i langt de fleste tilfælde vil være både hensigtsmæssigt og mest forsvarligt, hvis skifteretten også fremover udpeger en autoriseret bobestyrer, som midlertidig bobestyrer.

I praksis har det imidlertid i enkelte situationer vist sig uhensigtsmæssigt, at skifteretten helt er afskåret fra at udpege en midlertidig bobestyrer, der ikke er autoriseret. Dette gælder f.eks. den situation, hvor familiens faste advokat med stort kendskab til boets forhold er indsat som bobestyrer i afdødes testamente og derfor utvivlsomt skal have boet udleveret til bobestyrerbehandling på et senere tidspunkt. Udvalget foreslår derfor at opheve kravet om, at en midlertidig bobestyrer skal være autoriseret, dog således at særlige grunde skal tale for at udpege en bestemt ikke-autoriseret bobestyrer. Hermed forudsættes det, at skifteretten kun udpeger en ikke-autoriseret bobestyrer som midlertidig bobestyrer, hvis det vil udgøre en væsentlig fordel for behandlingen af det pågældende bo, og udpegningen kan ske med den fornødne hurtighed.

Der henvises til lovudkastets § 1. nr. 3 (§ 12), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Kapitel 5. Skifteværger

5.1. Gældende ret

De gældende regler om beskikkelse af skifteværger findes i dødsboskiftelovens kapitel 11 (§§ 15-17). Skifteværger beskikkes af skifteretten, så vidt muligt på baggrund af en udtalelse fra arvingen eller en institution, som arvingen eventuelt opholder sig på, eller om nødvendigt en lægeerklæring. Dødsboskiftelovens § 15, stk. 1, nr. 1-9, angiver de tilfælde, hvor beskikkelse af skifteværge er obligatorisk. Skifteretten kan dog undlade at beskikke skifteværge for arvinger, der ikke har udsigt til at modtage arv, jf. § 15, stk. 6. Derudover har skifteretten mulighed for at beskikke skifteværge for en ”passiv arving”, jf. § 15, stk. 2, og for en legatar, jf. § 17.

Efter dødsboskiftelovens § 16, stk. 1, varetager skifteværgen, i det omfang arvingen eller dennes værge selv er forhindret deri, arvingens interesser under boets behandling. Skifteværgens kompetence er således begrænset til anliggender, der vedrører bobehandlingen, og skifteværgens virksomhed ophører endvidere automatisk, hvis arvingen eller dennes værge selv bliver i stand til at varetage sine anliggender. Dispositioner, der som led i bobehandlingen vil påvirke arvingens formueforhold uden for skiftet, f.eks. spørgsmål om erhvervelse af fast ejendom, skal godkendes af statsforvaltningen, jf. dødsboskiftelovens § 16 og henvisningen til værgemålslovens § 30.

Efter dødsboskiftelovens § 16, stk. 3, skal skifteværgen snarest muligt indberette til skifteretten, hvis det må antages, at der er behov for ordinært værgemål efter reglerne i værgemålsloven. Efter gældende ret er det herefter skifterettens opgave at tage initiativ til, at den pågældende arving kommer under værgemål efter værgemålsloven. Da skifteretten imidlertid ikke selv kan anmode om værgemålssag, jf. værgemålslovens § 16, må skifteretten søge at foranledige en af de personer eller myndigheder, som er kompetente hertil, til at anmode om værgemål.

Efter den gældende § 16, stk. 4, kan en skifteværge få et rimeligt vederlag for sit arbejde. Udgifterne hertil skal som udgangspunkt betales af arvingen, men har denne ingen midler, kan skifteretten bestemme, at statskassen skal afholde udgiften. Det fremgår af bemærkningerne til § 16, stk. 4, i lovforslag nr. L 120, Folketingsåret 1995/1996, at denne mulighed kun må anses for påkrævet undtagelsesvist, idet der almindeligvis

ikke er behov for beskikkelse af skifteværge, når arvingen ikke har udsigt til at modtage arv, jf. § 15, stk. 6. Derudover er det forudsat i bemærkningerne, at vederlag kun undtagelsesvist tillægges skifteværger, som er i familie med arvingen.

5.2. Udvalgets overvejelser

Udvalget finder overordnet set, at reglerne om skifteværger fungerer hensigtsmæssigt. Udvalget foreslår dog enkelte ændringer af reglerne om indledning af værgemålssag (pkt. 5.2.1) og om skifteværgers vederlag (pkt. 5.2.2).

5.2.1. Indledning af værgemålssag

Efter den gældende dødsboskiftelovs § 16, stk. 3, skal en skifteværge som nævnt snarest muligt indberette til skifteretten, hvis der efter reglerne i værgemålsloven må antages at være behov for etablering af ordinært værgemål for en arving. Udvalget har i den forbindelse overvejet om skifteværgerne i stedet for at indberette til skifteretten bør have adgang til selv at indlede sag om værgemål.

Det er omtvistet i teorien, om en sådan adgang for skifteværger allerede består. F.eks. anfører Holkmann Olsen i Karnovs Lovsamling, 24. udg., 2008, bind 4, s. 5215, note 92, følgende i bemærkningerne til dødsboskiftelovens § 16, stk. 3:

”Det påhviler herefter skifteretten at tage initiativ til, at den pågældende kommer under værgemål efter værgemålsloven. Anmodning kan fremsættes af skifteværgeren, jf. værgemålslovens § 16, stk. 1, nr. 3.”

Værgemålslovens § 16, stk. 1, nr. 3, lyder:

”§ 16. Anmodningen om værgemål eller om ændring eller ophævelse af værgemål, jf. §§ 5-10, kan fremsættes af
[...]
3) værger eller en særlig værge.”

Det har muligvis været tanken, at ordene ”særlig værge” også skulle omfatte skifteværger, jf. værgemålsbetænkningen nr. 1247/1993, s. 174, hvor følgende er anført:

”Adgangen tilkommer efter bestemmelsen også de særlige værger. I praksis vil det antagelig navnlig være af betydning for værger, der har opgaver under skiftet [...].”

Der hersker dog betydelig tvivl om, hvorvidt en skifteværge efter gældende ret kan rejse sag om værgemål. Ifølge Svend Danielsen, Værgemålsloven med kommentarer, 1. udgave (2006), s. 250, forhindrer be-

stemmelsen i dødsboskiftelovens § 16, stk. 3, en sådan fortolkning af bestemmelsen i værgemålsloven, og Sys Rovsing Koch og Ellen Marie Sørensen har i en artikel i Tidsskrift for Familie- og Arveret 2003, side 447ff, anført, at hverken skifteretten, bobestyreren eller skifteværgeren er blandt dem, der efter værgemålslovens § 16 er kompetente til at indlede en værgemålssag.

Som nævnt underretter skifteværgerne efter gældende praksis skifteretterne om et eventuelt behov for værgemålssag. Skifteretterne har imidlertid ikke kompetence til at indlede værgemålssag. Resultatet heraf er, at indledningen af værgemålssag besværliggøres. Udvalget finder det derfor mest hensigtsmæssigt, at skifteværgerne selv får mulighed for at indlede værgemålssag for en arving. Udvalget anbefaler på den baggrund at opheve bestemmelsen i dødsboskiftelovens § 16, stk. 3, samt præcisere værgemålslovens § 16, stk. 1, nr. 3, således, at der skabes klarhed om skifteværgeres kompetence til at indlede værgemålssag.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 5 (§ 16, stk. 3), og § 2, nr. 1 (§ 16, stk. 1, nr. 3), samt bemærkningerne hertil i kapitel 11.

5.2.2. Skifteværgerens vederlag

Det fremgår ikke klart af den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 16, stk. 4, hvem der træffer afgørelse om betaling af vederlag. Da skifteretterne står for udpegningen af skifteværger, finder udvalget det imidlertid naturligt, at afgørelsen af, om der skal betales vederlag, også foretages af skifteretten. Udvalget foreslår at præcisere dette i bestemmelsen.

I relation til bestemmelsen om, at statskassen afholder udgifterne, hvis arvingen er uden midler, finder udvalget det endvidere hensigtsmæssigt, at vurderingen af, om arvingen er uden midler, foretages efter de indtægts- og formuegrænser, der gælder for vederlag til værger efter værgemålslovgivningen, således at den almindelige udvikling følges ad på de to områder. Udvalget foreslår derfor at indsætte et nyt stk. 5 i § 16, hvorefter justitsministeren kan fastsætte regler om udlæg og vederlag til skifteværger.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 6 og 7 (§ 16, stk. 4, der bliver stk. 3, og stk. 5), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Kapitel 6. Legatarer

6.1. Gældende ret

6.1.1. Legatarbegrebet

Ved skifte af dødsboer sondres der mellem arvinger og legatarer. Baggrunden herfor er et ønske om at forenkle bobehandlingen ved at begrænse antallet af de personer, der har bestemmelsesret i boets anliggender. En legatar har således ikke den samme indflydelse på bobehandlingen som en arving. F.eks. har en legatar normalt ikke indflydelse på, hvilken skifteform boet skal behandles efter, eller stemmeret på bomøder.

Afgrænsningen af, hvornår en arvtager skal anses som legatar, fremgår af dødsboskiftelovens § 13. Som legatar anses herefter som udgangspunkt den, der skal arve en bestemt angivet pengesum (sumlegatar) eller bestemt angivne formuegenstande (genstandslegatar), jf. dødsboskiftelovens § 13, stk. 1. Modsætningsvist anses en person, der skal arve hele boet, en brøkdel af boet, resten af boet, eller en brøkdel af resten af boet, som udgangspunkt som arving. En tvangsarving skal dog altid betragtes som arving, uanset at arveladeren har bestemt, at tvangsarven skal udbetales kontant, jf. arvelovens § 50, stk. 2, 1. pkt.

Efter dødsboskiftelovens § 13, stk. 2, har arveladeren mulighed for ved testamente at bestemme, om den, der alene skal modtage friarv, skal have stilling som arving eller legatar. En person, der skal arve hele boet, en brøkdel af boet, resten af boet eller en brøkdel af resten af boet, og som efter testamentarisk bestemmelse er frataget medbestemmelsesretten i boet, anses derfor også som legatar (andelslegatar).

Endelig kan skifteretten bestemme, at en arving skal have stilling som legatar, såfremt den pågældende samtykker deri eller alene skal arve en ubetydelig del af boet, jf. § 13, stk. 3. Den pågældende mister ikke derved sin ret til at forlange overtagelse efter vurdering. Omvendt kan skifteretten også bestemme, at en legatar skal have stilling som arving, hvis særlige grunde taler derfor.

6.1.2. Opfyldelse af legater

Den tidligere gældende retstilstand, hvorefter legatarer skulle modtage deres legat, når boets formueforhold tillod det, blev ændret med gennemførelsen af dødsboskiftelovens § 14. Efter gældende ret skal legater i ste-

det opfyldes senest samtidig med, at boets øvrige aktiver deles mellem arvingerne, jf. dødsboskiftelovens § 14, 1. pkt. Det fremgår nærmere af bestemmelsens forarbejder, at en legatar, der skal modtage indbogenstande, har krav på at modtage sit legat, når indboet deles mellem arvingerne, hvorimod en legatar, der f.eks. skal modtage en pengesum, først har krav herpå, når andet end indbo og personlige effekter udloddes til arvingerne, jf. bemærkningerne til forslag til dødsboskifteloven nr. L 120, Folketingssamling 1995/1996.

Efter § 14, 2. pkt., kan skifteretten under særlige omstændigheder bestemme, at et legat skal opfyldes på et tidligere tidspunkt. Har arveladeren i øvrigt i testamentet fastsat et tidligere tidspunkt for opfyldelse af et legat end det, der følger af dødsboskiftelovens § 14, skal boet respektere dette, medmindre boets likviditets- og eller solvensforhold suspenderer forpligtelsen, jf. bemærkningerne til bestemmelsen i forslag til dødsboskiftelovens L 120, Folketingssamling 1995/1996.

Efter dødsboskiftelovens § 88, stk. 1, har en sumlegatar, der ikke fyldestgøres rettidigt, jf. § 14, ret til sædvanlig morarente efter rentelovens bestemmelser.

6.2. Udvalgets overvejelser

Som nævnt, skal en tvangsarving altid betragtes som arving, uanset at arveladeren har bestemt, at tvangsarven skal udbetales kontant, jf. arvelovens § 50, stk. 2, 1. pkt., jf. dødsboskiftelovens § 13, stk. 1, 2. pkt. Bestemmelsen, der blev indsat i dødsboskifteloven ved lov nr. 516 af 6. juni 2007 som følge af den nye arvelov, blev oprindeligt foreslået af Arvelovsudvalget i betænkning nr. 1473/2006. Udvalget har ikke anset det som sin opgave at gentage den principielle diskussion om, hvorvidt en tvangsarving, der alene skal arve et kontantbeløb, bør kunne gøres til legatar, hvorfor der henvises til Arvelovsudvalgets overvejelser, s. 366 i betænkningen, hvoraf følgende fremgår:

”Udvalget har endvidere overvejet, om en tvangsarving, der alene skal arve et kontantbeløb, skal kunne gøres til legatar i boet. Det vil imidlertid være et for vidtgående indgreb over for en tvangsarving, fordi det bl.a. ville have den virkning, at den pågældende vil være uden indflydelse på f.eks. valg af gravsted.”

Derimod har udvalget overvejet den gældende bestemmelse i dødsboskiftelovens § 14, hvorefter legatarer som udgangspunkt først skal have deres legat, når arvingerne deler boets øvrige aktiver.

Den gældende retstilstand, hvor det er op til arvingerne at beslutte, hvornår boet skal deles og dermed, hvornår eventuelle legater skal udloddes, har givet anledning til kritik fra flere almennyttige foreninger og fonde (bl.a. ISOBRO, Hjerteforeningen og Kræftens Bekæmpelse). De eventuelle renter, som legaterne indbringer i boperioden, tilfalder boet, og arvingerne kan derfor have en interesse i at udskyde delingen af boet og dermed udbetalingen af legaterne længst muligt.

Det har i den forbindelse bl.a. været foreslået at ændre § 14, således at boet skal betale renter til en legatar, der ikke inden 6 måneder efter dødsdagen har modtaget sit legat. Udvalget kan imidlertid ikke støtte en sådan model, da de fleste dødsboer ikke kan afsluttes inden for et halvt år, og da der ikke nødvendigvis er rentebærende aktiver i boet, der kan modsvare pligten til at betale renter til legataren. En alternativ model kunne være, at der alene indføres en pligt til at betale renter til legatarerne, når der er tale om et rentebærende aktiv, som f.eks. penge og obligationer.

Udvalget er for så vidt enig i, at det ikke er hensigtsmæssigt, at reglerne giver arvingerne en mulighed for at udskyde delingen af boet på bekostning af legatarerne. I den forbindelse er det udvalgets vurdering, at den gældende retstilstand, jf. dødsboskiftelovens § 14, 2. pkt., hvorefter skifteretten kun under særlige omstændigheder kan bestemme, at et legat skal a conto udloddes, er for restriktiv.

Når udvalget imidlertid ikke foreslår at pålægge arvingerne at betale renter til legatarerne, sådan som det som nævnt har været foreslået, skyldes det, at der kan tænkes situationer, hvor en sådan ordning vil medføre en urimelig begunstiggelse af legatarerne på bekostning af boets arvinger, f.eks. hvis boet alene består af bundne eller svært realisable aktiver.

I stedet har udvalget overvejet, om der kan fastsættes et tidligere tidspunkt for udlodning af legater. I den forbindelse må der tages hensyn til de privatskiftende arvinger, der risikerer en personlig hæftelse for boets gæld ved udlodningen, jf. dødsboskiftelovens § 27. Efter udvalgets opfattelse bør legater derfor tidligst blive udbetalt, når proklamafristen er udløbet, og der ikke længere hersker tvivl om boets solvens. Derudover må boet have de fornødne likvider til at kunne udbetale legaterne. Er disse tre betingelser opfyldt, finder udvalget imidlertid ikke, at der er noget til hinder for at pålægge arvingerne en forpligtelse til at udlodde legaterne. Udvalget foreslår derfor en ændring af § 14, hvorefter legater skal opfyl-

des, når proklamafristen er udløbet, boet utvivlsomt er solvent og har tilstrækkelige likvide midler. Skulle arvingerne dele boet mellem sig inden, vil legatarer dog fortsat skulle modtage udlodning samtidig hermed.

I den forbindelse er det efter udvalgets opfattelse en forudsætning, at der samtidig i boafgiftslovens § 5, stk. 4, indsættes en bestemmelse om, at der, som det er tilfældet for den længstlevende ægtefælle, kan ske udlodning til legatarer, uden at det afskærer arvingerne fra at kunne give arveafkald med den sædvanlige afgiftsmæssige virkning. Da boafgiftsloven hører under Skatteministeriets ressort, har udvalget imidlertid afstået fra at stille et egentligt forslag herom.

Skifteretten skal allerede efter gældende ret vejlede legatarer om deres retsstilling, jf. dødsboskiftelovens § 91. I bobestyrerboer er bobestyreren derudover forpligtet til snarest muligt at give legatarerne besked om boets udlevering og deres ret til arve, jf. dødsboskiftelovens § 47. Ved udlevering til et privat skiftet bo skal der derimod kun gives meddelelse til legatarerne, hvis skifteretten finder, at forholdene taler derfor. Da det har betydning for en legatars mulighed for at varetage sine rettigheder, at legataren bliver orienteret tidligt i forløbet, foreslår udvalget, at der indføres en forpligtelse til ved udleveringen af et bo til privat skifte at underrette legatarer om deres ret.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 4 og 10 (§ 14 og § 25, stk. 3), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Kapitel 7. Den længstlevende ægtefælles retsstilling

7.1. Gældende ret

Dødsboskifteloven indeholder en lang række regler om den længstlevende ægtefælles retsstilling ved et dødsboskifte, der først og fremmest omfatter retten til at få udlagt boet til sig enten som ægtefælleudlæg eller uskiftet bo eller til at begære boet behandlet ved forenklet privat skifte efter dødsboskiftelovens § 34. Disse regler er behandlet ovenfor i kapitel 3. I nærværende kapitel behandles imidlertid reglerne om behandlingen af den længstlevende ægtefælles egen bodel, dvs. dels kapitel 17 om skifte af den længstlevende ægtefælles aktiver og passiver, dels kapitel 18 om skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live.

7.1.1. Skifte af længstlevende ægtefælles aktiver og passiver

Var afdøde gift, og havde ægtefællerne fælleseje og/eller skilsmissesæreje, skal den længstlevende ægtefælles aktiver og passiver i et vist omfang inddrages i bobehandlingen. Behandlingen af den længstlevende ægtefælles bodel er reguleret i dødsboskiftelovens kapitel 17 (§§ 74-77).

Udgangspunktet er, at den længstlevende ægtefælle beholder rådigheden over sin del af fællesejet, jf. § 75, stk. 1, og at den længstlevendes kreditorer uanset skiftet kan søge sig fyldestgjort i længstlevendes aktiver, jf. § 75, stk. 3.

Den længstlevende ægtefælle skal udarbejde en opgørelse over samtlige sine aktiver og passiver med angivelse af, om disse er fælleseje eller fuldstændigt særeje, jf. § 76, stk. 1. Efter anmodning skal ægtefællen dokumentere oplysningernes rigtighed, jf. § 76, stk. 2.

Efter dødsboskiftelovens § 77 skal den materielle deling af fællesejemidlerne ske efter §§ 65, 65 a, 66 a, 67 a og 68 i lov om skifte af fællesbo mv. med de ændringer, der følger af forholdets natur.

Opfylder længstlevende ægtefælle ikke sine forpligtelser, f.eks. til at udarbejde en opgørelse, kan skifteretten bestemme, at fællesejet og eventuelt tillige ægtefællens fuldstændige særeje helt eller delvist skal behandles ved bobestyrer, jf. § 76, stk. 3. Hermed får bobestyreren rådighed over boet, og kreditorernes adgang til at søge fyldestgørelse i den længstlevende ægtefælles aktiver afskæres.

Herudover kan skifteretten ifølge § 75, stk. 2, fratage den længstlevende ægtefælle rådigheden over aktiver, der helt eller delvist er fælleseje, såfremt der er nærliggende risiko for, at den længstlevende ægtefælle på utilbørlig måde vil disponere til skade for boet.

7.1.2. Skifte af uskiftet bo i den længstlevende ægtefælles live

Ved skifte af et uskiftet bo, hvor den længstlevende ægtefælle er i live, følger det af dødsboskiftelovens § 78, stk. 1, at hele boet skal behandles efter reglerne i kapitel 17. Længstlevende ægtefælle beholder således som udgangspunkt rådigheden over hele boet. Efter § 78, stk. 3, skal boet i øvrigt behandles efter reglerne i dødsboskifteloven. Det skal således afgøres, hvilken skifteform boet skal behandles efter. Skal boet behandles ved privat skifte eller bobestyrerbehandling, beregnes de forskellige frister dog ikke fra den afdøde ægtefælles dødsdag, idet denne kan ligge flere år tilbage. I stedet anvendes datoen for skiftebegæringens imødekommelse, jf. betænkning 1270/1994, s. 270.

Efter § 78, stk. 1, 2. pkt., kan skifteretten bestemme, at indkaldelse af afdødes kreditorer (proklama) undlades. Bestemmelsen har alene betydning for boer, der er omfattet af den gamle arvelov, idet der i boer, som er omfattet af den nye arvelov, altid skal udstedes præklusivt proklama ved udleveringen til uskiftet bo, jf. dødsboskiftelovens § 24, stk. 4, og § 81, stk. 2.

Ved udlevering af det uskiftede bo påtager den længstlevende ægtefælle sig afdødes gældsforpligtelser, jf. arvelovens § 25. Skiftes et uskiftet bo som privat skifte, kan der indtræde hæftelse for medarvingerne efter § 27, dvs. for gæld, der fejlagtigt ikke er betalt før boets deling. Ved skifte af et uskiftet bo, hvor den længstlevende ægtefælle er i live, er medarvingernes eventuelle hæftelse imidlertid begrænset til at omfatte gæld, som påhvilede den førstafdøde ægtefælle, samt gæld og omkostninger, der er pådraget ved boets behandling efter reglerne i § 27, stk. 2, jf. dødsboskiftelovens § 78, stk. 2. Medarvingerne hæfter således kun med værdien af det, de har modtaget, og i det forhold, de er berettigede til at modtage arvelod (pro rata).

7.2. Udvalgets overvejelser

Efter udvalgets opfattelse må reglerne om behandlingen af den længstlevende ægtefælles aktiver og passiver, herunder ved skifte af uskiftet bo i længstlevendes live, i det væsentligste antages at fungere hensigtsmæs-

sigt. I lyset af Ægtefælleskifteudvalgets forslag til en ny lov om ægtefælleskifte finder udvalget dog anledning til at foreslå et par ændringer, jf. nærmere nedenfor.

7.2.1. Terminologi

Den gældende dødsboskiftelov anvender udtrykket den ”efterlevende” ægtefælle, jf. f.eks. overskriften til lovens kapitel 17. Samme terminologi var anvendt i den tidligere arvelov. Med vedtagelsen af den nye arvelov (lov nr. 515 af 6. juni 2007) ændredes terminologien i arveloven, således at ”efterlevende” ægtefælle nu er erstattet af det mere nutidige udtryk ”længstlevende” ægtefælle. Udvalget foreslår en tilsvarende ændring af dødsboskiftelovens bestemmelser.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

7.2.2. Pengeinstitutternes spærring af konti mv.

Det har vist sig at være almindelig praksis blandt pengeinstitutterne at spærre en konto, når kontohaver dør, uanset om den efterladte ægtefælle er udstyret med en fuldmagt til at råde over kontoen, eller der er tale om en fælleskonto med begge ægtefæller som kontohavere. Der har derfor i praksis været tilfælde, hvor en længstlevende ægtefælle er blevet nægtet adgang til at hæve fra en konto.

Efter aftalelovens § 21, stk. 1, er udgangspunktet, at en fuldmagt ikke bortfalder ved fuldmagtsgivers død. Heroverfor står dødsboskiftelovens § 8, stk. 1, der fastsætter, at det, indtil der er truffet beslutning om behandlingsmåde for boet, påhviler enhver, der er i besiddelse af afdødes aktiver, at opbevare disse på betryggende måde (den såkaldte omsorgspligt). Pengeinstitutterne varetager således almindeligvis deres omsorgspligt ved at spærre afdødes konti.

Pengeinstitutankenævnet har haft lejlighed til at tage stilling til pengeinstitutternes praksis i en sag, hvor to ægtefæller havde oprettet en fælleskonto i et pengeinstitut, som blev spærret få dage efter hustruens død. Manden protesterede, idet han særligt henviste til, at han og hustruen for år tilbage havde meddelt pengeinstituttet, at de havde udarbejdet en generalfuldmagt, som blandt andet indeholdt sålydende passus ”.. *til også at kunne hæve og indsætte som enke/enkemand.*” Pengeinstituttet afviste imidlertid fortsat at ophæve spærringen, førend der forelå en skifteretsattest.

Ved kendelse af 4. juli 2000 udtalte ankenævnet indledningsvis, at dødsboskiftelovens § 8, stk. 1, ikke kan anses at indebære en fravigelse af aftalelovens § 21, stk. 1. Ankenævnet udtalte imidlertid herefter, at man ikke fandt grundlag for at kritisere vedkommende pengeinstituts praksis, hvorefter man i almindelighed anså kontofuldmagter – herunder også fuldmagter, som måtte følge af, at der var tale om en fælleskonto – som bortfaldet ved fuldmagtsgiverens død, ”i hvert fald ikke, hvis der samtidig udvises imødekommelse over for anmodninger om udbetaling til afholdelse af nødvendige og sædvanlig udgifter.”

Ankenævnet afviste på den baggrund mandens påstand om, at spærringen af fælleskontoen havde været uberettiget. Det er værd at bemærke sig, at der ved hustruens død indestod beskedne 1.448 kr. på fælleskontoen.

Ankenævnet er senere nået til samme resultat i en lignende sag, jf. kendelse af 9. december 2004.

Pengeinstitutternes fremgangsmåde og Pengeinstitutankenævnets praksis har været genstand for skarp kritik, bl.a. af Lennart Lynge Andersen, Jubelbog 2000.

Det er dødsboskiftelovens klare udgangspunkt, at den længstlevende ægtefælle bevarer rådigheden over sin del af fællesejet, jf. dødsboskiftelovens § 75, stk. 1. Udvalget har drøftet problemstillingen, men finder, at den pågældende problemstilling hovedsagelig er af aftaleretlig karakter og derfor næppe kan eller bør løses ved en ændring af dødsboskiftelovens regler.

7.2.3. Oplysninger om den længstlevende ægtefælles bodel

Ægtefælleskifteudvalget foreslår i udkastet til en ny ægtefælleskiftelov, at bobehandleren om nødvendigt skal kunne indhente oplysninger om en ægtefælles formueforhold hos offentlige myndigheder, såvel som hos private, uden at ægtefællen har givet samtykke.

Når udvalget ikke foreslår en tilsvarende bestemmelse indsat i dødsboskifteloven, skyldes det først og fremmest, at der udvalget bekendt ikke er mange tilfælde i praksis, hvor den længstlevende ægtefælle er usamarbejdsvillig og undlader at opfylde sin forpligtelse til at oplyse om sine formueforhold. Det bemærkes derudover, at der - i modsætning til ved ægtefælleskifterne - er mulighed for, at skifteretten om nødvendigt be-

stemmer, at den længstlevende ægtefælles bodel skal undergives bobestyrerbehandling, jf. dødsboskiftelovens § 76, stk. 3. I så fald vil bobestyreren få rådigheden over den længstlevende ægtefælles bodel og den nødvendige adgang til at indhente eventuelt manglende oplysninger.

7.2.4. Materielle delingsregler

Med ægtefælleskifteudvalgets forslag til en ny ægtefælleskiftelov ændres og flyttes bl.a. de materielle delingsregler, som også gælder for længstlevende ægtefælles bodel i forbindelse med et dødsboskifte, jf. dødsboskiftelovens § 77. Efter udvalgets opfattelse medfører dette imidlertid alene et behov for konsekvensændring af henvisningerne i § 77, idet udvalget ikke i øvrigt finder anledning til at foreslå ændringer i, hvordan den længstlevende ægtefælles bodel skal opgøres mv.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 41 (§ 77), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

7.2.5. Beregningen af frister ved skifte af uskiftet bo i længstlevendes live

Efter gældende ret træder datoen for skifterettens imødekommelse af den længstlevende ægtefælles anmodning om skifte i stedet for dødsdagen i relation til beregning af dødsboskiftelovens frister, dvs. f.eks. fristen for skæringsdagen. Imødekommelsesdatoen er samtidig den dag, hvor ”formuefællesskabet” anses for ophørt, dvs. at alt hvad den længstlevende ægtefælle erhverver efter denne dato holdes uden for skiftet. Det tilsvarende gælder endvidere inden for dødsboskattelovgivningen, jf. dødsboskattelovens § 71.

Heroverfor står arvelovens § 28, stk. 3, 1. pkt., der fastsætter et tidligere tidspunkt for, hvornår arven falder i forbindelse med skifte af et uskiftet bo. Bestemmelsen, der ved den nye arvelov alene undergik en sproglig modernisering, har følgende ordlyd:

”Stk. 3. Mellem den førstafdøde ægtefælles livsarvinger deles arven efter arveforholdene ved den længstlevende ægtefælles død eller på det tidspunkt, hvor anmodning om skifte fremsættes.”

Arvefaldet sker således allerede, når anmodningen fremsættes, og ikke først når skifteretten imødekommer anmodningen. Det har i teorien været diskuteret nærmere, hvornår en ”anmodning om skifte fremsættes”. Jørgen Nørgaard antager i en artikel i Ugeskrift for Retsvæsen 1987, s. 140-142, at det afgørende tidspunkt er, hvornår den længstlevende ægtefælle sender anmodningen om skifte. I en artikel i Ugeskrift for Retsvæsen 1979, s. 265-274, antager Svend Danielsen derimod, at det afgørende er,

om anmodningen skriftligt er fremkommet til skifteretten eller mundtligt er fremsat til skifteprotokollen. Anne Louise Bormann m.fl., Arveloven af 2008 med kommentarer, 1. udgave (2008), side 164, tiltræder Danielsens synspunkt under henvisning til, at det hermed undgås, at den længstlevende ægtefælle på sit dødsleje anmoder om skifte af det uskiftede bo med henblik på at begunstige egne eller fælles livsarvinger på bekostning af førstafdødes særbørn. Udvalget kan tiltræde Danielsens synspunkt, idet der herudover lægges vægt på, at datoen for anmodningens modtagelse i skifteretten bevismæssigt er nemmere at fastlægge end afsendelsesdatoen.

Det fremgår af rapporten fra 2006, at arbejdsgruppen finder det mest hensigtsmæssigt, hvis alle retsvirkninger knyttes til samme tidspunkt. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der indsættes en bestemmelse i dødsboskifteloven, hvorefter datoen for skifterettens modtagelse af skifteanmodningen træder i stedet for dødsdagen.

Udvalget er enig med arbejdsgruppen i, at alle retsvirkninger bør være knyttet til samme tidspunkt. Udvalget finder det endvidere hensigtsmæssigt, hvis dette tidspunkt kommer til at fremgå direkte af dødsboskifteloven.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der i § 78, stk. 3, indsættes en bestemmelse om, at datoen for skiftebegæringens modtagelse i skifteretten træder i stedet for dødsdagen. Udvalget har i den forbindelse lagt vægt på, at arvefaldet som nævnt må antages at være knyttet til dette tidspunkt, hvilket udvalget i øvrigt foreslår præciseret i arvelovens § 28, stk. 3. Der til kommer, at en sådan bestemmelse vil være i overensstemmelse med Ægtefælleskifteudvalgets forslag om, at formuefællesskabet skal anses for ophørt med udgangen af det døgn, hvor en anmodning om skilsmisse/separation er modtaget i statsforvaltningen.

Udvalget har afstået fra at foreslå ændringer af de skattemæssige regler, der imidlertid efter udvalgets opfattelse bør knyttes til samme tidspunkt som reglerne for, hvornår det uskiftede bo i arveretligt henseende må anses for ophørt.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 43 (§ 78, stk. 3), og § 2, nr. 1 (§ 28, stk. 3), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Kapitel 8. Proklama og præklusion

8.1. Gældende ret

Efter reglerne om udstedelse af proklama og præklusion af krav mod boet i kapitel 20 (§§ 81-83) skal afdødes kreditorer indkaldes og opfordres til inden en 8-ugers frist at anmelde deres krav i boet. Retsvirkningen af manglende eller for sen anmeldelse er præklusion, dvs. at kravet ikke kan gøres gældende over for boet.

8.1.1. Proklama

Proklama skal i dag altid udstedes, når et bo skiftes (dvs. ved privat skifte eller bobestyrerbehandling) eller udleveres som ægtefælleudlæg eller uskiftet bo, jf. § 81, stk. 2. Proklamaet kan udstedes, allerede når der er truffet afgørelse om boets behandlingsmåde, og med skifterettens tilladelse også før dette tidspunkt, jf. § 81, stk. 1. Ved ægtefælleudlæg, uskiftet bo og privat skifte skal proklamaet udstedes senest samtidig med udleveringen, jf. § 22, stk. 4, § 24, stk. 4, og § 25, stk. 4, og ved bobestyrerbehandling skal bobestyreren udstede proklamaet straks efter udleveringen, jf. § 46, stk. 1.

Proklama skal efter § 81, stk. 3, indrykkes med en bekendtgørelse i Statstidende, der bl.a. skal oplyse om afdødes navn, adresse mv., 8-ugers fristen for anmeldelse af krav, hvem anmeldelse skal ske til, og evt. om boet behandles som insolvent. Sad afdøde i uskiftet bo, skal tillige angives navn, adresse mv. på førstafdøde, jf. § 81, stk. 4.

Udover bekendtgørelse i Statstidende skal kendte kreditorer med bopæl uden for Danmark samtidig have særskilt meddelelse om proklamaet og dets retsvirkninger, jf. § 81, stk. 5. Skifteretten kan i øvrigt, hvor forholdene taler derfor, bestemme, at proklamaet tillige skal optages i lokale blade, jf. § 81, stk. 6.

Efter dødsboskiftelovens § 82, stk. 1, skal anmeldelser være skriftlige og angive kreditors krav samt eventuelle krav på renter og omkostninger. Indeholder et proklama meddelelse om insolvensbehandling, skal anmeldelsen også angive et eventuelt krav på fortrinsstilling.

Kan en fordring eller et andet krav ikke opgøres endeligt, skal der inden udløbet af anmeldelsesfristen indgives foreløbig anmeldelse med en skønsmæssig angivelse af kravet, jf. dødsboskiftelovens § 82, stk. 3. En-

8.1.2. Præklusion

Indgives en anmeldelse ikke rettidigt, er retsvirkningen som udgangspunkt, at retten til dækning i boet bortfalder, jf. § 83, stk. 1. Dødsboskiftelovens § 83, stk. 2, angiver imidlertid en række krav, der på grund af deres karakter ikke kan prækluderes. Der er tale om krav, hvis eksistens og størrelse boet selv på en rimelig sikker måde har kunnet gøre sig bekendt med.

Undtaget fra præklusion er for det første krav, som efter dødsfaldet er fremsat skriftligt, og som inden anmeldelsesfristens udløb er kommet boet i hænde, jf. § 83, stk. 2, nr. 1. Bestemmelsen omfatter bl.a. de krav, hvor en anmeldelse bliver sendt til f.eks. en arving og ikke til den, der er nævnt i proklamaet. Herudover omfatter bestemmelsen regninger mv., som efter dødsfaldet er sendt til afdødes adresse, og som kommer boet i hænde.

Efter § 83, stk. 2, nr. 2, er dernæst undtaget krav, der hviler på ejendomsret, når genstanden var i boets besiddelse og mærket på en sådan måde, at ejerforholdet fremgik heraf, eller boet havde kendskab til ejerforholdet, eller der forelå omstændigheder, som var egnede til at vække mistanke om ejerforholdet.

Tilsvarende gælder for krav, der er sikret ved pant eller på anden tilsvarende måde, jf. § 83, stk. 2, nr. 3. For så vidt angår krav, der er sikret ved håndpanteret i et ejerpantebrev, undtages de dog kun, hvis boet er eller burde være bekendt med kreditorernes identitet.

Endelig er også krav på skatter og afgifter undtaget fra præklusion, i det omfang det er bestemt i anden lovgivning, jf. § 83, stk. 2, nr. 4.

Herudover er krav, hvorom der er anlagt retssag mod afdøde inden dødsfaldet, generelt undtaget for præklusionsreglerne i kapitel 20. Efter dødsboskiftelovens § 110 indtræder boet i afdødes sted, medmindre sagen ikke vedrører boet. Uanset hvilken type krav, der er tale om, behøver sagsøger således ikke at anmelde kravet i boet (jf. bl.a. Vestre Landsrets dom, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2004, s. 1187, og Østre Landsrets kendelse, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2005, s. 1413). Ønsker

sagsøgeren imidlertid dom over boet, må sagsøgeren drage omsorg for, at boet underrettes, jf. § 110, 2. pkt.

8.2. Udvalgets overvejelser

Dødsboskiftelovens regler om udstedelse af præklusivt proklama har til formål at skabe sikkerhed om boets status som solvent eller insolvent, at sikre den afdødes kreditorer mulighed for at få dækning i boets aktiver, inden aktiverne deles mellem arvingerne og legatarerne, og endelig at sikre arvingerne mod at blive mødt med ubekendte krav efter boets afslutning. Det er udvalgets opfattelse, at de gældende regler om præklusivt proklama opfylder disse formål, og at reglerne i øvrigt er enkle at anvende i praksis.

Udvalget har derfor kun på enkelte punkter fundet det nødvendigt at foretage en justering af de gældende regler. Det drejer sig navnlig om reglerne for foreløbige anmeldelser (pkt. 8.2.1). Derudover har udvalget drøftet retsstillingen for krav, hvorom der er anlagt retssag mod afdøde inden dødsfaldet (pkt. 8.2.2).

Endelig foreslår udvalget et par redaktionelle og sproglige ændringer. Der henvises i den forbindelse til lovudkastets § 1, nr. 46, 48 og 49, (§ 81, stk. 3, nr. 1, § 83, stk. 2, og § 83, stk. 2, nr. 1) og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

8.2.1. Foreløbige anmeldelser

Som nævnt giver de gældende regler mulighed for, at kreditorer kan indgive en foreløbig anmeldelse, hvis de ikke kan opgøre deres krav endeligt, jf. dødsboskiftelovens § 82, stk. 3. Efter bestemmelsen skal en foreløbig anmeldelse følges op af en endelig anmeldelse, der senest skal indgives 8 uger efter udløbet af anmeldelsesfristens udløb.

I praksis har reglerne givet anledning til tvivl om, hvilke konsekvenser det har for kravet, hvis en foreløbig anmeldelse ikke følges op af en endelig anmeldelse, jf. Østre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2001, s. 1963. Denne sag omhandlede et konkursbo, der foreløbigt havde anmeldt et krav på ”minimum 739.600 kr.” i et dødsbo, og som først ca. 11 uger efter anmeldelsesfristens udløb indgav endelig anmeldelse med en mindre forhøjelse af beløbet. Om konsekvenserne af den manglende endelige anmeldelse inden for fristen udtalte Østre Landsret følgende:

”Det forhold, at den foreløbige anmeldelse ikke rettidigt følges op af en endelig opgørelse af kravet, indebærer ikke, at kravet er prækluderet, men at kreditor er bundet inden for det beløb, der er foreløbigt anmeldt.”

Den gældende retsstilling er herefter, at der ikke sker præklusion af et foreløbigt anmeldt krav, hvis der ikke er fremsendt endelig anmeldelse. I rapporten fra 2006, s. 23-24, anfører arbejdsgruppen følgende herom:

”Det har indtil afgørelsen trykt i UfR 2001.1963 været en udbredt opfattelse, at § 82, stk. 3, skulle fortolkes således, at kreditors krav blev prækluderet, såfremt der ikke inden udløbet af de i bestemmelsen nævnte frister, blev foretaget en endelig anmeldelse. Bestemmelsen er særlig aktuell ved lejekrav. Lovens forarbejder giver efter arbejdsgruppens opfattelse ikke vejledning herom, bortset fra, at bestemmelsen har til hensigt at smidiggøre bobehandlingen. Navnlig af hensyn til boets fremme foreslår arbejdsgruppen, at det i loven anføres, at kravet prækluderes ifald endelig anmeldelse ikke fremkommer. Der ses ej heller at være modhensyn. Kreditor har adgang til at anmelde sit foreløbige krav ud fra et realistisk skøn herover. Efter udløbet af proklamafristen har kreditor yderligere 8 uger til at anmelde sit krav endeligt, og såfremt dette ikke kan lade sig gøre, kan kreditor indgive begrundet ansøgning til skifteretten om fastsættelse af yderligere frist. Som bestemmelsen er blevet fortolket i ovennævnte afgørelse, vil manglende præklusion tilgodese den mindre opmærksomme kreditor og give anledning til tvister om berettigelsen af det foreløbige anmeldte krav, hvilket er medvirkende til at trække bobehandlingen i langdrag.”

Udvalget er enig med arbejdsgruppen i, at der ved afgørelsen af, hvilken retsvirkning en foreløbig anmeldelse bør have, indgår et væsentligt hensyn til bobehandlingens fremme, som netop ses at være baggrunden for de gældende regler om foreløbige anmeldelser. På den anden side finder udvalget, at der også må tages et hensyn til den kreditor, som har et retmæssigt krav mod boet, men som ved en forglemmelse ikke får fulgt op på en foreløbig anmeldelse. Det er udvalgets opfattelse, at fuldstændig præklusion af en sådan kreditors krav ville medføre en uforholdsmæssig berigelse af arvingerne (i insolvente boer de øvrige kreditorer), særligt når det tages i betragtning, at boet er bekendt med kravets mulige eksistens på grund af den foreløbige anmeldelse. Det bemærkes i den forbindelse, at den gældende regel i § 83, stk. 2, hvor visse krav er undtaget fra præklusion, er udtryk for, at krav, som boet er eller i det mindste har rimelig mulighed for at blive bekendt med, ikke bør blive prækluderet.

Det kan ikke udelukkes, at det forhold, at der ikke indtræder fuldstændig præklusion, når et foreløbigt krav ikke følges op af en endelig anmeldelse, kan medføre en lille forøgelse af tvister f.eks. om kravets størrelse.

Efter udvalgets opfattelse kan risikoen for tvister om foreløbigt anmeldte krav dog ikke i sig selv begrunde en regel om fuldstændig præklusion ved manglende endelig anmeldelse, idet en endelig anmeldelse langt fra er garanti mod, at der opstår tvist om kravet. Dødsboskiftelovens regler om fordringsprøvelse bygger på den forudsætning, at der indimellem opstår tvister om de anmeldte krav, hvad enten dette er sket ved en endelig anmeldelse eller ej.

Udvalget foreslår på den baggrund, at den gældende retstilstand bevares, idet der dog bør indsættes en bestemmelse i § 83, stk. 1, der angiver konsekvensen af, at der ikke indgives rettidig endelig anmeldelse.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 47 (§ 83, stk. 1, 2. pkt.), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

8.2.2. Krav, hvorom der er anlagt retssag mod afdøde inden dødsfaldet

Efter gældende ret har en sagsøger, der har anlagt sag mod afdøde inden dødsfaldet, som nævnt ingen pligt til at anmelde sit krav i boet efter reglerne om præklusion. Boet indtræder automatisk i afdødes sted, dvs. som sagsøgt i retssagen, jf. dødsboskiftelovens § 110. Efter gældende ret er der dermed altid en risiko for, at et bo sent i forløbet eller endda efter afslutningen bliver mødt med et sådant krav.

For bl.a. at undgå, at bobehandlingen trækker ud, foreslår arbejdsgruppen i rapporten fra 2006, at også krav, hvorom der er anlagt retssag, skal anmeldes i boet, dog således at der ikke indtræder præklusion ved manglende anmeldelse, hvis boet kendte eller burde kende sagsanlægget.

Når udvalget ikke stiller et tilsvarende forslag, skyldes det, at det efter udvalgets opfattelse ikke bør pålægges sagsøger at holde øje med, om sagsøgte dør inden retssagens afslutning. Derudover må det antages, at boerne i praksis i langt de fleste tilfælde bliver forholdsvist hurtigt bekendt med en verserende retssag enten ved en henvendelse fra sagsøger eller afdødes egen advokat eller via materiale i afdødes hjem.

Kapitel 9. Boets slutning

9.1. Gældende ret

I de gældende regler om boets slutning i dødsboskiftelovens kapitel 19 (§§ 79 og 80) indgår bl.a. regler om revision, boafgift og udlodning. Reglerne vedrører alene de boer, hvor der skal indleveres en boopgørelse, dvs. bobestyrerboer og privat skiftede boer, der ikke er udleveret til forenklet privat skifte.

Både skifteretten og told- og skatteforvaltningen modtager et eksemplar af boopgørelsen, jf. § 32, 1. pkt., og § 68, stk. 3. Disse to myndigheder udgør således tilsammen den offentlige kontrol.

9.1.1. Revision

Efter dødsboskiftelovens § 79 kontrollerer skifteretten ved modtagelsen af boopgørelsen, om denne er behørigt underskrevet, men herudover er skifterettens revisionsforpligtelse begrænset. Efter den gældende bestemmelse i § 79, stk. 3, har skifteretten pligt til at revidere boopgørelsen i tre tilfælde. Dette gælder for det første boer, hvor der er arvinger eller legatarer, som er repræsenteret ved værge eller skifteværge (nr. 1). Dernæst skal skifteretten revidere en boopgørelse i det omfang, told- og skatteforvaltningen har anmodet om det (nr. 2), jf. nærmere nedenfor. Endelig skal skifteretten revidere boopgørelsen, når det som led i stikprøvekontrol eller af hensyn til boafgiftsberegningen findes hensigtsmæssigt (nr. 3).

Bliver skifteretten opmærksom på fejl eller mangler, kan skifteretten træffe afgørelse om berigtigelse og eventuelt fastsætte en frist herfor, jf. dødsboskiftelovens § 79, stk. 4. Efter § 79, stk. 5, kan skifteretten af egen drift ændre beregningen af bobestyrerens salær ved kendelse.

Told- og skatteforvaltningen skal bl.a. gennemgå boopgørelsen med henblik på at kontrollere, om værdiansættelsen af aktiver og passiver er i overensstemmelse med skattelovgivningen. Kan told- og skatteforvaltningen godkende værdiansættelserne, skal skifteretten have meddelelse herom.

Er told- og skatteforvaltningen derimod uenig i en værdiansættelse, afhænger det videre forløb af, om værdiansættelsen er baseret på en sagkyndig vurdering. Hvis dette er tilfældet, må told- og skatteforvaltningen

kræve omvurdering efter reglerne i dødsboskiftelovens § 94. Er vurderingen derimod ikke sagkyndig, kan told- og skatteforvaltningen enten selv ændre værdiansættelsen eller bede skifteretten om at udmelde en sagkyndig efter dødsboskiftelovens § 93 til at foretage en vurdering, jf. boafgiftslovens § 12, stk. 1.

Bliver told- og skatteforvaltningen i øvrigt opmærksomme på forhold, som er mangelfulde eller urigtige, kan den anmode skifteretten om at træffe afgørelse om berigtigelse, jf. § 79, stk. 2.

9.1.2. Beregning af boafgift mv.

Når spørgsmål om værdiansættelser og eventuel revision er afklaret, er det skifterettens opgave at beregne og opkræve bo- og tillægsboafgift i henhold til boafgiftsloven, jf. dødsboskiftelovens § 80, stk. 1. Skifteretten kan dog, forinden der træffes afgørelse herom, forelægge spørgsmål om afgiftsberegningen for told- og skatteforvaltningen.

Efter dødsboskiftelovens § 80, stk. 2, skal opkrævningen i privatskiftede boer sendes til den i henhold til § 25, stk. 6, udpegede person. I bobestyrerboer skal opkrævningen sendes til bobestyreren, der derefter straks underretter arvingerne og legatarerne. Told- og skatteforvaltningen skal kun underrettes om afgiftsgrundlaget og afgiftsberegningen, hvis der skal beregnes afgift af et grundbeløb på over 4.200.000 kr. (2010-niveau).

Arvinger, legatarer og Told- og Skattestyrelsen kan alle klage over afgiftsberegningen til skifteretten, jf. dødsboskiftelovens § 80, stk. 3. Klagefristen er 4 uger, der regnes fra modtagelsen af meddelelsen om afgiftsberegningen. I privatskiftede boer anses alle arvinger for underrettet fra det tidspunkt, hvor den i henhold til § 25, stk. 6, udpegede person modtager meddelelsen, og i boer, der behandles ved bobestyrer, fra dennes modtagelse af meddelelsen. Bliver der ikke indgivet klage inden fristens udløb, er afgiftsberegningen endelig.

Skifteretten træffer, jf. § 80, stk. 4, afgørelse i klagesagen og giver meddelelse om den endelige afgiftsberegning efter reglerne i stk. 2. Foreligger der en tvist i sagen, skal afgørelsen træffes ved kendelse, jf. § 102, stk. 1, og i så fald skal også told- og skatteforvaltningen underrettes. Arvinger, legatarer, bobestyrer eller told- og skatteforvaltningen, der fortsat er uenige i afgiftsberegningen, kan kære skifterettens afgørelse om den endelige afgiftsberegning til vedkommende landsret.

9.1.3. Udlodning

I privatskiftede boer beslutter arvingerne selv, hvornår de vil dele boet mellem sig.

I bobestyrerboer sker udlodning på bobestyrerens ansvar, og det er derfor op til bobestyreren at vurdere, hvornår udlodning bør ske. Det bemærkes dog, at a conto udlodning – dvs. udlodning før skæringsdagen – kun kan ske, når boets forhold utvivlsomt tillader det, jf. dødsboskiftelovens § 64. Dødsboskiftelovens § 80, stk. 5, fastsætter derudover en yderste frist for udlodning på 14 dage efter, at afgiftsberegningen er endelig.

9.2. Udvalgets overvejelser

9.2.1. Revision

Skifterettens revisionsforpligtelse blev med vedtagelsen af dødsboskifteloven væsentligt begrænset i forhold til tidligere, idet Skiftelovsudvalget fandt, at der generelt ikke ville være behov for en egentlig revision hverken i almindelige privatskiftede boer eller i boer, der behandles af en bobestyrer.

Efter udvalgets opfattelse må reglerne om revision mv. antages i det væsentligste at fungere hensigtsmæssigt, idet der ikke ses at være et generelt behov for yderligere kontrol fra det offentliges side.

Dog har udvalget fundet det problematisk, at der i boer, hvor arven tilfalder staten, jf. arvelovens § 95, ikke optræder en arving i traditionel forstand, der kan gøre skifteretten opmærksom på eventuelle uregelmæssigheder i boopgørelsen. Uanset at sådanne boer varetages af autoriserede bobestyrere, finder udvalget, at der af hensyn til statens interesser er behov for en vis kontrol med den endelige boopgørelse, herunder bobestyrerens beregning af salær. Efter udvalgets opfattelse vil denne kontrol bedst kunne ske ved, at skifteretten reviderer boopgørelsen. Udvalget lægger herved vægt på, at skifteretten via den daglige tilgang af skiftesager besidder den fornødne ekspertise og erfaring til at vurdere bobestyrerens arbejde. Samtidig findes det af ressourcemæssige årsager mest hensigtsmæssigt, at revisionen foretages som led i skifterettens øvrige arbejde med afslutning af boet.

Udvalget foreslår derfor, at skifterettens revisionsforpligtelse i dødsboskiftelovens § 79, stk. 1, udvides til at omfatte boer, hvor arven tilfalder staten.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 44 (§ 79, stk. 1, nr. 2), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

9.2.2. Beregning og opkrævning af boafgift mv.

Udvalget har bl.a. på baggrund af henvendelser fra både skattemyndighederne og Domstolsstyrelsen overvejet, om det fortsat er nødvendigt, at told- og skatteforvaltningen underrettes om afgiftsberegningen i boer, hvor der skal beregnes afgift af et grundbeløb på over 4.200.000 kr. (2010-niveau), jf. dødsboskiftelovens § 80, stk. 2, 2. pkt.

Formålet med bestemmelsen er at give told- og skatteforvaltningen mulighed for at foretage en ekstra kontrol i de boer, hvor der er større økonomiske interesser for det offentlige, jf. bemærkningerne til § 80, stk. 2, i lovforslag nr. L 120, Folketingssamling 1995/96.

Den prisstigning, der har været på ejendomsmarkedet siden dødsboskiftelovens gennemførelse, har betydet, at mange boer overskrider grænsen på 4.200.000 kr., allerede fordi der er en fast ejendom i boet. Efter de gældende regler skal skifteretterne derfor i ganske vidt omfang sende boopgørelser til told- og skatteforvaltningen.

Det er udvalgets vurdering, at opgaven med at beregne og opkræve boafgiften varetages tilfredsstillende af skifteretterne, og at en ordning med automatisk indberetning til skattemyndighederne derfor er overflødig. Efter de gældende regler i dødsboskiftelovens § 32 og § 68, stk. 3, skal told- og skatteforvaltningen modtage et eksemplar af boopgørelsen i alle boer. På baggrund af boopgørelserne vil told- og skatteforvaltningen om nødvendigt kunne anmode skifteretten om nærmere oplysning om afgiftsberegningen i konkrete sager, og udvalget foreslår derfor, at bestemmelsen i § 80, stk. 2, 2. pkt., ophæves.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 45 (§ 80, stk. 2, 2. pkt.), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

Kapitel 10. Andre spørgsmål

10.1. Oplysning om CPR-nr. på skifteretsattesten

Når der er truffet afgørelse om, hvordan et bo skal behandles, udsteder skifteretten en skifteretsattest, der angiver boets behandlingsmåde, jf. dødsboskiftelovens § 42 og § 113.

Udover at angive, hvordan et bo skal behandles, legitimerer attesten arvingerne, ægtefællen mv. til at råde over boet. Skifteretsattesten indeholder således oplysning om navn, adresse mv. på afdøde såvel som på den eller de personer, som boet er udleveret til. Af databeskyttelsesmæssige hensyn har skifteretsattesten siden 2005 ikke indeholdt oplysning om de sidste 4 cifre af afdødes CPR-nr., jf. Domstolsstyrelsens Årsberetning 2005 om persondataloven, s. 4-5. Det er således alene de første 6 cifre af afdødes CPR-nr., der er angivet på skifteretsattesten.

Bl.a. på baggrund af en henvendelse fra Finansrådet, som udvalget har fået forelagt af Justitsministeriet, har udvalget overvejet, om der er behov for, at afdødes fulde CPR-nr. fremgår af skifteretsattesten, således at der bør indsættes en bestemmelse herom i dødsboskifteloven.

Oplysningen om afdødes CPR-nr. er først og fremmest en sikker måde for banker og andre virksomheder at identificere afdødes engagement på. Af samme årsag skal det proklama, der i alle tilfælde skal udstedes i Statstidende, altid indeholde afdødes CPR-nr., jf. dødsboskiftelovens § 81, stk. 3, nr. 1. Ifølge henvendelsen fra Finansrådet vil oplysningen om CPR-nr. smidiggøre sagsbehandlingen, når f.eks. arvingerne ved et privat skifte henvender sig for at få adgang til afdødes konti.

Udvalget finder på den baggrund, at det af hensyn til den praktiske behandling af dødsboer vil være hensigtsmæssigt, hvis skifteretsattesten fremover oplyser om afdødes fulde CPR-nr. Justitsministeriets repræsentant i udvalget bemærker dog, at der ved vurderingen af, om det fulde CPR-nr. bør fremgå af skifteretsattesten, også indgår et hensyn af databeskyttelsesmæssig karakter, som er varetaget i henholdsvis CPR-loven og persondataloven. Dette hensyn må afvejes over for hensynet til den praktiske behandling af dødsboer.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 27 og 55 (§ 42 og § 113), og bemærkningerne hertil i kapitel 11.

10.2. Registrering af potentielle arvinger

Inden der træffes beslutning om et bos behandlingsmåde, skal skifteretten indhente nødvendige oplysninger om arvinger fra bl.a. Det Centrale Personregister (CPR), jf. dødsboskiftelovens § 7, stk. 2. Som en del af datagrundlaget registreres i CPR oplysninger om slægtskab i form af oplysning om personnummer på mor og far samt personnumre på eventuelle børn. Herudover registreres oplysninger om personnummer på en eventuel ægtefælle eller registreret partner.

I Skiftelovsudvalgets betænkning nr. 1270/1994 s. 32 fremgår følgende:

”[...] Imidlertid kan der, som det danske personregister er blevet opbygget, normalt ikke fås oplysninger om, hvilke børn født før den 1. januar 1968, en arvelader efterlader sig, hvilket især vil være af praktisk betydning for børn født uden for ægteskab fra og med den 1. januar 1938, der har arveret efter deres fader, når faderskabet er fastslået.

Det er oplyst for udvalget, at det uden væsentlige omkostninger vil være muligt at åbne adgang til, at en person født før den 1. januar 1968 efter dokumentation for slægtsskabsforholdet vil kunne få indført sit cpr.nr. i tilknytning til den potentielle arveladers cpr.nr. i det centrale personregister, således at skifteretten vil kunne få oplysning om slægtskabsforholdet ved et træk på registeret. Indførelse af en sådan ordning vil tillige kunne sikre dem, der befrygter, at de vil blive forbigået, fordi de ikke får kendskab til dødsfaldet.”

På den baggrund blev der i dødsboskiftelovens § 7, stk. 7, indsat en hjemmel til, at justitsministeren kunne fastsætte regler for skifteretten og bobestyreren om indhentelse af oplysninger fra CPR-registeret. Hjemlen er ikke udnyttet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets CPR-kontor har over for udvalget oplyst, at CPR indeholder oplysninger om børn født før 1. januar 1968. For børn født før 1968 kan oplysninger om slægtskab i CPR imidlertid være ukorrekte eller mangelfulde. Pkt. 2.2.6 i vejledning nr. 85 af 23. november 2006 om folkeregistrering angiver følgende herom:

”Ved etableringen af CPR i 1968 foretoges den automatiske henvisning kun, hvis barnet var hjemmeboende og under 15 år. I perioden 1. april 1968 til 31. juli 1978 var henvisningen mellem personerne desuden alene udtryk for et bopælsfællesskab, således at der ikke behøvede at være tale om et egentligt slægtskabsforhold. Fra den 1. august 1978 overgik man til registrering af egentlige slægtskabsrelationer.

Det kan derfor ikke med sikkerhed af CPR udledes, om og i bekræftende fald hvilke børn en person efterlader sig.

Kirkeministeriet har i 2001-2003 foretaget en kontrol af bl.a. de tidligere ministerialbøgers slægtskabsoplysninger for personer registreret som født i Danmark (bortset fra Sønderjylland) fra 1960. Er der i den forbindelse konstateret fejl i CPR's registrering, er de blevet rettet.”

Bliver man opmærksom på, at CPR ikke indeholder korrekt oplysning om slægtskab, kan dette rettes op ved at fremvise behørig dokumentation af fader- eller moderskabet på kirkekontoret, der har ansvaret for personregistrering, herunder registrering af slægtskabsforhold. (Særlige regler gælder dog for Sønderjylland.) Ved indførelse af oplysninger i ministerialbogen/kirkebogen, som i dag er elektronisk, vil der automatisk ske en opdatering af CPR.

For så vidt angår slægtskabsrelationer konstateret af en udenlandsk myndighed vil registreringen heraf skulle ske ved henvendelse til den pågældendes bopælskommune.

Denne fremgangsmåde vil dog ikke løse problemet for de adoptivbørn, der er bortadopteret inden 1972, og som har bevaret de arveretlige relationer til den biologiske slægt. Dette skyldes, at der bl.a. af databeskyttelsesmæssige hensyn ikke i CPR registreres relationer mellem et adoptivbarn og dets biologiske slægt. Derimod vil der normalt i kirkebogen være oplysninger om barnets biologiske forældre.

Udvalget bekendt, eksisterer der ikke systematiserede oplysninger om adoptioner før 1972, som eventuelt kunne gøres tilgængelige for skifteretterne. På den baggrund finder udvalget ikke at kunne foreslå en måde, der vil sikre, at skifteretten automatisk får oplysning om personer, der er adopterede før 1972.

Kapitel 11. Lovudkast med bemærkninger

11.1. Lovudkast

Forslag

til

Lov om ændring af dødsboskifteloven, værge- målsloven og arveloven

(...)

§ 1

I dødsboskifteloven, jf. lov nr. 383 af 22. maj 1996, som senest ændret ved ..., foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres ”efterlevende” til: ”længstlevende” ”efterlevendes” til: ”længstlevendes”
2. I § 11, stk. 2, ændres ”En ved testamente indsat bobestyrer, der” til:
”En bobestyrer, der er indsat ved testamente, eller som udpeges af skifteretten, og som”
3. I § 12, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:
”Taler særlige grunde derfor, kan skifteretten udpege en midlertidig bobestyrer, der ikke er autoriseret.”
4. § 14 affattes således:
”§ 14. Legater skal opfyldes, når fristen for anmeldelse af krav, jf. § 81, stk. 3. nr. 2, er udløbet, og boet utvivlsomt er solvent og har tilstrækkelige likvide midler. Legater skal dog senest opfyldes samtidig med, at boets øvrige aktiver deles mellem arvingerne.”
5. § 16, stk. 3, ophæves.
Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 3 og 4.
6. § 16, stk. 4, der bliver stk. 3, affattes således:

”Stk. 3. Skifteværgeren kan få nødvendige udlæg dækket og, i den udstrækning det er rimeligt, et vederlag for sit arbejde. Beløbene, der fastsættes af skifteretten, betales af den arving, der er under skifteværgergemål, eller, hvis denne ikke har midler, af statskassen.”

7. I § 16 indsættes som *stk. 5*:

”Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om udlæg og vederlag.”

8. § 18, *stk. 1*, affattes således:

”Overstiger værdien af boets aktiver efter fradrag af rimelige udgifter til begravelsen, sikring af boets aktiver, midlertidige foranstaltninger, vurdering af aktiver, retsafgifter og af gæld, som er sikret ved pant eller på anden tilsvarende måde, ikke 25.000 kr., udlægges boets aktiver uden skiftebehandling efter reglerne i dette kapitel.”

9. I § 19, *stk. 2, 1. pkt.*, indsættes efter ”til”: ”af boets midler”.

10. § 25, *stk. 3*, affattes således:

”Stk. 3. Skifteretten skal i forbindelse med boets udlevering give meddelelse til legatarer om deres ret.”

11. § 25, *stk. 5, 1. pkt.*, affattes således:

”Arvingerne skal senest 6 måneder efter dødsdagen, dog senest 2 måneder efter boets udlevering, indgive en opgørelse over boets aktiver og passiver pr. dødsdagen.”

12. I § 30, *stk. 1, nr. 3*, indsættes efter ”indlevering af”: ”åbningsstatus eller”.

13. § 32 affattes således:

”§ 32. Boopgørelsen indsendes senest 15 måneder efter dødsdagen i to eksemplarer til skifteretten, som videresender et eksemplar af opgørelsen til told- og skatteforvaltningen. I henvisningsboer, jf. § 2, indsendes boopgørelsen dog senest 15 måneder fra henvisningsdagen. Begge eksemplarer af opgørelsen skal være underskrevet af samtlige arvinger.”

14. I § 33, *stk. 1, nr. 2*, indsættes efter ”arvinger”: ”eller legatarer”.

15. § 33, *stk. 1, nr. 3*, ophæves.

Nr. 4-6 bliver herefter nr. 3-5.

16. § 34, stk. 1, nr. 2, affattes således:

”2) der ikke i boet er legatarer, som er repræsenteret ved værge eller skifteværge, eller som skal svare bo- eller tillægsboafgift.”

17. I § 34, stk. 2, ændres ”§ 25, stk. 4-6” til: ”§ 25, stk. 3-6”.

18. I § 37, stk. 1, indsættes efter ”autoriseret bobestyrer”: ”, jf. dog stk. 3”.

19. § 37, stk. 2, affattes således:

”Ønsker den længstlevende ægtefælle, at en bestemt autoriseret bobestyrer behandler ægtefællernes tidligere fælleseje og skilsmissesæreje, udpeger skifteretten som udgangspunkt denne. I andre tilfælde udpeger skifteretten i almindelighed den autoriserede bobestyrer, som arvingerne ønsker.”

20. I § 37 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

”Stk. 3. Ønsker alle arvinger og den længstlevende ægtefælle en bestemt bobestyrer, der ikke er autoriseret, kan skifteretten udpege den pågældende, hvis særlige grunde taler derfor.”

Stk. 3-5 bliver herefter til stk. 4-6.

21. I § 37, stk. 4, der bliver til § 37, stk. 5, ændres ”stk. 1-3” til: ”stk. 1-4”.

22. I § 37, stk. 5, der bliver til § 37, stk. 6, ændres ”stk. 1-3” til: ”stk. 1-4”.

23. § 38, stk. 1, nr. 5 og 6, affattes således:

- ”5) arvingerne straks eller senere ønsker boet behandlet ved en anden bobestyrer, der er autoriseret, eller, hvis særlige grunde taler derfor, en bobestyrer, der ikke er autoriseret, og afgørende grunde taler imod at lade boet behandle ved den indsatte bobestyrer, eller
- 6) den længstlevende ægtefælle bestemmer, at ægtefællernes fællesbo og tidligere skilsmissesæreje skal behandles af en anden autoriseret bobestyrer eller, hvis særlige grunde taler derfor, og de øvrige arvingerne er enige heri, en bobestyrer, der ikke er autoriseret.”

24. § 38, stk. 4, ændres ”de foranstående regler” til: ”reglerne i § 37”.

25. I § 39, *stk. 2*, indsættes som 2. pkt.:

”Skifteretten kan bestemme, at udgiften til en særskilt ansvarsforsikring skal afholdes som boudgift.”

26. § 41 ophæves.

27. I § 42 indsættes som 3. *pkt.*:

”Skifteretsattesten skal indeholde oplysning om afdødes CPR-nummer.”

28. I § 44, *stk. 2*, indsættes efter ”vurdering”: ”, som kan indhentes af bobestyreren eller efter reglerne i kapitel 26”.

29. I § 47 indsættes som *stk. 2*:

Stk. 2. Bobestyreren skal på det første møde, og når der i øvrigt er anledning dertil, skriftligt oplyse arvingerne om, hvordan salæret beregnes, og om muligt den forventede størrelse heraf. Bobestyreren skal endvidere oplyse om, hvilke øvrige omkostninger der må forventes.

30. § 50 affattes således:

”§ 50. Bobestyreren kan, hvor særlige forhold taler herfor, antage sagkyndig bistand til for boets regning at udføre nærmere fastsatte opgaver.”

31. I § 52, *stk. 2, 1. pkt.*, udgår ”, der udarbejdes på en særlig blanket,”.

32. § 52, *stk. 3, 2. pkt.*, ophæves.

33. § 54, *stk. 2*, affattes således:

”*Stk. 2.* Ved tvister, som skal afgøres af skifteretten, jf. § 89, skal bobestyreren opfordre til sagsanlæg. Hvis sag ikke anlægges, skal bobestyreren skriftligt redegøre for sin vurdering af spørgsmålet, som vil blive lagt til grund under sagens videre behandling. Bobestyreren skal på ny opfordre til sagsanlæg, hvis en arving ikke er enig i vurderingen.

34. Efter § 54 indsættes:

”§ 54 a. Skifteretten kan, hvor forholdene gør det nødvendigt, pålægge bobestyreren at indgive løbende indberetninger om bobehandling.

gens forløb og meddele bobestyreren pålæg om at foretage, hvad der findes fornødent.

Stk. 2. Skifteretten afsætter en bobestyrer, der ikke behandler boet forsvarligt eller ikke rettidigt stiller fornøden sikkerhed. Afgørelsen træffes ved kendelse.

Stk. 3. Skifteretten kan til enhver tid fastsætte en frist for boets afslutning.”

35. § 66, *stk. 4*, ophæves.

36. I § 68, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres ”9 måneder” til: ”15 måneder”.

37. § 68, *stk. 2, 1. pkt.*, affattes således:

”Klage over boopgørelsen, herunder beregningen af bobestyrerens salær, skal inden 4 uger efter det afsluttende bomøde fremsættes over for bobestyreren eller skifteretten, der videresender klagen til bobestyreren.”

38. § 70 affattes således:

”§ 70. Ved insolvensbehandling af et bo, finder reglerne i dette kapitel anvendelse med undtagelse af §§ 37-38, § 47, § 48, *stk. 1*, § 52, *stk. 4*, § 53, *stk. 2*, § 57, *stk. 1*, § 64, §§ 66-68.

Stk. 2. Ved anvendelse af § 45, § 53, *stk. 1, 3* og 4, § 54, *stk. 1*, og § 55, *stk. 1, 2. pkt.*, træder kreditorerne i stedet for arvingerne.

Stk. 3. Prøvelse af fordringer finder sted efter § 56, således at forelæggelse sker for boets kreditorer. Forelæggelse kan ske ved en meddelelse om, at indstillingerne ligger til eftersyn på bobestyrerens kontor. Forelæggelse kan tillige ske for boets arvinger. Fordringsprøvelsen skal omfatte fordringernes plads i konkursordenen. Fordringer, der er således stillet i konkursordenen, at de ikke vil kunne opnå di-vidende, prøves ikke.

Stk. 4. Konkurslovens § 1 om fristdag, § 2 om nærstående, §§ 38-81 om krav mod boet, gensidigt bebyrdende aftaler og omstødelse, §§ 93-99 om konkursordenen, § 109, *stk. 1, 1. pkt.*, om indkaldelse i Statstidende, § 110, *stk. 4*, om økonomisk kriminalitet, §§ 119-122 og § 123, *stk. 2* og 3, om skiftesamlinger og afstemning, § 143, *stk. 1*, §§ 145-149, § 151, *stk. 1, 1. pkt.*, og *stk. 2*, § 153 og § 154, *stk. 1, 1. pkt.*, og *stk. 2* og 3, om slutning og udlodning finder anvendelse ved boets behandling med de nødvendige ændringer. Ved anvendelse af de nævnte bestemmelser træder tidspunktet for skifterettens afgørelse efter denne lovs § 69, *stk. 1*, i stedet for tidspunktet for konkursdekre-

tets afsigelse. Bobestyreren varetager skifterettens funktioner efter konkurslovens § 109, stk. 1, 1. pkt., § 119, stk. 3, § 120, § 122 og § 151, stk. 2, samt varetager i det hele kurators funktioner.

Stk. 5. Forsikringsaftalelovens § 117 og pensionsopsparingslovens § 12 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Kreditorerne indkaldes til det afsluttende bomøde med et varsel på 2 uger. Indkaldelse kan ske ved bekendtgørelse i Statstidende. Boopgørelsen med bilag skal ligge til eftersyn på bobestyrerens kontor. Dividendens størrelse skal fremgå af indkaldelsen.

Stk. 7. Bobestyrerens salærberegning skal godkendes af skifteretten på baggrund af en samlet vurdering af det udførte arbejde. Ved denne vurdering skal der navnlig tages hensyn til arbejdets omfang og boets beskaffenhed, det med arbejdet forbundne ansvar og det under de givne omstændigheder opnåede resultat.

39. Efter § 70 indsættes:

”§ 70 a. Hvis omstændighederne undtagelsesvis taler for det, kan skifteretten efter anmodning fra en fordringshaver bestemme, at konkurslovens §§ 107-109, § 110, stk. 1-3, og §§ 112-117 om boets administration samt valg af og afsættelse af bostyre, § 118, § 123, stk. 1, og §§ 124-127 om skiftesamlinger samt kreditorinformation og tilsyn, § 144, § 150, stk. 2, § 152 og § 154, stk. 1, 2. pkt., om slutning og udlodning samt § 238 og § 239 om inhabilitet og vederlag tillige skal finde anvendelse med de nødvendige ændringer.

Stk. 2. Træffer skifteretten afgørelse efter stk. 1, finder denne lovs §§ 40-41, § 45, §§ 49-50, § 52, stk. 1-3, § 53, stk. 1, 3 og 4, §§ 54-55, § 57, stk. 2, ikke anvendelse.

§ 70 b. I dødsboer, der behandles efter reglerne om insolvente boer, udleveres indbo og personlige effekter af beskeden værdi til arvingerne. Bobestyreren kan betinge udleveringen af, at arvingerne ryddeliggør afdødes bolig.”

40. I § 71 indsættes som 2. pkt.:

”Omkostningsbeløb, der indgår i boet i forbindelse med en tvangsauktion over fast ejendom, anvendes dog forlods til betaling af bobestyrerens arbejde med tvangsauktionen.”

41. § 77 affattes således:

”Reglerne i ægtefælleskiftelovens § 50, § 51, § 53 og §§ 56-58 finder anvendelse med de ændringer, der følger af forholdets natur.”

42. I § 78, stk. 2, ændres ”efter reglerne i § 27, stk. 2” til: ”med værdien af det, de har modtaget, og i det forhold, i hvilket arvingerne er berettiget til at modtage arvelod, jf. § 27, stk. 2”.
43. § 78, stk. 3, affattes således:
”Stk. 3. Boet behandles i øvrigt efter reglerne i denne lov, idet datoen for skiftebegæringens modtagelse i skifteretten træder i stedet for dødsdagen.”
44. I § 79, stk. 3, indsættes efter nr. 1 som nyt nr.:
”2) når afdødes formue tilfalder staten, jf. arvelovens § 95, stk. 1,”.
Nr. 2 og 3 bliver herefter til nr. 3 og 4.
45. § 80, stk. 2, 2. pkt., ophæves.
46. I § 81, stk. 3, nr. 1, ændres ”SE-nummer” til: ”CVR-nummer”.
47. I § 83, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:
”Indgives endelig anmeldelse ikke rettidigt, jf. § 82, stk. 3, bortfalder retten til dækning i boet for den del, der måtte overstige det foreløbigt anmeldte krav.
48. I § 83, stk. 2, ændres ”bestemmelsen i” til: ”prækclusion i medfør af”.
49. I § 83, stk. 2, nr. 1, ændres ”kommet boet i hænde” til: ”kommet frem til boet”.
50. I § 91 indsættes efter ”legatarer”: ”, kreditorer”.
51. I § 96, stk. 1, indsættes efter ”skifteretten”: ”eller til bobestyreren, der videresender klagen til skifteretten”.
52. I § 96, stk. 2, ændres ”2 uger” til: ”4 uger”.
53. I § 97, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter ”klagen”: ”og sende genpart heraf til klageren”.
54. I § 97 indsættes som stk. 6:
”Stk. 6. Skifteretten kan, når særlige grunde taler derfor, pålægge klageren at betale omkostningerne ved klagesagen helt eller delvist”.

55. I § 113 indsættes som 2. pkt.:

”Skifteretsattesten skal indeholde oplysning om afdødes CPR-nummer.”

§ 2

I værgemålsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 2. august 2007, som senest ændret ved ..., foretages følgende ændring:

1. I § 16, stk. 1, nr. 3, indsættes efter ”værgen”: ”, en skifteværge”.

§ 3

I arveloven, jf. lov nr. 515 af 6. juni 2007, som senest ændret ved § 3 i lov nr. 168 af 12. marts 2008, foretages følgende ændring:

1. I § 28, stk. 3, ændres ”på det tidspunkt, hvor anmodning om skifte fremsættes” til: ”ved udgangen af det døgn, hvor anmodning om skifte er modtaget i skifteretten”.

§ 4

Loven træder i kraft den ...

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

11.2. Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser

Til § 1 (dødsboskifteloven)

Til nr. 1

Der er tale om en konsekvensændring som følge af, at begrebet ”efterlevende ægtefælle” med den nye arvelov er skiftet ud med det mere nutidige udtryk ”længstlevende ægtefælle”.

Til nr. 2 (§ 11, stk. 2)

Ændringen indebærer, at en ikke-autoriseret bobestyrer, som udpeges af skifteretten, skal opfylde de almindelige betingelser, som fremgår af § 11, stk. 2, for at kunne virke som bobestyrer. Efter gældende ret vedrører bestemmelsen kun de testamentsindsatte bobestyrere, som ikke er autoriserede. Ændringen er således en konsekvens af, at skifteretten efter forslaget til ny § 37, stk. 3, og § 38, stk. 1, nr. 5 og 6, kan tillade, at arvingerne i enighed vælger en bobestyrer, der ikke er autoriseret, hvis særlige grunde taler derfor.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor pkt. 2.1.2.2.

Til nr. 3 (§ 12, stk.1)

Den foreslåede ændring indebærer, at skifteretten kan udpege en midlertidig bobestyrer, der ikke er autoriseret, hvis særlige grunde taler derfor. Efter gældende ret kan skifteretten kun udpege autoriserede bobestyrere som midlertidige bobestyrere.

En midlertidig bobestyrer, der ikke er autoriseret, skal opfylde de almindelige betingelser for at virke som bobestyrer, jf. bl.a. dødsboskiftelovens § 11, stk. 2.

Det forudsættes, at der alene udpeges en ikke-autoriseret bobestyrer, hvis det umiddelbart kan konstateres, at den pågældende opfylder de almindelige betingelser for at virke som bobestyrer, og at boet i øvrigt vil drage væsentlig fordel af, at den pågældende behandler boet som midlertidig bobestyrer. Som eksempel herpå kan nævnes en advokat, der har et stort forhåndskendskab til afdødes formueforhold, og som eventuelt også er

indsat som bobestyrer i afdødes testamente og derfor utvivlsomt vil få boet udleveret til bobestyrerbehandling efterfølgende.

Ændringen hænger sammen med forslaget til § 37, stk. 3, hvorefter skifteretten kan udpege en bobestyrer, der ikke er autoriseret, hvis særlige grunde taler derfor, og samtlige arvinger er enige om at ønske den pågældende som bobestyrer. Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor pkt. 4.2.

Til nr. 4 (§ 14)

Bestemmelsens 1. pkt. indebærer, at legatarer har krav på at få deres legat udlagt fra boet, når proklamafristen er udløbet, og boet utvivlsomt er solvent og har tilstrækkelige likvide midler. Er disse tre betingelser opfyldt, vil arvingerne i et privat skiftet bo således ikke, som efter gældende ret, kunne vente med at udbetale eventuelle legater, til de øvrige aktiver deles mellem arvingerne.

Betingelsen om, at der ikke må herske tvivl om boets solvens, hænger sammen med, at arvinger, der skifter privat, ifalder hæftelsesansvar ved en hel eller delvis deling, og dvs. også ved udlodning til en legatar, jf. dødsboskiftelovens § 27.

Kravet om, at boet skal have tilstrækkelige likvide midler, indebærer, at forpligtelsen til at opfylde legatet først udløses, når der er tilstrækkeligt med kontante midler i boet. Hensigten med bestemmelsen er at sikre, at arvingerne ikke bliver nødsaget til at sælge ud af boets aktiver på et tidligere tidspunkt end efter gældende ret alene med henblik på at skaffe kontanter til opfyldelse af et legat.

Lyder legatet på en genstand, er betingelsen om likvide midler uden relevans, og genstanden vil således skulle udleveres til legataren, når proklamafristen er udløbet, og boet utvivlsomt er solvent.

Bestemmelsens 2. pkt. angiver, at legatarerne som hidtil skal opfyldes senest samtidig med, at arvingerne deler boets øvrige aktiver. Vælger arvingerne således at dele boet mellem sig f.eks. inden proklamafristens udløb, eller selvom der ikke er tilstrækkeligt med likvide midler til at opfylde legatet, er arvingerne fortsat forpligtede til at opfylde legatarerne samtidig med delingen. Skal en legatar modtage en indbogenstand, vil legatet også som efter gældende ret skulle udleveres til legataren senest samtidig med, at det øvrige indbo deles mellem arvingerne.

Opfylder arvingerne i et privat skiftet bo ikke et legat i overensstemmelse med § 14, kan legataren anmode skifteretten om at vurdere, om der er grundlag for at lade boet overgå til bobestyrerbehandling, jf. dødsboskiftelovens § 30. For så vidt angår bobestyrerboer kan legataren klage til skifteretten efter reglerne i dødsboskiftelovens § 96 og § 97.

Derudover kan en legatar som hidtil være berettiget til rente efter bestemmelsen i § 88. Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 6.2.

Til nr. 5 (ophævelse af § 16, stk. 3)

Forslaget indebærer en ophævelse af bestemmelsen om, at skifteværgen skal underrette skifteretten, hvis der er behov for, at en arving undergives ordinært værgemål. Forslaget hænger sammen med forslaget om at præcisere i værgemålslovens § 16, at en skifteværge er kompetent til selv at indlede værgemålssag, jf. lovudkastets § 2, nr. 1 og bemærkningerne her-til.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 5.2.1.

Til nr. 6 (§ 16, stk. 4, der bliver til § 16, stk. 3)

Med forslaget præciseres det, at skifteretten har kompetencen til at fastsætte et eventuelt vederlag til en skifteværge. Samtidig bringes bestemmelsens ordlyd i overensstemmelse med den tilsvarende bestemmelse i værgemålslovens § 32.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 5.2.2.

Til nr. 7 (§ 16, stk. 5)

Med forslaget til nyt stk. 5 får justitsministeren hjemmel til at fastsætte nærmere regler om vederlag og udlæg, herunder regler om hvornår en arving skal anses for at være uden midler. Værgemålslovens § 32, stk. 2, indeholder en tilsvarende bemyndigelse, og justitsministeren har i medfør heraf udstedt bekendtgørelse om behandling af værgemåls- og værgesager samt om faste værger og værgens vederlag m.v. (bekendtgørelse nr. 1075 af 11. december 2003).

Der henvises til bemærkningerne ovenfor under pkt. 5.2.2.

Til nr. 8 (§ 18, stk. 1)

Med den foreslåede ændring af § 18, stk. 1, præciseres det i lovteksten, hvilke udgifter til boets behandling der kan fradrages ved beregningen af, om værdien af boets aktiver overstiger beløbsgrænsen for at slutte boet som boudlæg. Det angives således udtrykkeligt i bestemmelsen, at de bo-behandlingsudgifter, der kan fratrækkes, er udgifter til vurdering, sikring af boets aktiver, jf. § 8, og eventuelle midlertidige foranstaltninger, f.eks. honorar til en midlertidig bobestyrer, jf. § 12. Derimod vil udgifter til en advokat eller en bobestyrers behandling af et bo ikke kunne fratrækkes ved en senere beregning af, om et bo efter udlevering til f.eks. bobestyrerbehandling kan udlægges som boudlæg i medfør af dødsboskiftelovens § 65.

Ændringen består alene af en præcisering af lovteksten og indebærer således ingen ændring af den gældende retstilstand, se nærmere herom i bemærkningerne ovenfor under pkt. 3.1.2.2.

Til nr. 9 (§ 19, stk. 2, 1. pkt.)

Med den foreslåede ændring præciseres det i lovteksten, at modtageren af et boudlæg alene hæfter for udgifterne til begravelse og behandling af boet, i det omfang disse udgifter kan dækkes af nettoværdien af det modtagne.

Udlægsmodtageren vil dog fortsat kunne hæfte for udgifterne på andet grundlag, f.eks. når den pågældende ved bestilling af begravelsen har påtaget sig en direkte hæftelse over for bedemanden.

Der henvises i øvrigt til bemærkninger ovenfor under pkt. 3.1.2.3.

Til nr. 10 (§ 25, stk. 3)

Efter den gældende bestemmelse i § 25, stk. 3, kan skifteretten, hvis forholdene taler derfor, bestemme, at legatarer ved udleveringen af et bo skal have meddelelse om deres ret. Som led i en generel styrkelse af legatarers retsstilling foreslås det at ændre bestemmelsen således, at skifteretten altid skal give legatarer meddelelse om udlevering af et bo.

Meddelelsen skal ske skriftligt og bør indeholde generel oplysning om legatarers retsstilling, herunder reglerne for udlodning af legater, jf. dødsboskiftelovens § 14, samt nærmere information om legatarens ret til arv i det pågældende bo.

Om baggrunden for forslaget til § 25, stk. 3, henvises til bemærkningerne ovenfor i pkt. 6.2.

Til nr. 11 (§ 25, stk. 5, 1. pkt.)

Forslaget medfører en ændring af det tidspunkt, hvorfra 6-månedersfristen for indlevering af åbningsstatus begynder at løbe. Efter gældende ret skal åbningsstatus senest indleveres 6 måneder efter udleveringen af boet. Efter forslaget skal 6-månedersfristen i stedet beregnes fra dødsdagen, dog således at arvingerne altid har 2 måneder fra boets udlevering til at indlevere boopgørelsen. 2-måneders reglen har betydning for de få tilfælde, hvor boet bliver udleveret senere end 4 måneder fra dødsdagen.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 3.4.2.2.

Til nr. 12 (§ 30, stk. 1, nr. 3)

Forslaget indebærer, at forsinket indlevering af åbningsstatus udtrykkeligt tilføjes som en af de omstændigheder, der kan bevirke, at skifteretten træffer afgørelse om, at et bo, der er under privat skifte, skal overgå til bobestyrerbehandling. Tilsvarende gælder allerede i dag ved forsinket indlevering af boopgørelsen.

Med ændringsforslaget er ikke tilsigtet nogen ændring af retstilstanden, idet afgørelse om overgang til bobestyrerbehandling på grund af manglende rettidig indlevering af åbningsstatus i dag træffes med hjemmel i § 30, stk. 1, nr. 4. En gennemførelse af forslaget vil blot sikre, at det fremgår direkte af bestemmelsen, at manglende indlevering af åbningsstatus kan have den konsekvens, at boet må overgå til bobestyrerbehandling.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 3.4.2.1.

Til nr. 13 (§ 32)

Efter forslaget skal arvingerne indsende boopgørelsen senest 15 måneder fra dødsdagen til skifteretten. Efter de gældende regler skal arvingerne indsende boopgørelsen senest 3 måneder fra den valgte skæringsdag. Arvingerne har dog uanset skæringsdagens placering altid 9 måneder fra dødsdagen til at indsende boopgørelsen. Med ændringen foreslås det at ophæve fristerne på henholdsvis 3 og 9 måneder og i stedet fastsætte én frist på 15 måneder fra dødsdagen. Forslaget har således til formål at forenkle fristberegningen.

Baggrunden for at fastsætte fristen til 15 måneder er, at et privatskiftet bo efter de gældende regler højst kan være under behandling i 15 måneder. Det følger af dødsboskiftelovens § 31, stk. 1, 2. pkt., som ikke foreslås ændret, at skæringsdagen senest kan fastsættes til 1-årsdagen for dødsfaldet. Med den gældende 3-måneders frist for indlevering af boopgørelse giver det arvingerne maksimalt 15 måneder til at afslutte bobehandlingen. Forslaget medfører således ikke ændring af, hvor lang tid et privatskiftet bo højst kan vare.

Derimod indebærer forslaget en begrænset udvidelse af arvingernes valgmulighed for placering af skæringsdagen, idet arvingerne frit kan placere skæringsdagen i perioden fra dødsdagen til og med 1-årsdagen, også når boopgørelsen først kan indsendes senere end 9 måneder fra dødsfaldet. Er arvingerne f.eks. først klar til at indsende boopgørelse 10 måneder efter dødsfaldet, kan skæringsdagen efter forslaget frit placeres i perioden fra dødsdagen og frem. Efter de gældende regler ville arvingerne i det pågældende eksempel ikke kunne placere skæringsdagen længere tilbage end til 7-månedersdagen for dødsfaldet.

Som en konsekvens af forslaget om at lade fristen for indlevering løbe fra dødsdagen foreslås det samtidig, at 15-månedersfristen i henvisningsboerne, jf. dødsboskiftelovens § 2, løber fra henvisningsdagen.

Bestemmelsen er i øvrigt en videreførelse af gældende ret.

Om baggrunden for bestemmelsen henvises til bemærkningerne i pkt. 3.4.2.2.

Til nr. 14 (§ 33, stk. 1, nr. 2)

Bestemmelsen angiver, at det er en betingelse for forenklet privat skifte, at der ikke er arvinger eller legatarer, som er repræsenteret ved værge eller skifteværge. Den gældende bestemmelse omhandler kun arvinger, idet tilstedeværelsen af legatarer – uanset om disse er myndige eller ej – efter gældende ret udelukker et forenklet privat skifte.

Forslaget indebærer, at en umyndig legatar fremover vil udelukke forenklet privat skifte på samme måde som en umyndig arving gør det efter gældende ret. Forslaget hænger sammen med forslaget om at ophæve den gældende bestemmelse i § 33, stk. 1, nr. 3, således at tilstedeværelsen af legatarer ikke i alle tilfælde er til hinder for forenklet privat skifte, jf.

lovudkastets § 1, nr. 15 og bemærkningerne hertil umiddelbart nedenfor. Sammen indebærer forslagene således, at tilstedeværelsen af legatarer kun er til hinder for udlevering til forenklet privat skifte, hvis vedkommende legatar er repræsenteret ved værge eller skifteværge. En myndig legatar, der er i stand til at varetage egne interesser, udelukker således ikke længere et forenklet privat skifte. Skal der betales bo- eller tillægsboafgift af et legat, vil forenklet privat skifte dog fortsat være udelukket i medfør af § 33, stk. 1, nr. 1.

Det forudsættes, at skifteretten i forbindelse med anmodninger om forenklet privat skifte er særligt opmærksom på, om der i medfør af dødsboskiftelovens § 17 skal beskikkes en skifteværge.

Det er med forslaget til § 25, stk. 3, jf. lovudkastets § 1, nr. 10, sikret, at legatarer fremover får besked fra skifteretten om deres ret, når et bo udleveres til privat skifte. En legatar, som frygter, at det forenklede private skifte vil medføre et tab for legataren, kan anmode skifteretten om at lade boet behandle ved bobestyrer, jf. § 30, stk. 1, nr. 2, jf. § 33, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne under pkt. 3.5.2.

Til nr. 15 (ophævelse af § 33, stk. 1, nr. 3)

Det foreslås at ophæve bestemmelsen om, at forenklet privat skifte er udelukket, hvis der er legatarer i boet. Forslaget hænger sammen med forslaget om at ændre § 33, stk. 1, nr. 2, hvorefter legatarer, der er repræsenteret ved værge eller skifteværge fremover skal udelukke forenklet privat skifte, jf. lovudkastets § 1, nr. 14, og bemærkningerne hertil umiddelbart ovenfor.

Sammen indebærer forslagene, at tilstedeværelsen af legatarer kun er til hinder for udlevering til forenklet privat skifte, hvis vedkommende legatar er repræsenteret ved værge eller skifteværge. En myndig legatar, der er i stand til at varetage egne interesser, udelukker således ikke længere et forenklet privat skifte. Skal der betales bo- eller tillægsboafgift af et legat, vil forenklet privat skifte dog fortsat være udelukket i medfør af § 33, stk. 1, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne under pkt. 3.5.2.

Til nr. 16 (§ 34, stk. 1, nr. 2)

Bestemmelsen angiver, at udlevering af boet til ægtefællen som forenklet privat skifte kræver, at der ikke i boet er legatarer, som er repræsenteret ved værge eller skifteværge, eller som skal svare bo- eller tillægsboafgift.

Efter gældende ret vil tilstedeværelsen af legatarer altid udelukke, at boet kan udleveres til ægtefællen som forenklet privat skifte. Forslaget indebærer således, at forenklet privat skifte kun er udelukket, hvis legataren er repræsenteret ved værge eller skifteværge, eller hvis legataren skal betale bo- eller tillægsboafgift.

Tilstedeværelsen af en myndig legatar, der er i stand til at varetage egne interesser, udelukker således ikke længere et forenklet privat skifte.

Efter forslaget er forenklet privat skifte imidlertid udelukket, hvis der er afgiftspligtige legatarer i boet, hvilket hænger sammen med, at der ikke skal udarbejdes boopgørelse, og at skifteretten dermed ikke har mulighed for at beregne og kontrollere bo- og tillægsboafgifterne i henhold til boafgiftslovens regler.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne i pkt. 3.5.2.

Til nr. 17 (§ 34, stk. 2)

Med forslaget indsættes en henvisning til dødsboskiftlovens § 25, stk. 3, således at skifteretten fremover i forbindelse med udlevering til forenklet privat skifte til den længstlevende ægtefælle er forpligtet til at give eventuelle legatarer meddelelse om deres ret. Ændringen hænger sammen med forslaget om, at tilstedeværelsen af legatarer ikke i alle tilfælde er til hinder for, at et bo kan udleveres til forenklet privat skifte, jf. lovudkastets § 1, nr. 16.

Meddelelsen skal ske skriftligt og bør indeholde generel oplysning om legatarers retsstilling, herunder reglerne for udlodning af legater, jf. dødsboskiftlovens § 14, samt nærmere information om legatarens ret til arv i det pågældende bo.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 3.5.2.

Til nr. 18 (§ 37, stk. 1)

Den foreslåede ændring er alene en konsekvens af forslaget til § 37, stk. 3, hvorefter skifteretten, hvis særlige grunde taler derfor, kan tillade, at der udpeges en ikke-autoriseret bobestyrer, jf. lovudkastets § 1, nr. 20, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 19 (§ 37, stk. 2)

Bestemmelsens 1. pkt. angiver, at den længstlevende ægtefælles ønske om, at en bestemt autoriseret bobestyrer skal behandle fælles-ejet/skilsmisssærejet, som udgangspunkt skal imødekommes af skifteretten. Hermed lovfæstes den gældende praksis, hvorefter den længstlevende ægtefælle ønsker i et vist omfang går forud for de øvrige arvingers, idet skifteretten dog som hidtil må vurdere, om den pågældende opfylder de almindelige habilitetskrav, jf. dødsboskiftelovens § 115.

Bestemmelsens 2. pkt. vedrører de boer, hvor der ikke er en længstlevende ægtefælle. I disse tilfælde skal skifteretten i almindelighed udpege den autoriserede bobestyrer, som arvingerne ønsker. Bestemmelsen er i øvrigt en videreførelse af gældende ret.

Til nr. 20 (§ 37, stk. 3)

Bestemmelsen, som er ny, giver skifteretten en begrænset mulighed for at udpege en bobestyrer, som ikke er autoriseret. Betingelserne herfor er, at alle arvinger og den længstlevende ægtefælle ønsker den pågældende som bobestyrer, samt at særlige grunde taler for, at den pågældende bliver udpeget.

Betingelsen om, at der skal foreligge ”særlige grunde”, vil være opfyldt, hvis den person, arvingerne ønsker, må antages at have et særligt forudgående kendskab til boet eller de spørgsmål, bobehandlingen rejser, som vil udgøre en væsentlig fordel for bobehandlingen.

Bestemmelsen tænkes navnlig anvendt i den situation, hvor en advokat, der ikke er autoriseret bobestyrer, har forestået et privat skifte, men hvor boet på et fremskredent tidspunkt i bobehandlingen må overgå til bobestyrerbehandling, blot fordi det ikke har været muligt at sælge en fast ejendom inden for 1-årsfristen. Bestemmelsen vil også kunne anvendes, når behandlingen af et skifte kræver en særlig sagkundskab. Der kan f.eks. være tale om et skifte, hvor der opstår spørgsmål om overdragelse af en virksomhed, som forudsætter et særligt branchekendskab for den pågældende bobestyrer.

Ved vurderingen af, om en ikke-autoriseret bobestyrer bør udpeges, bør den pågældendes kvalifikationer for at varetage bobehandlingen indgå. Den pågældende skal i øvrigt opfylde de almindelige betingelser for at blive udpeget som bobestyrer, jf. dødsboskiftelovens § 11, stk. 2, som affattet ved lovudkastets § 1, nr. 2.

Undtagelsesbestemmelsen tænkes kun anvendt i særlige tilfælde. Skifteretten kan således afslå udpegning af en ikke-autoriseret bobehandler, medmindre der er særlige grunde, som taler for en fravigelse af hovedreglen. Det er således heller ikke hensigten, at skifteretten på eget initiativ skal vurdere, om der er grundlag for at udpege en ikke-autoriseret bobestyrer, udover hvad der følger af den almindelige vejledningspligt i dødsboskiftelovens § 91.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.1.2.2.

Til nr. 21-22 (§ 37, stk. 5 og 6)

Ændringerne er alene en konsekvens af, at det med forslaget i § 1, nr. 20, foreslås at indsatte en ny bestemmelse i § 37, stk. 3.

Til nr. 23 (§ 38, stk. 1, nr. 5)

Den foreslåede ændring indebærer, at skifteretten, hvis særlige grunde taler derfor, kan udpege en bobestyrer, der ikke er autoriseret, forudsat at arvingerne er enige om at ønske en bestemt ikke-autoriseret bobestyrer, og de øvrige betingelser for at tilsidesætte afdødes bobestyrervalg i øvrigt er opfyldt. Efter gældende ret kan arvingerne kun vælge en anden bobestyrer, der er autoriseret. Forslaget hænger sammen med udvalgets forslag til en ny bestemmelse i § 37, stk. 3, jf. lovudkastets § 1, nr. 20, hvortil der henvises.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.1.2.2.

Til nr. (§ 38, stk. 1, nr. 6)

Forslaget indebærer, at den længstlevende ægtefælle, der ønsker at tilsidesætte afdødes bobestyrervalg, som alt overvejende hovedregel må vælge en anden bobestyrer, der er autoriseret. Med forslaget har den længstlevende ægtefælle således ikke som efter gældende ret mulighed for frit at vælge en bobestyrer, der ikke er autoriseret. Ønsker den længstlevende ægtefælle en bestemt bobestyrer, der ikke er autoriseret, skal der efter

forslaget foreligge særlige grunde, der taler for en udpegning af den pågældende. Derudover er det en betingelse, at ikke blot den længstlevende ægtefælle, men også eventuelle andre arvinger er enige om at ønske den pågældende bobestyrer.

Betingelsen om, at der skal foreligge særlige grunde, skal forstås på samme måde som i forslaget til bestemmelsen i § 37, stk. 3, jf. lovudkastets § 1, nr. 20. Betingelsen vil således være opfyldt, hvis den ønskede person må antages at have et særligt forudgående kendskab til boet eller de spørgsmål, bobehandlingen rejser, som vil udgøre en væsentlig fordel for bobehandlingen.

Bestemmelsen vil f.eks. kunne anvendes, når behandlingen af et skifte kræver en særlig sagkundskab. Der kan f.eks. være tale om et skifte, hvor der opstår spørgsmål om overdragelse af en virksomhed, som forudsætter et særligt branchekendskab for den pågældende bobestyrer.

Ved vurderingen af, om en ikke-autoriseret bobestyrer bør udpeges, bør den pågældendes kvalifikationer for at varetage bobehandlingen indgå. Den pågældende skal i øvrigt opfylde de almindelige betingelser for at blive udpeget som bobestyrer, jf. dødsboskiftelovens § 11, stk. 2, som affattet ved lovudkastets § 1, nr. 2.

Undtagelsesbestemmelsen tænkes kun anvendt i særlige tilfælde. Skifteretten kan således afslå udpegning af en ikke-autoriseret bobehandler, medmindre der er særlige grunde, som taler for en fravigelse af hovedreglen. Det er således heller ikke hensigten, at skifteretten på eget initiativ skal vurdere, om der er grundlag for at udpege en ikke-autoriseret bobestyrer, udover hvad der følger af den almindelige vejledningspligt i dødsboskiftelovens § 91.

Om baggrunden for ændringen henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.1.2.2.

Til nr. 24 (§ 38, stk. 4)

Ændringen er alene af redaktionel karakter, idet det foreslås at indsætte en udtrykkelig henvisning til § 37.

Til nr. 25 (§ 39, stk. 2, 2. pkt.)

Bestemmelsen er ny og giver skifteretten mulighed for at beslutte, at udgiften til en ansvarsforsikring skal afholdes som boudgift.

Udgangspunktet er fortsat, at udgiften til ansvarsforsikring ikke skal dækkes af boet, men må afholdes af bobestyreren selv. Bestemmelsen tænkes alene anvendt i forhold til de boer, hvor skifteretten på grund af boets karakter bestemmer, at der skal tegnes en individuel ansvarsforsikring, jf. bobestyrerbekendtgørelsens § 12, stk. 1, 2. pkt., og hvor arvingerne skønnes at have en vis interesse i, at bobestyreren tegner en sådan ansvarsforsikring, der overstiger det beløb, der dækkes af den sædvanlige forsikring, eller det beløb, som skifteretten har krævet forsikret.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.1.2.3.

Til nr. 26 (ophævelse af § 41)

Den gældende bestemmelse i § 41 foreslås flyttet til stk. 2 i den nye § 54 a, som samler skifterettens reaktionsmuligheder over for bobestyreren i én bestemmelse. Der henvises til bemærkningerne til forslagets § 1, nr. 34, (§ 54 a).

Til nr. 27 (42, 3. pkt.)

Bestemmelsen, som er ny, angiver, at skifteretsattesten skal indeholde oplysning om afdødes fulde CPR-nummer. Med bestemmelsen etableres den fornødne hjemmel til, at afdødes CPR-nummer uanset persondatalovens og CPR-lovens bestemmelser kan fremgå af skifteretsattesten.

En tilsvarende bestemmelse foreslås samtidig indsat i dødsboskiftelovens § 113, der vedrører udstedelse af skifteretsattest i boer, der behandles på anden måde end ved bobestyrerbehandling, jf. lovudkastets § 1, nr. 55. Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 10.1.

Til nr. 28 (§ 44, stk. 2)

Med den foreslåede ændring præciseres det, at skifterettens medvirken ikke er nødvendig til indhentelse af sagkyndig vurdering. En sagkyndig vurdering foreligger, når vurderingen er foretaget af en person, der i kraft af sin uddannelse, beskæftigelse eller på anden lignende måde har erhvervet sig en særlig indsigt, der gør den pågældende tilstrækkeligt kvalificeret til at foretage værdiansættelsen. En sådan persons vurdering er således sagkyndig, uanset om bobestyreren selv har indhentet vurderingen, eller om skifteretten har udmeldt personen som sagkyndig efter reglerne i § 93.

Til nr. 29 (§ 47, stk. 2)

Bestemmelsen i udkastets § 47, stk. 2, som er ny, angiver, at bobestyreren på det første møde, og når der i øvrigt er anledning dertil, skriftligt skal oplyse arvingerne om, hvordan dennes salær beregnes, og om muligt den forventede størrelse heraf. Bobestyreren skal i øvrigt oplyse om, hvilke øvrige omkostninger der må forventes.

Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder, hvis arvingerne antager en advokat til at forestå et privat skifte. Efter de advokatetiske regler har en advokat pligt til skriftligt at give sin klient oplysning om de væsentligste elementer i den påregnede bistand og om størrelsen af det vederlag, advokaten agter at beregne sig. Er det ikke muligt at oplyse et fast vederlag, skal advokaten enten angive den måde, hvorpå vederlaget vil blive beregnet eller give et begrundet overslag. Advokaten skal derudover oplyse om de forventede udlæg, herunder udgifter til det offentlige.

Bobestyreren vil endvidere have pligt til løbende at justere prisoplysningen, særligt hvis bobehandlingen bliver dyrere end først forventet.

Om baggrunden for bestemmelsen henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.2.2.3.

Til nr. 30 (§ 50)

Bestemmelsen angiver, at bobestyreren kan antage sagkyndig bistand. Efter gældende ret må bobestyreren indhente skifterettens samtykke for at antage forretningskyndig medhjælp eller revisorbistand, medmindre afdøde selv var regnskabspligtig og gjorde brug af revisor. For så vidt angår ejendomsmægler, vurderingsmand eller lignende sædvanlig bistand kan bobestyreren derimod antage sådanne uden inddragelse af skifteretten. Den foreslåede ændring indebærer, at bobestyreren ikke som efter gældende ret skal have skifterettens samtykke til antagelse af henholdsvis forretningskyndig medhjælp eller revisor.

Betingelserne for at bobestyreren kan benytte sig af forretningskyndig medhjælp eller revisor er som hidtil, at særlige forhold taler for det, og at det ved antagelsen aftales nærmere, hvilke opgaver den pågældende medhjælp eller revisor skal udføre.

Er arvingerne ikke enige i bobestyrerens beslutning om at antage sagkyndig bistand, kan der klages efter reglerne i dødsboskiftelovens §§ 96-97.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne i pkt. 2.2.2.2.

Til nr. 31 (§ 52, stk. 2, 1. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at bobestyreren ikke fremover har pligt til at udarbejde åbningsstatus på en særlig blanket. Det forudsættes dog, at en standardblanket til udarbejdelse af åbningsstatus fortsat vil være tilgængelig.

Til nr. 32 (§ 52, stk. 3, 2. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at bobestyreren fremover også i insolvente boer altid skal sende åbningsstatus til arvingerne, skifteretten og told- og skatteforvaltningen. En sådan pligt gælder i dag alene i de solvente boer, jf. § 52, stk. 2. Efter gældende ret kan bobestyreren således undlade at udsende åbningsstatus, hvis bobestyrerens indstilling om insolvensbehandling tages til følge, jf. § 52, stk. 3, 2. pkt. Efter forslaget skal åbningsstatus imidlertid fremover sendes til arvingerne, skifteretten og told- og skatteforvaltningen i de solvente såvel som de insolvente boer.

Konstaterer bobestyreren allerede inden udarbejdelse af åbningsstatus, at boet er insolvent, skal bobestyreren anmode skifteretten om at træffe afgørelse om insolvensbehandling efter reglen i § 43.

Kreditorer og legatarer, som har retlig interesse deri, kan forlange at få åbningsstatus udleveret efter § 52, stk. 2, 2. pkt., der ikke foreslås ændret.

Om baggrunden for forslaget henvises til bemærkningerne ovenfor i pkt. 2.4.2.3.

Til nr. 33 (§ 54, stk. 2)

Den gældende bestemmelse i § 54, stk. 2, der giver skifterettens mulighed for at give bobestyreren pålæg, foreslås flyttet til den nye § 54 a, og samlet med de øvrige bestemmelser om skifterettens reaktionsmuligheder over for bobestyreren. Der henvises til bemærkningerne nedenfor til lovforslagets § 1, nr. 34.

Efter forslaget indsættes i stedet en bestemmelse om, at bobestyreren skal opfordre arvingerne til at anlægge sag, hvis der opstår en tvist, som hører under skifterettens kompetence i medfør af dødsboskiftelovens § 89. Bestemmelsen vedrører således de tvister, som ikke kan løses ved det al-

mindelige bostyre, herunder afstemningsreglerne i § 53, stk. 2. Er arvingerne f.eks. uenige om arveforholdene, kan dette spørgsmål ikke løses ved afstemning, men må afgøres af skifteretten, jf. § 89, stk. 1.

Anlægger arvingerne trods opfordring hertil ikke sag, skal bobestyreren efter forslaget foretage en vurdering af tvisten og redegøre skriftligt for denne over for arvingerne. Bobestyreren skal i den forbindelse gøre arvingerne opmærksomme på, at denne vurdering vil blive lagt til grund for sagens videre behandling, hvis ikke der anlægges sag. En arving, der ikke er enig i bobestyrerens bedømmelse, må således anlægge sag for at undgå, at bobestyrerens vurdering bliver lagt til grund i boopgørelsen.

Bobestyreren skal give arvingerne en skriftlig redegørelse for sin vurdering af tvisten. Dette udelukker dog ikke, at bobestyreren efter omstændighederne også bør redegøre for sin vurdering mundtligt.

Til nr. 34 (ny § 54 a)

Bestemmelsen omhandler skifterettens reaktionsmuligheder over for bobestyreren. Bestemmelsen viderefører de gældende bestemmelser i § 41, § 54, stk. 2, og § 66, stk. 4, der for overskuelighedens skyld foreslås samlet i én bestemmelse.

Der henvises til bemærkningerne i pkt. 2.3.2.3.

Til nr. 35 (ophævelse af § 66, stk. 4)

Den gældende bestemmelse i § 66, stk. 4, hvorefter skifteretten til enhver tid kan fastsætte en frist for boets afslutning, foreslås flyttet og samlet med skifterettens øvrige reaktionsmuligheder i én bestemmelse. Der henvises til bemærkningerne til forslaget om en ny § 54 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 34.

Til nr. 36 (§ 68, stk. 1, 2. pkt.)

Ændringen indebærer en forlængelse af fristen for, hvor lang tid bobestyreren som minimum har til at fremlægge boopgørelsen uanset skæringsdagens placering. Efter forslaget vil bobestyreren således altid have 15 måneder fra dødsdagen i stedet for de 9 måneder, der gælder i dag.

I lovudkastets § 1, nr. 13, stilles samtidig forslag om at ændre den tilsvarende regel for privatskiftede boer i dødsboskiftelovens § 32. Nærværende forslag er primært en konsekvens af dette ændringsforslag.

Til nr. 37 (§ 68, stk. 2, 1.pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at en klage, der inden 4 ugers fristens udløb modtages i skifteretten, skal anses som rettidig. Da det fortsat er bobestyreren, der i første omgang skal behandle klagen, skal skifteretten videregende klagen til bobestyreren uden at tage den under nærmere behandling.

Det foreslås at foretage en tilsvarende ændring af § 96, stk. 1, om klager over bobestyreren, jf. lovudkastets § 1, nr. 51. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til pkt. 2.3.2.2.

Til nr. 38 (§ 70)

Bestemmelsen angiver, hvilke regler et almindeligt insolvent bo skal behandles efter. Indholdsmæssigt svarer bestemmelsen stort set til den gældende bestemmelse i § 70, stk. 1, som af hensyn til overskueligheden foreslås delt op i flere stykker. Den gældende bestemmelse i stk. 2 om ”udvidet” bostyre foreslås flyttet til en selvstændig bestemmelse i en ny § 70 a.

I *stk. 1* foreslås det at angive udtrykkeligt i loven, at reglerne om bobestyrerbehandling i dødsboskiftelovens kapitel 16 som udgangspunkt også finder anvendelse ved behandlingen af et insolvent dødsbo. Det foreslås i forlængelse heraf at nævne de få bestemmelser i kapitel 16, der ikke finder anvendelse i insolvente boer. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i de gældende regler, men følger forudsætningsvist af lovteksten, samt af Skiftelovsudvalgets betænkning nr. 1270, 1994, s. 247-248. Forslaget har således alene til hensigt at klargøre den gældende retstilstand.

Følgende bestemmelser finder således ikke anvendelse ved behandlingen af insolvente dødsboer:

- §§ 37-38 om udpegning af bobestyrer, idet udpegning i stedet sker efter dødsboskiftelovens § 40 og § 69. For så vidt angår forsikringsforhold finder dødsboskiftelovens § 39 anvendelse, således som denne bestemmelse foreslås ændret af udvalget.
- § 47 om meddelelse til arvinger og legatarer om deres ret til at arve. I stedet følger det af § 69, stk. 2, at bobestyreren snarest muligt skal give bl.a. boets arvinger og legatarer meddelelse om skifterettens afgørelse om insolvensbehandling.

- § 48, stk. 1, om pligten til eftersøgning af arvinger, da det følger af § 48, stk. 2, at eftersøgning af arvinger kan undlades, hvis det må antages, at der ikke bliver arv eller legat at udlodde. Da der ikke vil være arv eller legat at udlodde i insolvente boer, finder pligten til eftersøgning af arvinger i § 48, stk. 1, således ikke anvendelse i insolvente boer.
- § 52, stk. 4, om indstilling af insolvensafgørelse efter åbningsstatus, da bestemmelsen er uden betydning, når der allerede er truffet afgørelse om insolvensbehandling.
- § 53, stk. 2, om stemmeret mv. I stedet anvendes konkurslovens afstemningsregler i §§ 119-122 og § 123, stk. 2 og 3.
- § 57, stk. 1, om opfyldelse af godkendte krav, idet kreditorerne i stedet modtager udlodning efter reglerne i konkursloven.
- § 64 om a conto udlodning, da der ikke skal ske udlodning til arvingerne, og da kreditorerne må afvente en eventuel dividende til sagsbehandlingen er afsluttet.
- §§ 66-68 om boopgørelse mv. I stedet gælder konkurslovens regler om regnskab og afsluttende skiftesamling mv. En kreditor, der er uenig i boopgørelsen, kan klage over bobestyreren efter reglerne i dødsboskiftelovens §§ 96-97.

Stk. 2 angiver de bestemmelser fra kapitel 16 om bobestyrerbehandling, hvor ”arvinger” skal læses som ”kreditorer”. En tilsvarende bestemmelse findes i dag i § 70, stk. 1, 8. pkt. I forhold til den gældende bestemmelse foreslås det dog at udvide henvisningerne til også at omfatte § 54, stk. 1. Henvisningen til § 54, stk. 1, indebærer, at bobestyreren i insolvente boer har pligt til efter anmodning at orientere kreditorerne – og ikke arvingerne - om bobehandlingens forløb og forventede afslutning.

Stk. 3 regulerer fordringsprøvelsen i de insolvente boer og indebærer, at reglerne om fordringsprøvelsen nu er samlet i ét stykke. *Stk. 3, 1.-3. pkt.*, svarer med en enkelt redaktionel ændring (udeladelse af henvisningen til konkurslovens § 131, stk. 2, som findes overflødig, jf. pkt. 2.4.2.2 ovenfor) til den gældende § 70, stk. 1, 5.-7. pkt. Med forslaget i *stk. 3, 4. pkt.*, præciseres det derudover, at fordringsprøvelsen i insolvente boer skal omfatte en prøvelse af fordringernes stilling i konkursordenen. Endelig medfører forslaget til *stk. 3, 5. pkt.*, at bobestyreren får hjemmel til at undlade prøvelse af fordringer, som på grund af deres stilling i konkurs-

ordenen ikke kan forventes at kunne opnå dividende. En tilsvarende bestemmelse findes i konkurslovens § 130, stk. 3.

Stk. 4 angiver dernæst de regler i konkursloven, der finder anvendelse på behandlingen af insolvente dødsboer. Bestemmelsen svarer med enkelte ændringer til den gældende § 70, stk. 1, 1.-2. pkt. For det første er henvisningen til konkurslovens § 150, stk. 1, udeladt, idet udvalget i stedet foreslår at fastsætte en bestemmelse om indkaldelse af kreditorerne til det afsluttende bomøde i § 70, stk. 6. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse nedenfor. Herudover er også henvisningen til konkurslovens § 155, stk. 1, udeladt, således at der ikke længere skal indrykkes bekendtgørelse om boets slutning i Statstidende.

Bestemmelsen i *stk. 5* er ny og fastsætter, at de enslydende regler i henholdsvis forsikringsaftalelovens § 117 og pensionsopsparingslovens § 12 finder anvendelse i forhold til et insolvent bo. De to bestemmelser fastslår, at et konkursbo over for et forsikrings- og pensionsselskab kan kræve uforholdsmæssigt store indbetalinger på livsforsikringer eller pensionsopsparinger, som skyldneren har indbetalt i de sidste 3 år før fristdagen, indbetalt i konkursboet. Har afdøde således i løbet af de sidste 3 år inden dødsdagen anvendt et efter den pågældendes formue tilstand på det tidspunkt, betalingen fandt sted, uforholdsmæssigt stort beløb til en opsparingsordning, jf. pensionsopsparingsloven, eller til en kapitalforsikring, kan boet kræve det for meget erlagte indbetalt i boet.

Forslaget til bestemmelsens *stk. 6* vedrører indkaldelse til det afsluttende bomøde og erstatter den gældende henvisning til konkurslovens § 150, stk. 1. Som udgangspunkt svarer bestemmelsen i *stk. 6* til, hvad der i medfør af henvisningen til konkursloven er gældende ret i dag. Med forslaget ændres bestemmelsen dog således, at bobestyreren fremover selv kan beslutte, om indkaldelse bør ske ved bekendtgørelse i Statstidende, eller om der blot skal ske indkaldelse ved brev el. lign. Er antallet af kreditorer i boet så højt, at omkostningerne ved at udsende særskilt meddelelse til kreditorerne overstiger annonceomkostningerne, kan bobestyreren imidlertid fortsat vælge at indkalde via Statstidende.

Forslaget indebærer, at der alene er pligt til at indkalde kendte kreditorer, hvis krav ikke er prækluderet.

Om baggrunden for forslaget henvises til pkt. 2.4.2.2 ovenfor.

Stk. 7 er en videreførelse af den nuværende § 70, stk. 1, 4. pkt., idet det dog er tilføjet, hvilke kriterier der skal indgå i skifterettens vurdering af, om salæret kan godkendes. Skifteretten skal herefter foretage en samlet vurdering af det udførte arbejde, hvor der navnlig skal tages hensyn til arbejdets omfang og boets beskaffenhed, det med arbejdet forbundne ansvar og det under de givne omstændigheder opnåede resultat. En tilsvarende bestemmelse findes i konkurslovens § 239, stk. 2.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.4.2.2.

Til nr. 39 (§ 70 a og § 70 b)

Bestemmelsen i § 70 a, stk. 1, svarer med få ændringer til den gældende § 70, stk. 2, der for overskuelighedens skyld foreslås indsat i en selvstændig paragraf om ”udvidet” bostyre. I forslaget er henvisningen til konkurslovens § 111 fjernet, idet det foreslås, at bobestyrerens forsikringsforhold i stedet afgøres efter dødsboskiftelovens § 39, sådan som denne bestemmelse foreslås ændret af udvalget. Ændringen indebærer navnlig, at udgifterne til en særskilt ansvarsforsikring efter skifterettens bestemmelse kan afholdes af boet.

Bestemmelsens *stk. 2* angiver de bestemmelser i dødsboskiftelovens kapitel 16, som ikke finder anvendelse, hvis der træffes beslutning om ”udvidet” bostyre, jf. forslaget til § 70 a, stk. 1. Herudover vil de bestemmelser, som ikke finder anvendelse i de almindelige insolvente boer, heller ikke finde anvendelse ved ”udvidet” bostyre, jf. ”ved insolvensbehandling” i § 70, stk. 1.

Følgende bestemmelser dødsboskiftelovens kapitel 16 finder således ikke anvendelse ved behandlingen af insolvente dødsboer, der behandles som ”udvidet bostyre”:

- §§ 40-41 om udpegning og afsættelse af bobestyrer. I stedet udpeges og vælges en kurator og eventuelt også et kreditorudvalg efter reglerne i konkurslovens §§ 107-109 og § 113. Eventuel afsættelse af kurator eller medlemmer af kreditorudvalg sker efter konkurslovens §§ 114 og 117.
- § 45 om informationspligt, der i insolvente boer, som behandles ved ”udvidet” bostyre, er erstattet af konkurslovens §§ 124-126 om kreditorinformation mv.

- §§ 49-50 om bobestyrerens tegningsret samt antagelse af sagkyndig bistand, idet konkurslovens § 110, stk. 1 og 2, finder anvendelse i stedet.
- § 52, stk. 1-3, om åbningsstatus. I stedet gælder konkurslovens § 125, hvorefter kurator bl.a. skal udsende en oversigt over boets aktiver og passiver inden 3 uger fra skifterettens afgørelse om insolvensbehandling, jf. dødsboskiftelovens § 69, stk. 1.
- §§ 53 og 55 om bostyret og bomøder, idet konkurslovens regler om kurator og kreditorudvalg samt skiftesamlinger træder i stedet herfor.
- § 54 om bobestyrerens pligt til at fremme boet mv. Efter konkurslovens § 110, stk. 1, 2. pkt., skal kurator fremme boets behandling mest muligt og efter § 125, stk. 2 og 3, løbende sende redegørelser, bl.a. med oplysning om hvorpå boet beror og om muligt, hvornår det forventes afsluttet.
- § 57, stk. 2, om a conto salær til bobestyreren, idet konkurslovens regler om salærfastsættelse, jf. bl.a. § 239, i stedet finder anvendelse. Det følger i den forbindelse forudsætningsvist af konkurslovens § 125, stk. 3, nr. 5, at skifteretten kan godkende et a conto salær til kurator.

Om baggrunden for forslaget til § 70 a henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.4.2.1-2.4.2.2.

Efter forslaget til § 70 b, 1. pkt., skal bobestyreren udlevere indbo og personlige effekter af beskeden værdi til arvingerne.

Ved vurderingen af om indbo og personlige effekter er af beskeden værdi, skal der tages udgangspunkt i praksis efter retsplejelovens § 509 om det såkaldte transgsbeneficium. Efter denne bestemmelse kan der ikke foretages udlæg i aktiver, bortset fra fast ejendom, der er nødvendige til opretholdelse af et beskedent hjem og en beskedent levelfod for skyldneren og dennes husstand. Den nærmere fastlæggelse af, hvilke aktiver der er omfattet af transgsbeneficiet, afhænger af den almindelige samfundsudvikling, og indholdet af transgsbeneficiet er nærmere fastlagt gennem talrige afgørelser i retspraksis.

Ved afgørelsen af, hvad der kan udlægges til arvingerne, skal bobestyreren imidlertid tage i betragtning, at der i de insolvente dødsboer ikke på

samme måde som i fogedsager skal tages hensyn til en skyldner og evt. dennes families leveforhold. Af hensyn til kreditorerne må der derfor ved anvendelse af bestemmelsen i forslaget til § 70 b anlægges en noget mere restriktiv vurdering af, hvad der - i stedet for at blive realiseret med et eventuelt udbytte – blot kan udleveres til arvingerne. Ved denne afgørelse må bobestyreren således vurdere omkostningerne ved et salg i forhold til, hvor stort et udbytte aktiverne må antages at kunne indbringe, samt vurdere i hvilket omfang et udbytte reelt vil kunne give en højere dividende til kreditorerne.

Efter forslagets § 70 b, 2. pkt., kan bobestyreren betinge udleveringen af indbogenstandene mv. af, at arvingerne rydder afdødes bolig. Afgørelsen må bero på en konkret vurdering af omfanget og værdien af de pågældende aktiver samt omkostningerne ved at rydde afdødes bolig. Det forudsættes, at bestemmelsen i 2. pkt. ikke bringes i anvendelse, når omkostningerne til rydning og rengøring af boligen væsentligt overstiger værdien af de aktiver, som udleveres til de pågældende arvinger.

Om baggrunden for bestemmelsen i § 70 b henvises i øvrigt til bemærkningerne i pkt. 2.4.2.7 ovenfor.

Til nr. 40 (§ 71, 2. pkt.)

Bestemmelsen, som er ny, angiver, at omkostningsbeløb, der indgår i boet i forbindelse med en tvangsauktion over fast ejendom, anvendes forlods til betaling af bobestyrerens arbejde med tvangsauktionen.

Bestemmelsen vedrører det rekvirentsalær, som indgår i boet, når en bobestyrer anmoder om, at afdødes faste ejendom bliver solgt på tvangsauktion. Efter gældende ret går rekvirentsalæret som en del af bomassen forlods til dækning af rimelige begravelsesudgifter og dernæst til visse tilbagebetalingskrav af udbetalt pension i medfør af § 71.

Forslaget indebærer, at rekvirentsalæret fremover skal gå forlods til betaling af bobestyrerens arbejde med tvangsauktionen. Et eventuelt overskydende beløb vil herefter gå til rimelige begravelsesudgifter mv. i overensstemmelse med hovedreglen i dødsboskiftelovens § 71, 1. pkt.

Efter forslaget er det alene bobestyrerens arbejde med tvangsauktionen, som gives en særlig fortrinsstilling. Salæret for det arbejde, som bobestyreren i øvrigt har haft, skal dækkes som hidtil, dvs. efter at rimelige be-

gravelsesudgifter mv. og visse tilbagebetalingskrav af udbetalt pension er dækket, jf. dødsboskiftelovens § 71, 1. pkt.

Bobestyrerens salærberegning, der skal godkendes af skifteretten, skal efter forslaget til § 70, stk. 7, ske på baggrund af en samlet vurdering af det udførte arbejde, jf. lovudkastets § 1, nr. 38. Heraf følger, at bobestyreren ikke nødvendigvis skal modtage det fulde rekvirentsalær, smh. Østre Landsrets kendelse, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2007, s. 2746, der vedrører beregning af kurators salær, hvor boet er tilkendt et rekvirentsalær.

Om baggrunden for bestemmelsen henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.4.2.5.

Til nr. 41 (§ 77)

Ændringen er alene en konsekvens af forslaget til en ny ægtefælleskifte-lovgivning. Med forslaget erstattes henvisningerne til en række regler i den gældende lov om skifte af fællesboer mv. således af henvisninger til de tilsvarende bestemmelser i ægtefælleskifteloven, sådan som denne foreslås affattet af Ægtefælleskifteudvalget.

Til nr. 42 (§ 78, stk. 2)

Den foreslåede ændring er alene af redaktionel karakter, idet det i forbindelse med henvisningen til § 27, stk. 2, foreslås at angive direkte i bestemmelsen, hvordan arvingernes hæftelse er begrænset. Der tilsigtes således ingen ændring af bestemmelsens anvendelsesområde.

Til nr. 43 (§ 78, stk. 3)

Efter forslaget skal datoen for skifterettens modtagelse af skifteanmodningen træde i stedet for dødsdagen. Efter gældende ret træder datoen for skifterettens imødekommelse af skifteanmodningen i stedet for dødsdagen i relation til beregning af frister mv. Imødekommelestedstidspunktet er efter gældende ret også afgørende for, hvornår det uskiftede bo anses for ophørt. Med forslaget ændres dette, således at modtagelsesdatoen fremover bliver afgørende både for fristberegningen og for ophøret af det uskiftede bo. Forslaget sikrer samtidig, at det fremgår direkte af lovteksten, hvornår en anmodning om skifte får virkning.

Samtidig hermed foreslås det at præcisere arvelovens § 28, stk. 3, således at det klart fremgår, at arvefaldet sker med udgangen af det døgn, hvor

skiftebegæringen er modtaget i skifteretten. Der henvises til forslaget i § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 7.2.5.

Til nr. 44 (§ 79, stk. 3, nr. 2)

Forslaget indebærer, at skifteretterne fremover skal foretage revision af boopgørelserne i boer, hvor arven tilfalder staten, jf. arvelovens § 95, stk. 1.

Om baggrunden for bestemmelsen henvises til bemærkningerne i pkt. 9.2.1.

Til nr. 45 (ophævelse af § 80, stk. 2, 2. pkt.)

Forslaget indebærer, at skifteretterne ikke længere automatisk skal give told- og skatteforvaltningen besked om afgiftsberegningen, når boet overstiger en vis beløbsmæssig grænse.

Told- og skatteforvaltningen modtager efter dødsboskiftelovens § 32 og § 68, stk. 3, et eksemplar af alle boopgørelserne. Told- og skatteforvaltningen vil på derfor på den baggrund kunne anmode skifteretterne om at indsende afgiftsberegningen til en ekstra kontrol, hvis det findes nødvendigt.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 9.2.2.

Til nr. 46 (§ 81, stk. 3, nr. 1)

Forslaget er alene en konsekvensændring, der udspringer af indførelsen af CVR.

Til nr. 47 (§ 83, stk. 1, 2. pkt.)

Bestemmelsen angiver, at konsekvensen af, at en foreløbig anmeldelse ikke følges op af en rettidig endelig anmeldelse, er, at kreditor er bundet inden for det beløb, der er angivet i den foreløbige anmeldelse. En manglende endelig anmeldelse medfører således ikke, at hele kravet er prækluderet, men blot at retten til dækning i boet bortfalder for den del, der overstiger det foreløbigt anmeldte krav. Dødsboskifteloven bringes hermed i overensstemmelse med gældende retspraksis.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne i pkt. 8.2.1.

Til nr. 48 (§ 83, stk. 2)

Ændringen er af rent sproglig karakter. Der tilsigtes således ingen ændring af anvendelsesområdet.

Til nr. 49 (§ 83, stk. 2, nr. 1)

Ændringen er af sproglig karakter, idet det foreslås at erstatte udtrykket ”kommet i hænde” med det mere kendte udtryk ”kommet frem”.

Baggrunden for bestemmelsen i § 83, stk. 2, nr. 1, er bl.a., at Skiftelovsudvalget ikke fandt det rimeligt, at arvingerne helt ensidigt skulle kunne spekulere i, at kendte kreditorer forsømte at anmelde deres krav, jf. betænkning nr. 1270/1994, side 281. En kreditors krav bør f.eks. ikke være afhængig af, om arvingerne sørger for at tømme afdødes postkasse. På den baggrund, men også ud fra en ordlydsfortolkning, antages det, at udtrykket ”kommet i hænde” skal forstås som ”kommet frem”, i overensstemmelse med aftalelovens terminologi (jf. Mogens Kjærgaard Møller, Korrekt anmeldelse og præklusion af kendte krav i dødsboer, Generations-skifte i ret og praksis, Festskrift til Finn Taksøe-Jensen 19. maj 1999, s. 257-264, og Finn Taksøe-Jensen, Skifte af dødsboer, 1. udgave (1998), side 155-156 (note 87)).

Til nr. 50 (§ 91)

Forslaget indebærer alene en præcisering af, at skifterettens vejledningspligt også i et vist omfang gælder i forhold til kreditorer. I almindelighed må det antages, at professionelle kreditorer er i stand til at varetage egne rettigheder mv. Omfanget af skifterettens vejledningspligt bør derfor gradueres efter, hvilken kreditor der er tale om. Er kreditor f.eks. en privatperson eller en mindre erhvervsvirksomhed, må skifteretten således være mere opmærksom på, om der er behov for vejledning.

Til nr. 51 (§ 96, stk. 1)

Den foreslåede ændring indebærer, at en klage, der inden klagefristens udløb modtages af bobestyreren, skal anses som rettidig. Da det fortsat er skifteretten, der skal behandle klagen, skal bobestyreren blot videregende klagen til skifteretten.

En tilsvarende ændring foreslås i forhold til § 68, stk. 2, om klager over boopgørelsen. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til pkt. 2.3.2.2.

Til nr. 52 (§ 96, stk. 2)

Med forslaget ændres fristen for klage over bobestyrerens afgørelser fra 2 uger til 4 uger. Hermed foretages en ensretning i forhold til fristen for klage over boopgørelsen, der allerede efter gældende ret er på 4 uger.

Der henvises til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.3.2.2.

Til nr. 53 (§ 97, stk. 1, 2. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at bobestyreren fremover – uanset hvilken type klage, der er tale om - skal sende en kopi af sit svar på klagen til klageren samtidig med, at svaret sendes til skifteretten. Efter de gældende regler har bobestyreren kun pligt til at sende kopi af sit svar på klagen, når der er tale om klage over en afgørelse, jf. § 97, stk. 1, 3. pkt., eller når skifteretten har pålagt bobestyreren at fremkomme med en supplerende redegørelse, jf. § 97, stk. 2.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 2.3.2.2.

Til nr. 54 (§ 97, stk. 6)

Med forslaget får skifteretten mulighed for at pålægge klageren klagesagens omkostninger, hvilket ikke er muligt efter gældende ret.

Formuleringen ”særlige grunde taler derfor” indebærer, at bestemmelsen skal anvendes restriktivt. Et eksempel på bestemmelsens anvendelse kan være en klagesag, hvor klagen er grundløs, og hvor bobestyreren må bruge uforholdsmæssig tid og ressourcer på at besvare klagen, f.eks. ved at udarbejde diverse opgørelser.

Til nr. 55 (§ 113, 2. pkt.)

Bestemmelsen, som er ny, angiver, at skifteretsattester skal indeholde oplysning om afdødes fulde CPR-nummer. Med bestemmelsen etableres den fornødne hjemmel til, at afdødes CPR-nummer uanset persondatalovens og CPR-lovens bestemmelser kan fremgå af skifteretsattesten.

En tilsvarende bestemmelse foreslås samtidig indsat i dødsboskiftelovens § 42, der vedrører udstedelse af skifteretsattest i bobestyrerboer, jf. lov-

udkastets § 1, nr. 27. Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 10.1.

Til § 2
(Værgemålsloven)

Til nr. 1 (§ 16, stk. 3, nr. 1)

Den foreslåede ændring indebærer en præcisering af, at en skifteværge er kompetent til at indlede værgemålssag, hvis skifteværgeren bliver opmærksom på et behov for, at arvingen bliver undergivet ordinært værgemål.

Det foreslås samtidig at ophæve dødsboskiftelovens § 16, stk. 3, således at skifteværgeren ikke fremover skal indberette om et behov for ordinært værgemål til skifteretten, jf. lovudkastets § 1, nr. 5.

Om baggrunden for forslaget henvises til bemærkningerne i pkt. 5.2.1

Til § 3
(Arveloven)

Til nr. 1 (§ 28, stk. 3)

Efter den gældende ordlyd sker arvefaldet, når skiftebegæring fremsættes. Det har i teorien været diskuteret, om fremsættelsestidspunktet er lig med afsendelsestidspunktet eller tidspunktet for begæringens modtagelse i skifteretten (Jørgen Nørgaard, Ugeskrift for Retsvæsen 1987, s. 140-142, Svend Danielsen, Ugeskrift for Retsvæsen 1979, s. 265-274, og Anne Louise Bormann m.fl., Arveloven af 2008 med kommentarer, 1. udgave (2008), side 164).

Det foreslås at præcisere bestemmelsen, således at det klart fremgår, at arven skal fordeles efter arveforholdene ved udgangen af det døgn, hvor anmodning om skifte modtages i skifteretten. Det bemærkes i den forbindelse, at det er en forudsætning, at skiftebegæringen tages til følge.

Forslaget hænger sammen med forslaget til ændring af dødsboskiftelovens § 78, stk. 3. Det foreslås her at indsætte en bestemmelse om, at datoen for skifterettens modtagelse af skiftebegæringen træder i stedet for dødsdagen. Hensigten hermed er bl.a. at sikre, at alle retsvirkninger af en begæring om skifte er knyttet til samme tidspunkt.

Om baggrunden for forslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor under pkt. 7.2.5.